

huius autem rei signum esse, quod accidit in numeris; cum enim circa unum & seorsum ponantur normæ, aliquando fit semper alia forma, aliquando una & eadem manet: Plato autem duo infinita ponit, nempe magnum & paruum.) 6 Qui verò de natura differunt, omnes infinito semper subiiciunt aliquam aliam naturam eorum quæ vocantur elementa: ut aquam, aut aërem, aut quod est his interiectum. 7 Eorum autem qui finita elementa faciunt, nemo ea infinita facit. 8 Sed quicumque infinita elementa faciunt, sicut Anaxagoras & Democritus; hi aiunt infinitum esse tactu continuum: nempe ille ex partibus similaribus, hic autem ex figurarum farragine. 9 Et ille quidem, quamvis particulam æquè esse mixturam atque uniuersum; quia videt quodvis ex quouis fieri: (hinc enim dixisse videtur simul aliquando omnes res fuisse, ut hæc caro, & hoc os, atque ita quodvis, ergo & omnia, & simul igitur. Principium enim secretionis non solum est in vnoquoque, sed & omnium. Cum enim quod fit, ex tali fiat corpore, omnium autem fit generatio, quamvis non simul; etiam principium aliquod generationis esse oportet. hoc autem est unum, quam ille appellat mentem. mens verò à principio aliquo operatur intelligendo. quare necesse est, omnia simul aliquando fuisse, & quandoque moueri cœpisse.) Democritus autem nullum principiorum fieri alterum ex altero inquit. Verumtamen ipsum commune corpus est omnium rerum principium, magnitudine ac figura partium differens. 10 Hanc igitur inspectionem physicis conuenire, manifestum ex his est. 11 Nec sine ratione omnes ponunt ipsum esse principium: quia nec frustra esse potest, nec aliam vim habere quàm principii. omnia namque aut sunt principium, aut ex principio. sed infiniti non est principium; alioquin etiam eius esset finis. 12 Præterea & ingenitum, & interitus expers: utpote quod est principium quoddam. quod enim factum est, necesse est accepisse finem. & finis quoque est cuiusvis interitus. Ideo, sicut dicimus, non videtur esse huius principium, sed hoc esse aliorum principium. 13 Et continere omnia, atque omnia gubernare, ut aiunt quicumque præter infinitum non faciunt tales causas: veluti, mentem, & amicitiam. 14 Atque hoc esse numen: esse enim immortale, ac perire non posse, ut inquit Anaximander, & plurimi eorum qui de natura differunt.

A σημείον ὅτι τοῦτου τοῦ συμβαίνον ὅτι τὸ ἀριθμῶν. ὡς ἐπιτελεῖται γὰρ τῶν γνωμόνων ὡς ἐπὶ τὸ ἐν καὶ χωρὶς, ὅτε μὲν δὴ οὐ αἰεὶ γίνεσθαι, τὸ εἶδος, ὅτε ὅ ἐν. Πλάτων δὲ, δύο τὰ ἀπείρα, τὸ μέγα, & τὸ μικρόν. 6 Οἱ δὲ ὡς φύσεως, ἀπείρατες αἰεὶ ὑποκίθεσιν ἑτέραν τινὰ φύσιν ὡς ἀπείρα τῶν λεγόμενων στοιχείων, οἷον, ὕδαρ, ἢ ἀέρα, ἢ τὸ μεταξὺ τούτων. 7 Ταῦν δὲ πεπερασμένα ποιῶντων στοιχεία, ὡς αἰεὶ ἀπείρα ποιεῖ. 8 Ὅσοι δὲ ἀπείρα ποιῶσι στοιχεία, καθάπερ Ἀναξαγόρας καὶ Δημόκριτος, ὁ μὲν οὐκ ἐστὶν ὁμοιομερῶν, ὁ δὲ ἐκ τῆς πομπηρίας τῶν ἁματιῶν, τῆ ἀφ᾽ ἧσιν ὁμοιομερῶς τὸ ἀπείρον εἶναι φασι. 9 Καὶ ὁ μὲν, ὅμοιον μέρος εἶναι ὁμοίως μίγμα τῶν πᾶντων, ἀλλὰ τὸ ὅσον ὅμοιον εἶναι τοιοῦτον γινόμενον: ἐντεῦθεν γὰρ εἰσὶ καὶ τὸ ὁμοῦ ποτὲ ἀπείρατα χεῖματα φάσκει εἶναι, οἷον, ἢ δὲ ἢ σὰρξ καὶ τὸδε τὸ ὅσον, καὶ οὕτως ὁμοῦ καὶ πᾶντα ἀπείρα. & ἀμα τοῖνυν. * ἀπείρα γὰρ ὁ μόνον ἐν ἑκάστῳ ὅτι τῆς ἀπείρας ἀπείρας, ἀλλὰ καὶ πᾶντων. ἐπεὶ γὰρ τὸ γινόμενον ἐκ τῆς τούτου γὰρ σώματος, πᾶντων δὲ ὅτι γίνεσθαι πᾶντων ὁμοῦ ἀμα, καὶ τινὰ ἀρχὴν εἶναι δεῖ τῆς ἀπείρας. αὕτη δὲ ὅτι μία, ὅν ἐκείνος καλεῖται νοῦν. ὁ δὲ νοῦς, ἀπὸ ἀρχῆς ἕως ἐργάζεσθαι νοήσας. ὡς τε ἀνάγκη ὁμοῦ [πᾶντα] ποτὲ εἶναι, καὶ ἀρξάσθαι ποτὲ κινέμενα. Δημόκριτος δὲ ὅτι ἑτέρον ὅτι ἑτέρον γίνεσθαι τῶν πᾶντων φησὶν. ἀλλὰ ὁμοῦ αὐτὸ τὸ κείνον σῶμα ἀπείρων ὅτιν ἀρχὴ, μετέξ καὶ τὰ μέρη & χεῖματα ἀπείρατα. 10 Ὅτι μὲν οὖν ἀπείρατα ποτὲ φησὶν ἢ θεωρεῖα, δὴ λέγει ἐκ τούτων. 11 Εὐλόγως δὲ & ἀρχὴν αὐτὸ πᾶντα πᾶντες. ὅτι γὰρ μάλιστα οἷον τε αὐτὸ εἶναι, ὅτι δὴ αὐτὸ ἀπείρα ἀρχὴν διὰ μιν, πᾶν ὡς ἀρχὴν ἀπείρα γὰρ ἢ ἀρχὴ, ἢ ὅτι ἀρχῆς τῆς ἀπείρας οὐκ ἔστιν ἀρχὴ. εἴη γὰρ αὐτὸ πᾶν. 12 Ἐπὶ δὲ & ἀγνώστη καὶ ἀφ᾽ ἄρτον, ὡς ἀρχὴ τῆς ὄψης. τὸ, τε γὰρ γινόμενον, ἀνάγκη λαβεῖν τέλος. καὶ τελευτὴ πάσης ὅτι φησὶν δὲ, καθάπερ λέγειται, ὅτι τούτης ἀρχῆς, ἀλλὰ αὕτη τῶν δῆλων εἶναι δοκεῖ. 13 Καὶ ὡς ἐλέχθη ἀπείρατα & πᾶντα κυβερνᾶν, ὡς φασὶν ὅσοι μὴ ποιῶσι ὡς τὸ ἀπείρον ὅτις αἰτίας, οἷον, νοῦν, ἢ φιλόσοφον. 14 Καὶ τὸδε εἶναι τὸ θεῖον ἀθάνατον γὰρ & αἰώλως ζῆν, ὡς φησὶν ὁ Ἀναξίμανδρος, καὶ οἱ πλείστοι τῶν φυσιολόγων.

γρ. ἀρχὴν γὰρ μ. ἐ. ε. ἴθι.

A

Cap. V.

ΤΟΥ δὲ εἶναι τι ἀπειρον, ἢ πῶς ἐκ πέντε μάλιστα αὐτὸ συμβαίνει σκοποῦσιν. 2 Ἐκ τῆς ἁπλοῦς οὐδὲ γὰρ ἀπειρος.

3 Καὶ ἐκ τῆς ἐν τοῖς μεγέθεσι διαίρεσεως ἡρῶνται γὰρ ἔοι μαθηματικοὶ τὰ ἀπείρω.

4 Ἐξ, τὰς ἄνω ἀπὸ μόνως μὴ ἀπολείπειν ἡμέσιν καὶ φθορῶν, εἰ ἀπέφθην εἶναι, ὅθεν ἀφαιρέσει ὁ γινώσκων.

5 Ἐπὶ, τὰς ὁ πεφρασμένον αἰεὶ πρὸς τὴν ἀφαιρέσειν ὡςτε ἀνάγκη μηδὲν εἶναι πέρασ, εἰ αἰεὶ ἀφαιρέσει ἀνάγκη ἕτερον πρὸς ἕτερον.

6 Μάλιστα δὲ καὶ κυριώτατον, ὅτι πῶς κρινῶν ποιῶ ἀπολείπειν πᾶσι. ἀφαιρῶ γὰρ ὅτι ἐν τῇ νοήσει μὴ ἀπολείπειν, καὶ ὁ ἀριθμὸς δοκεῖ ἀπέφθην εἶναι, ἔτι μαθηματικὰ μεγέθη, καὶ ὁ ἕξω τῆς οὐρανοῦ ἀπείρου δ' ὄντος τῶ ἕξω, καὶ σῶμα ἀπέφθην εἶναι δοκεῖ, καὶ κόσμοι. ἢ γὰρ μᾶλλον τῆς κενοῦ ἐν τῷ, ἢ ἐν τῷ; ὡςτε εἴωρ μοναχῶν, καὶ πύργων ἀνάγκη εἶναι τ' ὄγκων. ἀμα δ' εἰ καὶ ἐστὶ κενόν, καὶ πόπος ἀπέφθην, καὶ σῶμα ἀπέφθην ἀναγκάσιον εἶναι, ὁ γὰρ ἐνδέχεται τῶ εἶναι ὅθεν ἀφαιρέσει ἐν τοῖς αἰδέσις.

7 Ἐξ δ' ἀπολείπειν ἢ πρὸς τὸ ἀπείρου θεωρία. ἔτι γὰρ μὴ εἶναι πημερῶσις πολλὰ ἀδιώτα συμβαίνει, καὶ εἶναι.

8 Ἐπὶ δὲ, πότερως ἔστι, πότερον ὡς οὐσία, ἢ ὡς συμβεβηκὸς κατὰ αὐτὸ φύσει πῆναι, ἢ ὡς πότερως. ἀλλ' ὅθεν ἢ πῆναι ἔστιν ἀπέφθην ἢ ἀπέφθην ὡς πλήρη.

9 Μάλιστα ὁ φυσικοῦ ἔστι σκέψασθαι, εἰ ἔστι μέγεθος ἀμάθητων ἀπέφθην.

Dubitationes de infinito.

Est autem quoddam infinitum, ex quinque potissimum argumentis fides considerantibus fit.

2 Nempe ex tempore : hoc enim est infinitum. 3 Et ex divisione, quæ in magnitudinibus cernitur. nam & mathematici utuntur infinito.

4 Præterea, quia hoc tantum modo non deficit ortus & interitus, si illud sit infinitum, unde aufertur quod fit.

5 Præterea, quia finitum semper ad aliquid terminatur. quare necesse est nullum esse terminum, si semper necesse est terminari alterum ad alterum.

6 Maximè autem fidem facit, & maximè proprium est argumentum, quod communem dubitationem omnibus efficit. nam quia cogitationis non est finis, videtur & numerus esse infinitus, & mathematicæ magnitudines, & quod est extra cælum. cum autem infinitum sit, quod extra est; etiam corpus infinitum esse videtur, ac mundi infiniti. cur enim potius in hac parte inanis, quàm in illa? quare si vno est loco, etiam ubique esse molem necesse est. item si est inane, & locus infinitus: necesse est etiam esse corpus infinitum. nam posse, & esse, in sempiternis nihil differunt.

7 Habet autem dubitationem inspectio de infinito: quoniam & iis qui non esse ponunt, multa impossibilia eueniunt, & iis qui esse ponunt.

8 Præterea utro modo sit, utrum ut substantia, an ut accidens per se naturæ alicui, an neutro modo, sed nihilominus sit infinitum vel infinita numero.

9 Maximè autem physici est considerare an sit magnitudo sensibilis infinita.

Cap. VI.

Πρῶτον οὖν δεῖ εἶναι, ποσαχῶς λέγεται ὁ ἀπέφθην.

2 Ἐνα μὲν οὖν εἶπεν, τὸ ἀδιώτατον διελεῖν, τὰ μὴ πεφυκέναι διεῖναι, ὡς τὰ ἢ φωνῆ ἀόρατος. ἄλλως δὲ, τὸ διεξοδὸν ἔχειν ἀτελεύτητον. ἢ ὁ μόνως, ἢ ὁ πεφυκὸς ἔχειν, μὴ ἔχει ὁ διεξοδὸν, ἢ πέρασ.

E

Disputatio contra Platonem & Pythagoreos ponentes infinitum esse substantiam, & per se.

Primum igitur definiendum est, quomodo modis dicatur infinitum.

2 Vno igitur modo dicitur infinitum, quod est impossibile pertransire, quia non est natura aptum ut percurratur: quemadmodum vox est inaspectabilis. alio modo, cuius transitus non habet finem, aut vix, aut quod sua natura potest habere, non tamen habet transitum vel finem.

3 Præterea omne infinitum est vel ad-
ditione, vel diuisione, vel utroque mo-
do. 4 Infinitum igitur separatum à
rebus sensibilibus, quod sit ipsum
quiddam infinitum, esse nequit: nam
si ipsum infinitum, nec est magnitudo,
nec multitudo, sed est substantia, non
accidens: certè indiuiduum erit. quod
enim est diuiduum, aut erit magnitudo
aut multitudo. si verò indiuiduum sit,
non erit infinitum, nisi ut vox est inas-
pectabilis. sed ita nec esse dicunt ij
qui aiunt esse infinitum, nec nos qua-
rimus, sed ut id quod pertransiri non
potest.

5 Sin autem infinitum est ex acciden-
ti: non potest esse elementum eorum
quæ sunt, quatenus est infinitum: quemad-
modum nec inaspectabile est lin-
guæ elementum, quamvis vox sit inas-
pectabilis.

6 Præterea quæ fieri potest, ut aliquid
sit ipsum infinitum? si quidem non
ita esse possunt numerus & magnitudo,
quorum affectio quædam per se est in-
finitum. necesse enim est adhuc minus
esse infinitum, quàm numerum, vel
magnitudinem.

7 Perspicuum quoque est, non posse
infinitum esse ut actu existens, & ut
substantiam, & ut principium: nam
quævis eius pars sumatur, erit infini-
ta, si partibilis est: infiniti enim essen-
tia, & infinitum, idem sunt: si qui-
dem infinitum est substantia, nec dici-
tur de subiecto. quare aut indiuiduum
est, aut in infinita diuiduum: sed mul-
ta infinita eidem inesse non possunt. At
verò ut aëris pars est aër; ita etiam in-
finiti infinitum, si est substantia, &
principium. Est igitur impartibile & in-
diuiduum. sed impossibile est, cum actu
sit infinitum: quantum enim quiddam
esse necesse est. 8 Ergo ex accidenti in-
finitum inest. Sed si ita sit, dictum fuit non
posse id appellari principium, sed illud
potius cui accidit, nempe aërem, aut
par. 9 Quare absurdè pronuntiant, qui
sic afferunt, ut inquit Pythagorei: si-
mul enim statuunt infinitum esse substan-
tiam, & in partes diuidunt.

A 3 Επί ἀπερον ἀπὸν, ἢ καὶ ἀεὶ ὄντων, ἢ
καὶ διαίρεσιν, ἢ ἀμφοτέρως.

4 Χωριστὸν μὲν οὖν εἶναι τὸ ἀπερον τῆν ἀ-
δητήν, αὐτὸ πῶς ἀπερον, οὐχ οἷον τε. εἰ γὰρ
μήτε μέγεθος ἔσται, μήτε πλήθος, ἀλλ' οὐσία
αὐτὸ ἔσται τὸ ἀπερον, καὶ μὴ συμβεβηκὸς, ἀ-
διαίρετον ἔσται. τὸ γὰρ διαίρετον, ἢ μέγεθος
ἔσται, ἢ πλήθος. εἰ δ' ἀδιαίρετον, οὐκ ἀπε-
ρον, εἰ μὴ ὡς ἡ φωνὴ ἀόρατος. ἀλλ' οὐχ ἄ-
τως, οὔτε φασὶν εἶναι οἱ φάσκοντες εἶναι τὸ ἀ-
περον, ὅτε ἡμεῖς ζητῶμεν, ἀλλ' ὡς ἀδιέ-
ξοδον.

5 εἰ δ' καὶ συμβεβηκὸς ἔσται τὸ ἀπερον, οὐκ
δύ' εἴη στοιχείον τῆν ὄντων, ἢ ἀπερον. ὡς ἄρα
οὐδὲ τὸ ἀόρατον τῆν διαλέκτου, καίτοι ἡ φωνή
ἔστιν ἀόρατος.

6 ἐπὶ πῶς ἐνδέχεται εἶναι ἢ αὐτὸ ἀπε-
ρον; εἴ ἄρα μὴ καὶ ἀριθμὸν καὶ μέγεθος, ὧν ἔσται
καθ' αὐτὸ πάθος πῶς τὸ ἀπερον; ἐπὶ γὰρ ἡ-
τοι ἀνάγκη, ἢ τὸ ἀριθμὸν, ἢ τὸ μέγεθος.

C 7 φανερόν δ' ἔστι ὅτι οὐκ ἐνδέχεται εἶναι τὸ
ἀπερον, ὡς ἐργεῖα ὄν, ἢ ὡς οὐσίαν, ἢ ἀρ-
χὴν. ἔσται γὰρ ὅτι οὐκ αὐτὸ ἀπερον τὸ λαμ-
βαρόμενον, εἰ μεριστὸν. τὸ γὰρ ἀπεῖρα εἶναι,
ἢ ἀπερον, τὸ αὐτὸ. εἴ ἄρα οὐσία τὸ ἀπερον, ἢ
μὴ καθ' ἑαυτοῦ μόνον. ὡς τὸ ἢ ἀδιαίρετον, ἢ
εἰς ἀπερα διαίρετον. πολλὰ δ' ἀπερα ἀ-
διώατον τῶν αὐτῶν εἶναι. ἀλλὰ μὴ ὡς ἄρα
ἀέρος ἀήρ μέγος, οὕτω καὶ ἀπερον ἀπεῖρα,
εἴγε οὐσία ἔσται καὶ ἀρχή. ἀμεριστὸν ἀρα καὶ
ἀδιαίρετον. ἀλλ' ἀδιώατον τὸ ἐντελεχεία ὄν
ἀπερον. πρὸς γὰρ τὸ εἶναι ἀναγκασίον.

D 8 Κατὰ συμβεβηκὸς ἀρα ἑαυτῶν τὸ
ἀπερον. ἀλλ' εἰ οὕτως, εἴρηται ὅτι οὐκ ἐν-
δέχεται αὐτὸ ἀρχὴν λέγειν. ἀλλ' ἐκείνο ὅ
συμβεβηκε, τὸ ἀερα, ἢ τὸ ἀρῆιον.

9 Ὡστε ἀτόπως αὐτὸ ἀποφαινόντο οἱ λέ-
γοντες οὕτως, ὡς ἄρα οἱ Πυθαγόρειοι φασιν.
ἀμα γὰρ οὐσίαν ποιοῦσι τὸ ἀπερον, καὶ με-
ρίζουσι.

E

Non esse corpus sensibile infinitum.

Sed fortassis hæc quæstio est magis
syniuersalis, an possit esse infinitum
etiam in mathematicis, & intelligibi-
libus, & in iis quæ nullam habent magni-
tudinem. Nos verò de rebus sensilibus,
Tom. I.

Cap. VII.

ΑΛΛ' ἴσως, αὐτὴ μὲν ἔσται κατόλου ἢ
ζητήσις μάλλον, εἰ ἐνδέχεται τὸ ἀπε-
ρον ἢ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς εἶναι, καὶ ἐν τοῖς
νοητοῖς, καὶ ἐν τοῖς μηδὲν ἔχουσι μέγεθος. ἡ-
μεῖς δ' ὀπισθοποροῦμεν πρὸς τῆν ἀδητήν,
Sf iiii

γρ. ἐπιτ.

καὶ ἐπὶ τῶν πρῶτων πλὴν μεθόδον· ἀρ' ἐστὶν ἐν αὐτοῖς, ἢ ὅσα ἐστὶ σῶμα ἀπείρου * καὶ πλὴν αὐξήσῃν. 2 Λογικῶς μὲν οὖν σκοποῦμενοι, ἐκ τῆς τοιαύτης δόξης ἀποδείκνυται.

3 Εἰ γὰρ ὅτι σῶματος λόγος ὁ ἐπιπέδω ὠρισμένον, ὅσα δὲ εἴη σῶμα ἀπείρου, οὔτε νοητὸν, οὔτε ἀσθητὸν. 4 Ἀλλὰ μὲν οὐδὲ ἄριθμὸς ὅπως ὡς χειρισμένον καὶ ἀπείρου ἄριθμητὸν γὰρ ὁ ἄριθμὸς, ἢ ὁ ἔχον ἄριθμὸν. εἰ δὲ οὖν ὁ ἄριθμητὸν ἐδέχεται ἄριθμησῶν, καὶ διεξελθεῖν αὐτὸ εἶναι διωατὸν ὁ ἀπείρου.

5 Φυσικῶς δὲ μάλλον θεωροῦσιν ἐκ τῆς δόξης. 6 Οὔτε γὰρ σιμωτερον οἷον τε εἶναι, ἔτε ἀπλοῦν. 7 Σιμωτερον μὲν οὖν ὅσα ἐστὶν ὁ ἀπείρου σῶμα, εἰ περὶ φασμάτα τὰ πλήρη τὰ στοιχεῖα εἶναι. ἀνάγκη γὰρ πλείω εἶναι, ἢ ἰσάμεν αὐτὸ τὰ στοιχεῖα, καὶ μὴ εἶναι ἐν αὐτῷ ἀπείρου· εἰ γὰρ ὅπως οὗ λείπεται ἢ ἐν ἐνὶ σῶματι δυνάμεις ταύτων, οἷον εἰ ὁ πῦρ πεπερασμένον, ὁ δὲ ἀήρ ἀπείρου· ἐστὶ δὲ ὁ ἴσος πῦρ ὁ ἴσου ἀέρος τῆς δυνάμει ὅποσα πλασιο- νοῦν, μόνον δὲ ἄριθμὸν ἵνα ἔχον ὁμοῦ φασμάτων, ὅσα ὁ ἀπείρου ἰσάμεν τὰ φασμάτα ὁ φασμάτα περὶ φασμάτων.

8 Ἐκαστον δὲ ἀπείρου εἶναι ἀδιωατον σῶμα γὰρ ὅτι ὁ πῦρ ἔχον δυνάμεις ἀπείρου ἢ τὸ ἀφαιρῶν διεσπῆχθαι ὡστε τὸ ἀπείρου σῶμα, πῦρ καὶ ἔσται διεσπῆχθαι εἰς ἀπείρου. 9 Ἀλλὰ μὲν οὐδὲ ἐν καὶ ἀπλοῦν εἶναι ἐδέχεται τὸ ἀπείρου σῶμα, οὔτε ὡς λέγουσι ἱνέες, τὸ πῦρ τὰ στοιχεῖα, ἔξ οὗ ταῦτα ἱνέωσιν, οὔτ' ἀπλάως. 10 Εἰσὶ γὰρ ἱνέες οἱ τῶν τοιοῦτων τὸ ἀπείρου, ἀλλ' ὅσα ἀέρος, ἢ ὕδατος, ὅπως μὴ τὰλλα φησὶν ἰσάμεν τὰ ἀπείρου αὐτῶν ἔχον γὰρ πρὸς ἀλλήλα ἐναντιώσιν. οἷον ὁ μὲν ἀήρ ψυχρὸς, τὸ δὲ ὕδωρ ὑγρὸν, τὸ δὲ πῦρ θερμὸν. ὡν εἰ [ἰσάμεν] ἐν ἀπείρου, ἐφθαρτο αὐτὸ ἢ τὰλλα· νῦν δὲ ἔπερὸν φασιν εἶναι τὸ ἔξ οὗ ταῦτα. 11 Ἀδιωατον δὲ εἶναι τοιοῦτον, οὐχ ὅτι ἀπείρου (καὶ τοῦτου γὰρ κοινόν τι λεκτέον ὅτι πῦρ ὁμοῦς ὁμοῦς ὁ ἀέρος, καὶ ὕδατος, καὶ ὀπυοῦν.) ἀλλ' ὅτι ὅσα ἐστὶ τοιοῦτον ἀσθητὸν σῶμα καὶ τὰ καλούμενα στοιχεῖα· ἀπὸ γὰρ ἔξ οὗ ὅτι, καὶ ἀφαιρῶν) εἰς τῶν. ὡστε ἰσάμεν ὅσα ἐστὶν ἀέρος, ἢ πῦρ, ἢ γῆ, καὶ ὕδωρ ἀπὸ τῆς φαίνεται δὲ ἔξ οὗ. 12 Οὐδὲ δὲ πῦρ, ἔξ οὗ ἀπὸ τῆς στοιχείων ὅσα ἐν ἀπείρου ἐδέχεται εἶναι τι ὅπως γὰρ καὶ χωρὶς τῶν ἀπείρου εἶναι τι αὐτῶν, ἀδιωατον τὸ πῦρ καὶ ἢ περὶ φασμάτων, ἢ εἶναι, ἢ γίνεσθαι ἐν τῶν αὐτῶν, ὡς φησὶν Ἡρακλῆδης φησιν, ἀπὸ τῶν γίνεσθαι ποτε πῦρ.

A ac de quibus methodum conscribimus, dispiciamus, vtrum in his sit an non sit corpus infinitum accretione. 2 Logicè igitur considerantibus ex rationibus eiusmodi videri possit non esse. 3 Nam si est corporis definitio, Quod superficie terminatur: non potest esse corpus infinitum, nec intelligibile, non sensibile. 4 At verò neque numerus, sic ut separatus, & infinitus: quoniam numerus, aut quod habet numerum, est numerabile. Si igitur numerabile potest numerari: etiam poterit infinitum pertransiri.

B 5 Magis autem physicè dispicientibus, ex his. Etenim neque compositum esse potest, neque simplex. 7 Infinitum igitur corpus non erit compositum, si elementa sint numero finita, necesse enim est, semper contraria esse plura, & inter se æquari, nec esse vnum eorum infinitum. nam si quocumque modo vis, quæ in vno est corpore, superetur ab altero: veluti, si ignis est finitus, aër autem infinitus, sed æqualis ignis æqualem aërem vi quantumvis multipla superat, modò numerum aliquem habeat: perspicuum tamen est fore, vt infinitum superet, & interimat quod finitum est.

C 8 Vnumquodque autem esse infinitum, impossibile est. corpus enim est, quod vndique habet extensionem: infinitum verò, quod in immensum extenditur. quare infinitum corpus vndique erit extensum in immensum. 9 Ac vero nec potest infinitum corpus esse vnum & simplex, neque, (vt quidam dicunt) id quod est præter elementa, ex quo hæc gignuntur, neque omnino. 10 Sunt enim nonnulli, qui infinitum hoc faciunt, non aërem, aut aquam, ne cætera ab eo interimantur, quod inter illa est infinitum. habent enim inter se contrarietatem. vtputà aër est frigidus, aqua verò est humida, ignis autem calidus: quorum si vnum sit infinitum, cætera iam interimantur. nunc verò aliud esse aiunt id ex quo hæc fiunt. 11 Verum impossibile est esse tale: non quia infinitum, (de hoc enim commune aliquid dicendum est, quod omni corpori æquè conueniat, id est & aëri & aquæ & alii cuius:) sed quia non est tale sensibile corpus præter ea quæ vocantur elementa. omnis enim res, ex quo est, in id etiam dissoluitur. quare hîc esset aliud quidpiam præter aërem & ignem & terram & aquam. sed nullum apparet. 12 Neque igitur ignis, neque vllum aliud elementum potest esse infinitum. nam omnino, & præterquam quod esset aliquod eorum infinitum, impossibile est, vt vniuersum, etiam si sit finitum, aut sit aut fiat vnum aliquid illorum: sicut Heraclitus ait omnia fieri aliquando ignem.

D

E

F

G

13 Eadem ratio est etiam in vno, quale præter elementa faciunt phisici: omnia namque mutantur ex contrario in contrarium, vt ex calido in frigidum.

14 Oportet autem de omni corpore etiam ex his considerare, vtrum possit, an non possit esse corpus infinitum sensibile.

15 Omnino autem esse impossibile, vt sit corpus infinitum sensibile, [ex his manifestum erit: quia naturâ est comparatum, vt omne sensibile sit alicubi: & sit cuiusque rei locus aliquis: idemque sit partis & totius locus, vt totius terræ & vnus glebæ, nec non ignis & scintillæ.

16 Quocirca siquidem est vnus formæ; aut immobile erit, aut semper feretur. atqui est impossibile. cur enim potius infra, quàm supra, aut vbivis? verbi gratiâ, si gleba sit, vbi hæc mouebitur? aut vbi manebit? infinitus enim est locus corporis ei cognati. vtrum igitur continebit totum locum? & quomodo? quisnam ergo, & vbi erit status & motus eius? an vbique stabit? non ergo mouebitur. an vbique mouebitur? non igitur consistet.

17 Quod si vniuersum dissimile sit, dissimiles etiam erunt loci.

18 Ac primùm quidem non erit vniuersi corpus vnum, nisi tactu. 19 Deinde aut finita hæc erunt, aut infinita, specie.

20 Ac finita quidem esse non possunt: nam alia erunt infinita, alia minimè, si vniuersum est infinitum: vt ignis, vel aqua. sed quod est tale, contrariis interitum affert, sicut antea dictum fuit.

21 Ideoque nullus eorum qui de natura differuerunt, vnum illud & infinitum stauerunt esse ignem, aut terram: sed vel aquam, vel aërem, vel medium his interiectum: quia locus illius vtriusque perspicuè definitus est: hæc autem participant superiorem & inferiorem locum.

22 Sin autem infinita & simplicia sunt: etiam loci erunt infiniti, & elementa erunt infinita. quod si est impossibile, ac loci finiti sunt: necesse est, vt etiam vniuersum sit finitum. est enim impossibile, non esse paria locum & corpus: quia neque totus locus est maior, quàm vt possit corpus simul esse: (simul autem neque corpus erit infinitum,) neque corpus est maius quam locus: alioqui aut erit aliquid inane, aut corpus, quod suapte natura nullibi sit.

23 Anaxagoras verò absurdè loquitur de infiniti statu. ait enim ipsum infinitum se ipsum sustinere: & hoc ideo, quia in se ipso est: quippe quod nulla alia res continet.

24 Quasi vbi aliquid est, ibi suapte natura sit. sed hoc non est verum: potest enim aliquid esse alicubi vi, non vbi natura comparatum est vt sit.

A 13 Ο δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ὅτι τῷ ἑνὸς, οἷον ποιῶσι τὰ στοιχεῖα οἱ φυσικοὶ. πάντα γὰρ μεταβάλλει ἕξ ἐναντίας εἰς ἐναντίον, οἷον ἐκ θερμοῦ εἰς ψυχρὸν. 14 Δὲ δὲ αὖτε πάντα, ἐκ τῆς δὲ σκοπεῖν, εἰ ἐνδέχεται ἢ οὐκ ἐνδέχεται εἶναι σῶμα ἀπειρον ἀσθητὸν.

15 Ὅτι δὲ ὅλως ἀδιώατον εἶναι σῶμα ἀπειρον ἀσθητὸν, ἐκ τῆς δὲ δήλον πέφυκε γὰρ πᾶσι τὸ ἀσθητὸν ποῦ εἶναι, καὶ ἔστι τόπος τίς ἐκείνου, καὶ ὁ αὐτὸς τῶ μορίῳ ἐκ πᾶτος, οἷον ὅλης τε γῆς ἐμίας βώλου, ἐκ πύρος καὶ ἀπινθίους.

16 Ωστε εἰ μὴ ὁμοίους, ἢ ἀκίνητον ἔσται, ἢ αἰεὶ οἰαθήσεται. καίτοι ἀδιώατον. τί γὰρ μάλλον κατὰ ἢ ἄνω, ἢ ὅπου οὐκ; λέγω δὲ, οἷον εἰ βάλος εἶναι, ποῦ αὐτὴ κινήσεται, ἢ ποῦ μὴ εἶναι; ὁ γὰρ τόπος ἀπειρος, τῶ συγχευοῦ αὐτῆς σώματος. πότερον οὖν κατέξει τὸ ὅλον * τοπον, καὶ πῶς; τίς οὖν ἐκ ποῦ ἢ μονῆ καὶ ἢ κινήσις αὐτῆς; ἢ πᾶτα τοῦ μέρους; ἢ κινήσεται ἄρα; ἢ πᾶτα τοῦ κινήσεται; οὐκ ἄρα ἔσεται. 17 Εἰ δ' ἁπόμοιον τὸ πᾶν, ἀπόμοιοι καὶ οἱ τόποι.

18 Καὶ ὡροῦν μὴ ἔχεν τὸ σῶμα τὸ πᾶτος, ἀλλ' ἢ τὰ ἀποθεῖται. 19 Ἐπειτα, ἢ ἡριπεπερασμένα τῶτ' ἔσται ἢ ἀπειρα τὰ εἶδη.

20 Καὶ πεπερασμένα μὴ ἔχεν οἷον τε ἔσται γὰρ τὰ μὴ ἀπειρα, τὰ δ' οὐ, εἰ τὸ πᾶν ἀπειρον οἷον τὸ πῦρ, ἢ τὸ ὕδωρ. φθορὰ δὲ τὸ τοιοῦτον τοῖς ἐναντίοις, κατὰ τὸ εἶρηται ὡροῦτερον.

21 Καὶ ἀπὸ τῆτο, ἔστι τὸ ἐν καὶ ἀπειρον πῦρ ἐποίησεν, ὡροῦ γὰρ, τῶ φυσιολόγων, ἀλλ' ἢ ὕδωρ, ἢ ἀέρα, ἢ τὸ μέσον αὐτῶν. ὅτι τόπος ἐκατέρου, δήλος ἢ διωρισμένος. τῶτα δὲ ἐπαμφοτερίζεται τὰ ἄνω καὶ κατὰ.

22 Εἰ δ' ἀπειρα, ἐκ ἀπλᾶ, καὶ οἱ τόποι ἀπειροι, καὶ ἔσται ἀπειρα τὰ στοιχεῖα. εἰ δὲ τῆτο ἀδιώατον, καὶ πεπερασμένα οἱ τόποι, καὶ τὸ ὅλον πεφραῖται ἀναγκάσιον. ἀδιώατον γὰρ μὴ ἀπὸ τῆτο τὸ τῶπον, ἐκ τὸ σῶμα. ἔτε γὰρ ὁ τόπος ὁ πᾶς μείζων, ἢ ὅσον ἐνδέχεται τὸ σῶμα ἅμα εἶναι. ἅμα δὲ ἔδ' ἀπειρον ἔσται τὸ σῶμα. οὔτε τὸ σῶμα μείζον, ἢ ὁ τόπος. ἢ γὰρ κενὸν ἔσται τί, ἢ σῶμα ἕδαμοῦ πεφυκὸς εἶναι.

23 Ἀναξάγρου δ' ἀτόπως λέγει αὖτε τῆς τῶ ἀπειρου μοῖνης. σπεῖζειν γὰρ αὐτὸ φησι τὸ ἀπειρον. τῆτο δὲ, ὅτι ἐκ αὐτῶν. ἀπὸ γὰρ ὡροῦ ὡροῦ λέγει. 24 Ὡς ὅπου ἀπὸ τί ἢ πεφυκὸς ἐκ τῶ εἶναι. τῆτο δὲ οὐκ ἀσθητὸς. εἶναι γὰρ αὐτὸν ποῦ βία, καὶ ἔχεν ἔπεφυκεν.

25 Εἰ οὖν ὅτι μάλιστα μὴ κινῆται ὁ ὅλος. (ὅ
 γὰρ ἐν αὐτῷ σπειζόμενον, ἔν ἐν αὐτῷ ὄν, ἀκί-
 νητον εἶ) ἀνάγκη) ἀλλὰ ἀφ' ἧς πέφυκε κί-
 νηθῆναι, λεκτέον· ὅ γὰρ ἰσχυρὸν ὅ ἕτως εἰπόντα
 ἀπηλλάχθαι· εἴη γὰρ αὐτὸ ὅτι οὐκ ἔστι κινου-
 μένον· ἀλλὰ πεφυκέναι ὁδὸν κωλύει· ἐπεὶ
 καὶ ἡ γῆ ὁφέρεται, ὅδ' εἰ ἀπέφθον ἔω· εἰργμένη
 μὲν τὸ ἀπὸ τῆς μέσης· ἀλλ' ὅτι ὅτι ἄλλο οὐ
 ἐρεθίσεται, μὲν αὖ ὅτι τῆς μέσης· ἀλλ' ὅτι
 ὁ πέφυκεν ἕτω· καίτοι ἕξει δὲ λέγειν, ὅτι σπεί-
 ζει ἐαυτῷ· εἰ οὖν μὴδ' ὅτι τῆς γῆς τῆς
 αἰτίον ἀπείρου ἕσης, ἀλλ' ὅτι βάρος ἔχει, ὅτι
 βαρὺ μὲν εἶ ὅτι τῆς μέσης, ἡ δὲ γῆ ὅτι τῆς μέ-
 σου, ὁμοίως ἔ ἀπείρου μὲν εἶ ἐν αὐτῷ, ἀφ' ἧς
 ἀπείρου τινὰ αἰτίαν, καὶ ὅτι ἀπέφθον, ἔ σπείζει
 αὐτὸ αὐτῷ. 26 Ἀμα ὅ δὴ δὴλον, ὅτι καὶ ὅτι οὐκ ἔστι
 δέοι μέσης μὲν· ὡς γὰρ ὅ ἀπέφθον ἐν αὐτῷ
 μὲν σπείζον, ἕτω καὶ ὅτι οὐκ ἔστι ληφθῆναι μέσης,
 ἐν αὐτῷ μὲν εἶ τῆς γὰρ ὅλου καὶ τῆς μέσης ὁ-
 μοειδεῖς οἱ τόποι, οἷς ὅλος γῆς καὶ βώλου, καίτω.
 καὶ πῶς πῶς ἔ ἀπείρου μὲν εἶ ἐν αὐτῷ, ὡςτε εἶ
 τῆς ἀπείρου τόπος ὅ ἐν αὐτῷ, καὶ τῆς μέσης ὁ αὐ-
 τῷ· μὲν εἶ δὴ ἐν αὐτῷ. 27 Ὅλων ὅ φανε-
 ρὸν ὅτι ἀδύνατον ἄμα ἀπείρου λέγειν σῶμα,
 καὶ τόπον τινὰ εἶ) τοῖς σώμασιν, εἰ πῶς σῶμα
 αἰσθητὸν, ἔ βάρος ἔχει, ἔ χυφότητα. καὶ εἶ
 μὲν βαρὺ, ὅτι τῆς μέσης ἔχει πῶς φορὰν φύσιν·
 εἶ δὲ χυφόν, ἔτω· ἀνάγκη γὰρ καὶ ὅ ἀπέφθον
 σῶμα. ἀδύνατον δὲ ἔ ἀπείρου ὅποτερονοῦν, ἔ
 ὅ μῆσον ἕκατέρω πεπονηθῆναι· πῶς γὰρ διέλθης;
 ἡ πῶς τῆς ἀπείρου ἕσαι, ὅ μὲν αἰῶ, ὅ ἡ καίτω,
 ἔ ἕκατον ἡ μέσον; 28 Ἐπὶ πῶς σῶμα αἰσθη-
 τὸν ἐν τόπῳ· τόπου δὲ εἶδη καὶ ἀφ' ἧς φορῆς, ὅ
 ἔτω καὶ καίτω, ἔ ἐμπεραθεῖν καὶ ὅτι οὐκ ἔστι, καὶ
 δὴ δὴ καὶ ὅτι οὐκ ἔστι· καὶ τῶντα ὅ μόνον πῶς ἡ-
 μαῖς ἔ ἕσαι, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ ὅ ὅλων διώρι-
 ζαι. ἀδύνατον δὲ ἐν τῷ ἀπείρου εἶ) τῶντα.
 ἀπλῶς δὲ εἰ ἀδύνατον τόπον εἶ) ἀπείρου, ἐν
 τόπῳ δὲ πῶς σῶμα, ἀδύνατον ἀπέφθον εἶ)
 πῶς σῶμα. 29 Ἀλλὰ μὲν τῶς πῶς, ἐν τόπῳ καὶ
 ὅ ἐν τόπῳ, πῶς. εἰ οὖν μὴδὲ ποσὸν οἰόντ' εἶ)
 ὅ ἀπείρου ποσὸν γὰρ πῶς ἕσαι, οἷς διπληχῶ, ἔ
 τριπληχῶ· τῶντα γὰρ σημαίνει ὅ ποσὸν· ἕτω καὶ
 ὅ ἐν τόπῳ, ὅτι πῶς τῆς το δὲ, ἡ αἰῶ, ἡ καίτω, ἡ
 ἐν ἄλλῃ τινὶ ἀφ' ἧς αἰῶ τῶν εἶ). τῶντων δὲ ἕκα-
 ρον πῶς πῶς πῶς. 30 Ὅτι μὲν οὖν ἐνεργεία
 ὅ ἐστι σῶμα ἀπείρου, φανερὸν ἐκ τῶν
 τῶν.

π. μ. μ.

25 Si igitur quàm maximè non mouetur v-
 niuersum; quia necesse est id esse immobile,
 quod in se sustinetur, & in se est; tamen
 dicendum est, cur non sit naturâ aptum
 moueri. non enim æquum est, cum, qui ita
 dixerit, aufugisse: quoniam & quodvis a-
 liud esse potest, quod non moueatur: sed
 naturâ aptum esse ut moueatur, nihil prohi-
 bet. nam & terra non fertur: nec si infinita
 esset; ferretur, à medio cohibita: non ta-
 men, quia non esset aliud quò ferretur, ma-
 neret in medio: sed quia non est ei naturâ
 insitum ita moueri. atqui dicere liceret ter-
 ram se ipsam sustinere. ergo si ne in terra
 quidem, si sit infinita, hæc est causa quietis;
 sed quia pondus habet, quod autem est gra-
 ue, in medio manet, terra verò in medio est:
 similiter etiam infinitum manet in se ipso
 propter aliquam aliam causam, non quia est
 infinitum, & ipsum se sustinet. 26 Item ma-
 nifestum est, opus esse ut quævis eius pars
 maneat. ut enim infinitum in se ipso ma-
 net, se sustinens: ita & si quævis pars su-
 matur, in se ipsa manebit: quia loca to-
 tius & partis sunt eiusdem speciei: veluti,
 totius terræ & glebæ locus inferus, ac to-
 tius ignis ac scintillæ locus superus. quare si
 infiniti locus est in se ipso, etiam partis locus
 idem erit: in se igitur manebit. 27 Omni-
 no autem patet esse impossibile, ut simul
 dicatur esse infinitum corpus, & aliquem
 esse locum corporibus: si omne corpus sen-
 sibile aut pondus habet, aut leuitatem: &
 si quidem graue est, ad medium natura fer-
 tur; si verò leue, sursum: quia necesse est,
 etiam infinitum corpus esse tale. sed est im-
 possibile, aut totum alterutro modo, aut di-
 midium utroque modo affectum esse. quo
 enim modo diuides? aut quomodo infiniti
 erit alia pars supra, alia infra, aut extrema
 vel media? 28 Præterea omne corpus sen-
 sibile est in loco. loci autem species ac dif-
 ferentiæ sunt superum & inferum, & ante-
 rius & posterius, & dextrum & sinistrum:
 atque hæc non tantum relatione ad nos habi-
 ta, & positione, sed etiam in ipso vniuerso
 definita sunt: atqui est impossibile, hæc infi-
 nito inesse. & omnino si impossibile est lo-
 cum esse infinitum, omne autem corpus est
 in loco: impossibile etiam est, esse aliquod
 corpus infinitum. 29 At verò quod est ali-
 cubi, est in loco. ergo si infinitum non po-
 test esse quantum: (quoniam esset quan-
 tum quiddam, ut bicubitum & tricubi-
 tum: hæc enim quantum significant:) ita
 etiam se habet quod est in loco: quia est ali-
 cubi: hoc autem vel supra, vel infra, vel in
 aliqua alia sex dimensionum, quarum vna-
 quæque est terminus quidam. 30 Non esse
 igitur actu corpus infinitum, ex his perspi-
 cuum est.

π. μ. μ.

Infinisum esse, & quomodo sit.

Cap. VIII.

SEd accidere multa impossibilia, si infinitum omnino non sit, manifestum est: quia temporis erit aliquod principium, & finis; ac magnitudines non erunt diuiduæ in magnitudinem; ac numerus non erit infinitus.

2 Quando autem, his sic definitis, neutro modo videtur esse posse: hinc apparet, aliquo modo *infinisum* esse, aliquo modo non esse.

3 Esse autem dicitur aliud potestate, aliud actu. 4 Et infinitum partim est adiectione, partim detractione. 5 Iam verò magnitudinem actu non esse infinitam dictum fuit: diuisione autem esse *infinisum*. non enim difficile est tollere infinitas lineas. relinquitur ergo, infinitum esse potestate. 6 Non oportet autem, quod est potestate, accipere: veluti, si hoc potest esse statua, hoc erit statua: sic & infinitum quidpiam, quod erit actu. sed cum multis modis esse dicatur: sicut est dies, & certamen: quia semper aliud & aliud fit: ita etiam est infinitum. est enim in his quoque potestate esse, & actu. Olympia namque sunt, & quia potest certamen fieri, & quia fit. 7 Aliter autem in tempore infinitum apparet, & in hominibus & in diuisione magnitudinum. 8 Etenim in vniuersum sic infinitum est: quia semper aliud & aliud sumitur: & id quidem, quod sumitur, semper finitum est: sed semper est aliud, & aliud. Quare infinitum non oportet accipere, vt hoc aliquid: veluti, hominem, aut domum: sed vt dies dicitur, & certamen, (quorum essentia non vt substantia quædam facta est, sed semper in ortu & interitu consistit,) etiam si sint finita, tamen semper alia atque alia. Sed in magnitudinibus quidem hoc accidit, permanente eo quod sumptum est: in hominibus autem, ac tempore, his interemptis, ita vt numquam deficient. 12 Iam verò quod est secundum adiectionem, & quod secundum diuisionem, idem quoddammodo est. nam in eo quod est finitum secundum adiectionem, fit modo conuerso. quatenus enim diuidi conspicitur in infinitum, eatenus adiici apparet ad id quod est finitum. etenim in magnitudine finita, si quis sumpta parte finita, rursus sumat eadem ratione, non eandem totius partem ea ratione sumens: non pertransibit quod est finitum. sin autem ita rationem auxerit, vt semper sumat eandem magnitudinem, pertransibit:

OTI δὲ, εἰ μὴ ἔστιν ἀπείρονα ἀπλάως, πολλὰ ἀδιώματα συμβαίνει, δῆλον. τῷ τε γὰρ χρόνος ἔσται πῶς ἀρχὴ καὶ τελευτή. Ἐὰν μὲν γὰρ ὁ διαίρεται, εἰς * μέγεθος καὶ ἀριθμὸς οὐκ ἔσται γρ. μὴ ἄπειρος. 2 Ὅταν δὲ διωρισμένων ἕτως μηδετέρως φαίνεται ἐνδέχεται, * διὰ τὸ τοῦ δὴ, Ἐ δῆλον οὖν πῶς μὴ ἔστι, πῶς δ' ἔ. 3 Λέγεται ὁ τὸ εἶ, τὸ μὴ δυνάμει, τὸ δὲ ἐντελεχεία.

4 Καὶ τὸ ἀπείρονα ἔστι μὴ περὶ σθένος, ἔστι καὶ ἀφαιρέσεως. 5 Τὸ δὲ μέγεθος, ὅτι μὴ κατ' ἐνέργειαν οὐκ ἔστιν ἀπείρονα, εἰρήσεται διαίρεσθαι δ' ἔστιν. ἔ γὰρ χαλεπὸν ἀνελεῖν τὰς ἀτόμους γραμμάς. λείπεται οὖν δυνάμει εἶ τὸ ἀπείρονα. 6 Οὐ δεῖ δὲ τὸ δυνάμει ὄν λαμβάνειν, ὡς ἄν εἰ δυνάτον τῶν ἀδριάντων εἶ, ὡς ἔσται τῶν ἀδριάντων ἕτω ἔ ἀπείρονα ἔ, ὅ ἔσται ἐνέργεια. ἀλλ' ἐπεὶ πολλαχῶς τὸ εἶναι, ὡς ἄν ἢ ἡμέρα ἔστι, καὶ ὁ ἀγὼν, τὰ αἰεὶ ἄλλο καὶ ἄλλο γίνεσθαι ἕτω ἔ τὸ ἀπείρονα. ἔ γὰρ * ὅτι τῶν ἑσθῶν ἔστι καὶ δυνάμει καὶ ἐνέργεια. Ὀλύμπια γὰρ ἔστι ἔ δὴ δυνάσθαι τ' ἀγῶνα γίνεσθαι, καὶ τὰ γίνεσθαι. 7 Ἄλλως δὲ ἐν τε τῶ χρόνῳ δῆλον τὸ ἀπείρονα, καὶ ὅτι τῶν ἀνθρώπων, ἔ ὅτι διαίρεσσεως τῶν μεγεθῶν. 8 Ὅλως μὴ γὰρ οὕτως ἔστι τὸ ἀπείρονα, ἔ αἰεὶ ἄλλο καὶ ἄλλο λαμβάνεσθαι καὶ τὸ λαμβανόμενον μὴ αἰεὶ πεπερασμένον εἶναι, ἀλλ' αἰεὶ γὰρ ἕτερον, ἔ ἕτερον. (* ἐπὶ τὸ εἶναι, πλεοναχῶς λέγεται) ὥστε τὸ ἀπείρονα ἔ δεῖ λαμβάνειν ὡς τὸδε τί, οἷον ἀνθρώπον, ἢ οἰκίδιον, ἀλλ' ὡς ἡμέρα λέγεται, καὶ ὁ ἀγὼν, οἷς τὸ εἶναι ἔχῃ ὡς οὐσία πῶς γέγονεν, ἀλλ' αἰεὶ ἐν γένεσθαι ἢ φθορῇ, εἰ καὶ πεπερασμένον, ἀλλ' αἰεὶ γὰρ ἕτερον καὶ ἕτερον. 9 Ἀλλ' ἐν μὴ τοῖς μεγεθεσιν, ἕτω μόνον τῶ ληφθέντος, τῶ το συμβαίνει. ὅτι δὲ τῶ ἀνθρώπων καὶ τῶ χρόνος φθέρουμένων, ἕτως, ὥστε μὴ ἕτω λείπειν. 10 Τὸ δὲ κατ' ἐνέργειαν, τὸ αὐτὸ πῶς ἔστι, καὶ τὸ κατ' ἐνέργειαν: ἐν γὰρ τὰ πεπερασμένα κατ' ἐνέργειαν γὰρ ἀπετραμμένως ἢ γὰρ διαμερούμενον ὁρᾶται εἰς ἀπείρονα, τῶ τῆς ἀπείρονον φαίνεται πρὸς τὸ ὁριζόμενον. ἐν γὰρ ἔ πεπερασμένως μὲν αὐτῶν πῶς ὁριζόμενον πρὸς λαμβάνειν ἔ αὐτῶν λόγῳ, μὴ τὸ αὐτὸ πῶς ὅλου * μέγεθος (ἔ λόγῳ) πρὸς λαμβάνων, οὐ διεξίσι τὸ πεπερασμένον. ἀν δ' ἕτως αὐτῆ τ' λόγῳ, ὥστε αἰεὶ τί τὸ αὐτὸ πρὸς λαμβάνειν μέγε-

γρ. διακρίσι, quā lectionem & Argyrop. & alii interpret. quidā sequuntur.

Inclusa verba non reperiri in meliorib. codd. iam olim annotatū est à Philopono & Simplicio: quare inducantur. In scriptis codicibus optimæ notæ, leguntur & ipsa, sublati tantum illis: ἐν, τὸ εἶ, πλ. λέγ. & ita Argyr.

D ἀπείρονα ἔ δεῖ λαμβάνειν ὡς τὸδε τί, οἷον ἀνθρώπον, ἢ οἰκίδιον, ἀλλ' ὡς ἡμέρα λέγεται, καὶ ὁ ἀγὼν, οἷς τὸ εἶναι ἔχῃ ὡς οὐσία πῶς γέγονεν, ἀλλ' αἰεὶ ἐν γένεσθαι ἢ φθορῇ, εἰ καὶ πεπερασμένον, ἀλλ' αἰεὶ γὰρ ἕτερον καὶ ἕτερον. 9 Ἀλλ' ἐν μὴ τοῖς μεγεθεσιν, ἕτω μόνον τῶ ληφθέντος, τῶ το συμβαίνει. ὅτι δὲ τῶ ἀνθρώπων καὶ τῶ χρόνος φθέρουμένων, ἕτως, ὥστε μὴ ἕτω λείπειν. 10 Τὸ δὲ κατ' ἐνέργειαν, τὸ αὐτὸ πῶς ἔστι, καὶ τὸ κατ' ἐνέργειαν: ἐν γὰρ τὰ πεπερασμένα κατ' ἐνέργειαν γὰρ ἀπετραμμένως ἢ γὰρ διαμερούμενον ὁρᾶται εἰς ἀπείρονα, τῶ τῆς ἀπείρονον φαίνεται πρὸς τὸ ὁριζόμενον. ἐν γὰρ ἔ πεπερασμένως μὲν αὐτῶν πῶς ὁριζόμενον πρὸς λαμβάνειν ἔ αὐτῶν λόγῳ, μὴ τὸ αὐτὸ πῶς ὅλου * μέγεθος (ἔ λόγῳ) πρὸς λαμβάνων, οὐ διεξίσι τὸ πεπερασμένον. ἀν δ' ἕτως αὐτῆ τ' λόγῳ, ὥστε αἰεὶ τί τὸ αὐτὸ πρὸς λαμβάνειν μέγε-

δος, διέξοσι, ἀφ' ὅ πᾶν ὁ πεπερασμένον
 ἀναρῆσθαι ὁπωπιῶν ὠρισμένα. 11 Ἄλλως
 μὲν οὖν οὐκ ἔστιν, ὅπως δ' ἔστι ὁ ἀπείρο· δυ-
 νάμει γὰρ καὶ ἐπι καταρῆσθαι καὶ ἐπιτελεχία δὲ
 ἔστιν, ὡς πλὴν ἡμέραν ἔστι λέγειν, καὶ τὸ ἀγῶ-
 να καὶ δυνάμει ὅπως ὡς ἡ ὕλη καὶ ὁ ἀεὶ αὐτό,
 ὡς τὸ πεπερασμένον. 12 Ὁ δὲ πᾶσι πᾶσι δὴ οὐ-
 πως ἀπείρο δυνάμει ἔστιν, ὁ αὐτὸ λέγειν
 ἔστιν τινὰ ἔστι πᾶσι καὶ διαίρεσιν· αἰεὶ μὲν γὰρ
 πᾶσι αὐτὰ ἔξω ἔσται λαμβάνειν. 12 Οὐ μὲντοι
 ὑπερβάλλει πᾶσι τὸν ὠρισμένον μεγέθος, ὡς
 ἔστι πᾶσι τὴν διαίρεσιν ὑπερβάλλει πᾶσι τὸν
 ὠρισμένον, καὶ ἔσται ἔλαττον. ὡς τε * δὴ πᾶσι τὸν
 ὑπερβάλλει καὶ πᾶσι πᾶσι πᾶσι, ὅθεν δυνά-
 μει οὐκ ἔστι, εἴπερ μὴ ἔστι καὶ συμβεβηκός
 ἐπιτελεχία ἀπείρο· ὡς περὶ φασι οἱ φυσιολό-
 γοι ὅτι ἔξω σῶμα τῶ κόσμου, ὃ ἡ οὐσία ἀήρ, ἢ
 δὴ οὐ τί τοιοῦτον ἀπείρο. ἀλλ' εἰ μὴ οὐκ ἔστι
 ἔστι ἀπείρο ἐπιτελεχία σῶμα ἀσθητὸν ἔσται,
 φανερόν ὅτι ὅθεν δὲ δυνάμει αὐτὸ εἴη καὶ πᾶσι
 πᾶσι, ἀλλ' ἢ ὡς περὶ εἴρηται ἀπείρο μὲν τῆ
 διαίρεσθαι. 13 Ἐπεὶ καὶ Πλάτων ἀφ' ὅ τῶτο
 ἀπείρο δύο ἐποίησεν, ὅτι καὶ ἔστι πᾶσι * αὐ-
 ξησιν δοκεῖ ὑπερβάλλει, καὶ εἰς ἀπείρο ἰέναι,
 καὶ ἔστι πᾶσι καταρῆσθαι. 14 Ποιήσας μὲντοι
 δύο, ὁ γὰρ ἔσται. ὅτε γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀριθμοῖς ὅθεν
 πᾶσι καταρῆσθαι ἀπείρο ὑπερβάλλει· ἢ γὰρ
 μονὰς ἔλαττον. ὅτε ἔστι πᾶσι * αὐξησιν. μέ-
 γει γὰρ δεκάδος ποιεῖ τὸ ἀριθμὸν.

21. δ

22. αὐξήω

A quia omne finitum consumitur quouis
 finito.
 11 Infinitum igitur aliter non est : sic
 autem est : potestate enim est , ac de-
 tractione. quin & actu est : sicuti diem
 esse dicimus , & certamen. & potesta-
 te ita est , ut materia : non per se , ut
 id quod est finitum. ergo & secundum
 additionem ita infinitum est potestate :
 quod dicimus idem quodammodo esse,
 atque *infinitum* secundum diuisionem ;
 quia semper licebit aliquid extra ip-
 sum sumere.

B 12 Non tamen superat omnem defi-
 nitam magnitudinem : sicut in diuifio-
 ne superat omnem *magnitudinem* defi-
 nitam , & fit minus. ut igitur om-
 nem magnitudinem superet *infinitum*
 additione , ne quidem potestate esse
 potest , nisi sit ex accidenti infini-
 tum actu , ut inquirunt physici illi ,
 qui extra mundum ponunt corpus , cu-
 ius essentia est aer , aut aliud quid-
 piam tale infinitum. Sed si corpus
 sensibile infinitum actu ita esse non po-
 test ; perspicuum est , ne potestate
 quidem infinitum esse posse secundum
 additionem , nisi , ut dictum fuit
 modo diuisioni contrario.

C 13 Nam & Plato ideo fecit duo in-
 finita , quia & accretione videtur su-
 perare & in infinitum abire , & detra-
 ctione.

14 Cum tamen duo fecerit , *his* non
 utitur. neque enim in numeris inest in-
 finitas detractione , quia vnitas est mini-
 mum : neque accretione , quia numerum
 facit vsque ad denarium.

D *Quid sit Infinitum.*

CONtra verò accidit esse infinitum ,
 quàm alii dicant : non enim cuius
 nihil extra est , sed cuius semper ali-
 quid extra est , id infinitum est.
 2 Huius autem rei signum est : quo-
 niam annulos illos infinitos esse aiunt ,
 quia pala carent , propterea quòd sem-
 per aliquid extra licet sumere : per simi-
 litudinem quandam hoc dicentes , non
 propriè : oportet enim hoc inesse , &
 numquam idem sumi. in circulo autem
 non fit ita : sed tantummodo semper di-
 uersum est , quod deinceps sumitur. infi-
 nitum igitur hoc est , cuius quantitate
 aliqua accepta , semper aliquid extra sume-
 re licet. 3 Cuius autem nihil extra est , id
 est perfectum ac totum. sic enim totum
 definimus, à quo nihil abest, quod ad partes
 pertinet, ut hominem totum , vel arcam
 sicut

Cap. IX.

Συμβαίνει δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔστι ἀπείρο, ἢ
 ὡς λέγουσιν· οὐ γὰρ οὐ μὴδὲν ἔξω, ἀλλ'
 οὐ αἰεὶ πᾶσι ἔξω ἔστι, τῶτο ἀπείρο ἔστι.
 2 Σημεῖον δὲ καὶ γὰρ τοῖς δακτυλίοις ἀ-
 πείρο φασι τοῖς μὴ ἔχοντες σφενδόνιω, ὅτι
 αἰεὶ πᾶσι ἔξω ἔστι λαμβάνειν, καὶ ὁμοίότητα
 μὲν τινὰ λέγοντες, οὐ μὲντοι κυρίως· δεῖ γὰρ
 τῶτο τε ὑπερβάλλει, καὶ μὴδέποτε ὅθεν αὐτὸ
 λαμβάνεσθαι. ἐν δὲ τῶ κύκλῳ οὐ γὰρ οὐ-
 πως, ἀλλ' αἰεὶ τὸ ἐφεξῆς μόνον ἔτερον ἀπεί-
 ρον μὲν τῶτο ἔστιν οὐ καὶ τὸ πᾶσι λαμβάνου-
 σιν, αἰεὶ πᾶσι λαβὴν ἔξω ἔστιν. 3 Οὐ δὲ μὴδὲν
 ἔξω, τῶτο ἔστι τέλος καὶ ὅλον· ἔσται γὰρ ὅσον
 ὅσον τὸ ὅλον, οὐ πᾶσι τὰ μέρη μὴδὲν ἀ-
 πείρο, οὐκ ἀνθρώπον ὅλον, ἢ κίβωτιον.

sicut autem vnumquodque definimus ; A
ita etiam quod proprie & præcipue est ,
vt totum , cuius nihil est extra : cuius
autem aliquid abest , id non est vni-
uersum , quidquid absit. totum verò
& perfectum aut omnino idem sunt ,
aut natura inter se affinia. atqui per-
fectum nihil est , quod non habeat fi-
nem : finis autem est terminus.

4 Idcirco existimandum est , rectius
locutum esse Parmenidem , quam Me-
lissum. hic enim ait infinitum esse to-
tum : ille verò , totum esse finitum , à
medio æquidistans. nam infinitum cum
vniuerso ac toto connectere , non est linum
cum lino coniungere.

ὡς ἄρ' δὲ οὐκ ἐξ ὅθεν τὸ καθ' ἑαυτὸν, ἔτι καὶ τὸ
κυρίως· οἷον τὸ ὄλον, ἔμνην ὅτιν ἐξω οὐδ' ἔ-
στιν ἀπορροία ἐξω, ἔπειθ' ὁ, ἵνα ἀπὴν. τὸ ὄλον
δὲ καὶ τέλειον, ἢ τὸ αὐτὸ πάμπαν, ἢ σὺν ἑγγύς
τῆ φύσιν ὅτι. τέλειον δ' ἔστιν, μὴ ἔχει τέλος· τὸ
δὲ τέλος, ἄρ' αὖ.

4 Διὸ βέλτιον οἰκτερον Παρμενίδην Με-
λίσσου εἰρηκέναι· ὁ μὲν γὰρ, τὸ ἀπειρον ὄλον
φασίν· ὁ δὲ, τὸ ὄλον πεπεραίνται, * Μεσσῶθεν ἰ-
σοπαλές· οὐ γὰρ ὡς λίνον λίνω ὅτι σὺν ἀπὴν,
B ὅτι παρ' αὐτὸ ὄλον τὸ ἀπειρον.

Parmeni-
des τὸ ὄλον
esse ait,
Par τὸ καὶ ἐκ
κύκλιου σπαι-
ρας ἐσθλῆς
κίον ἔχει,
Μεσσῶθεν
ἰσοπαλές
παρ' αὐτὸ

Quale sit infinitum.

Cap. X.

Ceterum hinc sumunt excellentiam
illam infiniti , Quod omnia continet : & ,
Quod in se vniuersum habet : C
quoniam habet similitudinem quandam
cum toto. 2 Infinitum enim est perfe-
ctionis magnitudinis materia.

3 Et potestate totum , actu autem mi-
nimè. 4 Diuiduum autem detractioe,
& inuersa adiectione. 5 Totum verò , &
finitum , non per se , sed per aliud.

6 Neque continet , sed continetur ,
quatenus est infinitum.

7 Ideoque est ignotum , quia infinitum.
materia namque formam non habet.

8 Quare perspicuum est , infinitum po-
tius habere rationem partis , quam to-
tius. nam materia est pars totius , vt æs
æneæ statuæ. 9 Ceterum si magnum &
paruum continet in sensibilibus & in-
telligibilibus ; oportet id continere intel-
ligibilia : sed absurdum est , & impossi-
bile , id quod est ignotum & infinitum ,
continere ac definire.

ΕΠεί ἐντεθέν γε λαμβάνουσι πλεῖ-
στον καὶ τὸ ἀπειρον, τὸ πρῶτον πε-
ριέχον, καὶ τὸ πρῶτον ἐν ἑαυτῷ ἔχον, ὅθεν τὸ ἔχειν
τινά ὁμοιότητα τῷ ὄλω. 2 Ἐστὶ γὰρ τὸ ἀπει-
ρον, τῆς τῷ μεγέθους τελειότητος ὑλή.

3 Καὶ τὸ διωάμεθ' ὄλον, ἐντελεχία δὲ οὐ.

4 Διαμετόν δὲ, ὅτι τε πλεῖστον καὶ ἀπείρου καὶ
πλεῖστον ἀντεγραμμύλιον πρὸς ἑαυτὸν.

5 Ὀλον δὲ καὶ πεπερασμένον, ἔχει αὐτὸ,
ἀλλὰ κατ' ἄλλο.

6 Καὶ ὅτι περιέχει, ἀλλὰ περιέχεται, ἢ ἀπει-
ρον. 7 Διὸ καὶ ἀγνοῦν, ἢ ἀπειρον· εἶδος
γὰρ οὐκ ἔχει ἢ ὑλή.

8 Ὡστε φανερόν, ὅτι μᾶλλον ἐν μορίσιν ἄ-
γα τὸ ἀπειρον, ἢ ἐν ὄλω· μόνον γὰρ ἢ ὑλή τῷ
ὄλω, ὡς ἄρ' ὁ χαλκὸς ἔχει χαλκοῦ ἀνδριαντοῦ.

9 Ἐπειεῖγε περιέχει ἐν τοῖς ἀσθητοῖς καὶ ἐν
τοῖς νοητοῖς τὸ μέγα ἔστι τὸ μικρόν, ἔδει περιέχειν
τὰ νοητά· ἀτοπον δὲ καὶ ἀδυνάτον, τὸ ἀγνοῦν
καὶ τὸ ἀόριστον περιέχειν καὶ οὐκ ἔχειν.

Quotuplex sit infinitum

Cap XI.

Iam verò hoc rationi consentaneum
accidit , vt adiectione infinitum non
ita esse videatur , vt omnem magni-
tudinem superet : diuisione autem fit.
vt enim materia intus continetur , ita e-
tiam infinitum : forma autem continet.

2 Illud quoque rationi consentaneum
euenit , vt in numero versùs minimum
sit terminus : progrediendo autem ad plu-
ra , semper omnis multitudo superetur.

ΕΚατὰ λόγον δὲ συμβαίνει ἔτι τὸ κατὰ ἄρ-
ροισιν, ὡς μὴ εἶναι δοκεῖν ἀπειρον οὕτως,
ὥστε πρῶτος ὑπερβαίνειν μεγέθους· ὅτι πλεῖ-
σταίρεσιν δὲ εἶναι. περιέχεται γὰρ ὡς ἢ ὑλή
ἐντός, ἔστι τὸ ἀπειρον περιέχειν δὲ τὸ εἶδος.

2 Εὐλόγως δὲ ἔστι τὸ, ἐν μὲν τὰς ἀριθμῶν
εἶναι ὅτι τὸ ἐλάχιστον πέρας· ὅτι δὲ τὰ
πλείστα, αἰεὶ πρῶτος ὑπερβάλλειν πληθύνει.

ὅτι δὲ τῶν μεγεθῶν ἰσώτατον· ὅτι μὲν γὰρ ὁ ἑλάττω, πλεονὲς ὑπερβαίνει μεγέθους· ὅτι δὲ τὸ μείζον, μὴ εἶναι μέγεθος ἀπειρον.

3 Αἰτίον δὲ, ὅτι ὁ ἐν ἔστιν ἀδιαίρετον, ὅτι δὲ ἐν ἡ, οἷον ἀνθρώπος, εἰς ἀνθρώπος, καὶ οὐ πολλοί· ὁ δὲ ἀριθμὸς ἔστιν * ἓνα πλείω, καὶ ποσὰ ἀτὰρ· ὥστε ἀνάγκη εἶναι ὅτι ὁ ἀδιαίρετον· τὰ γὰρ δύο καὶ τρία πρῶτον μαθόντα ἔστιν ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀκρίτων ἀριθμῶν ἕκαστος. 4 Ἐπι δὲ ὁ πλεονάζει νοήσαι· ἀπειροὶ γὰρ αἱ διχοτομίαι τῶν μεγεθῶν· ὥστε διωάμεται μὲν ἔστιν, ἐνεργεία δ' ἔ· ἀλλ' αἰεὶ ὑπερβαίνει ὁ λαμβανόμενος, πλεονάζει ὡς εἰσόμενα πλήθους· ἀλλ' ἔ· χειρὸς ὁ ἀριθμὸς ὅτι τῆς διχοτομίας, ὅθεν μὲν εἶναι ἀπειρία, ἀλλὰ γὰρ, ὥστε καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν χρόνων.

5 Ἐπι δὲ τῶν μεγεθῶν, ἰσώτατον ἔστι· καὶ διαίρεται μὲν γὰρ εἰς ἀπειρα ὁ σίμωχός· ὅτι δὲ ὁ μείζον ὅσον ἔστιν ἀπειρον· ὅσον γὰρ ἐνδέχεται διωάμεται εἶναι, ἔ· ἐνεργεία ἐνδέχεται ἔ· σούτων εἶναι). ὥστε ἐπεὶ ἀπειρον οὐδὲν ἔστι μέγεθος ἀσώτητον, ὅθεν ἐνδέχεται πλεονάζει ὑπερβολῶν ὡς εἰσόμενα μεγέθους· εἴη γὰρ αὐτὸ ἔ· χρόνου μείζον.

6 Τὸ δὲ ἀπειρον, ἔ· τῶν ἐν κινήσει, ἔ· μεγεθῶν, καὶ χρόνων, ὡς καὶ μία τις φύσις, ἀλλὰ ὁ ἕτερον λέγεται καὶ ὁ πλεονάζει. οἷον, κινήσεις μὲν, ὅτι πλεονάζει ὁ μέγεθος, ἐφ' ἔ· κινεῖται, ἔ· ἀλλοιοῦται, ἔ· αὐξάνεται· ὁ χρόνος δὲ ἔ· πλεονάζει κινήσει.

7 Νῦν μὲν οὖν χρώματα τούτοις, ἕτερον δὲ πειρασόμενα λέγειν, καὶ τί ἔστιν ἕκαστον, ἔ· διότι πλεονάζει μέγεθος εἰς μέγεθος διαίρετον.

8 Οὐκ ἀφανίσαι δὲ ὁ λόγος ὅθεν τρεῖς μαθηματικοὶ πλεονάζει τωρεῖν, ἀφανίσαι ἕτερον εἶναι ὁ ἀπειρον, ὥστε ἐνεργεία εἶναι ὅτι πλεονάζει αὐξήσει, ὡς ἀδιεξίτητον· ὅθεν γὰρ νῦν δέονται τῶν ἀπειρου, ὅθεν χρώματα, ἀλλὰ μόνον εἶναι, ὅσον δὲ βέλωνται, πεπερασμένω· τὰ δὲ μέγιστον μεγεθῶν τ' αὐτὸν ἔστι τετμηθῆναι λόγον ὀπηλικονοῦν μέγεθος ἕτερον· ὥστε πλεονάζει μὲν ὁ δειξαι ἕτερον, ὅθεν δειξαι· ὁ δὲ εἶναι, ὅσον τοῖς ἕτερον ἔστιν μεγεθεσιν.

A in magnitudinibus verò contrarium sit : nam in progressu ad minimum omnis magnitudo superatur : in progressu autem ad maius, non est magnitudo infinita. 3. Causa verò est : quia vnum indiuiduum, quidquid vnum sit. vt homo est vnus homo, non multi. numerus autem est plura vno, & quanta quædam. quapropter necesse est, in indiuiduo consistere. duo namque aut tria sunt nomina paronyma : itidemque quilibet alius numerus. 4 Id autem versùs quod plus est, progredienti semper licet intelligere : quoniam infinita sunt bipartitæ diuisiones magnitudinis. quocirca potestate quidem est, actu verò minimè ; sed semper, quod sumitur, superat omnem definitam multitudinem. verùm hic numerus non est separatus à bipartita illa diuisione, neque manet illa infinitas : sed fit, vt & tempus, & numerus temporis. 5 In magnitudinibus autem contrarium est : & continuum diuiditur quidem in infinita : progrediendo autem ad id quod est maius, non est infinitum. quantum enim potest esse potestate, tantum potest etiam esse actu. quare cum nulla magnitudo sensibilis sit infinita ; fieri non potest vt superetur omnis finita magnitudo. esset enim aliquid cælo maius. 6 Iam verò infinitum non est idem in motu, & magnitudine, & tempore, quasi vna quædam natura : sed posterius dicitur ratione prioris. vt motus dicitur, quia prius est magnitudo, in qua mouetur, aut variatur, aut augeatur. tempus autem propter motum.

B circa potestate quidem est, actu verò minimè ; sed semper, quod sumitur, superat omnem definitam multitudinem. verùm hic numerus non est separatus à bipartita illa diuisione, neque manet illa infinitas : sed fit, vt & tempus, & numerus temporis. 5 In magnitudinibus autem contrarium est : & continuum diuiditur quidem in infinita : progrediendo autem ad id quod est maius, non est infinitum. quantum enim potest esse potestate, tantum potest etiam esse actu. quare cum nulla magnitudo sensibilis sit infinita ; fieri non potest vt superetur omnis finita magnitudo. esset enim aliquid cælo maius. 6 Iam verò infinitum non est idem in motu, & magnitudine, & tempore, quasi vna quædam natura : sed posterius dicitur ratione prioris. vt motus dicitur, quia prius est magnitudo, in qua mouetur, aut variatur, aut augeatur. tempus autem propter motum.

7 Nunc igitur his vtimur. posterius autem dicere conabimur, & quid vnumquodque sit, & cur omnis magnitudo in magnitudines sit diuisa. 8 Porro hæc disputatio non aufert inspectionem mathematicis, dum tollit infinitum sic esse, vt actu sit accretione, quasi pertransiri non possit. neque enim mathematici nunc egent infinito, neque vtuntur : sed tantum sumunt, finitam esse quantamcumque velint. licet autem eadem ratione, qua maximam magnitudinem, diuidere quantulamcumque aliam magnitudinem. quare ad hoc vt illo modo demonstraretur, nihil referret : esse autem infinitum, in iis magnitudinibus reperietur quæ sunt.

Cap. XIII.

Ἐπεὶ δὲ τὰ αἰτία διήρηται τετραχῶς, φανερόν ὅτι ὡς ἕλη ὁ ἀπειρον αἰτίον ἔστι.

Ad quod causa genus referatur infinitum.

Q Via verò causæ diuiduntur quadri-fariam : patet infinitum esse causam vt materiam.

2 Et essentiam eius esse priuationem. Continuum autem & sensibile esse id quod per se subest. 3 Sed & omnes alii videntur vti infinito, tamquam materia. 4 Ideoque absurdum est, ipsum facere id quod continet, non quod continetur.

2 Καὶ ὅτι, ὁ μὲν εἶ) αἰτὰ εἰρησὶς ἔστι. ὁ δὲ κατ' αὐτὸ ὑποκείμενον, ὁ σὺνεχὲς καὶ ἀσπυτόν. 3 Φαίνονται δὲ πόλυτοι ἔ οἱ ἄλλοι, ὡς ὕλη γυνώμυροι τὰ ἀπείρω. 4 Διὸ καὶ ἀτοπὸν ὁ παρὲν χον ποιῆν αὐτὸ, ἀλλὰ μὴ ὁ παρὲν χόμενον.

Solutio rationum capite quinto adductarum, quibus videbatur probari infinitum actu.

Cap. XIII.

Reliquum est, vt percurramus rationes, propter quas infinitum esse videtur non tantum potestate, sed etiam vt definitum. nam partim non sunt necessariae, partim eis occurri potest aliis quibusdam veris modis. 2 Neque enim vt generatio non deficiat. necesse est actu infinitum esse corpus sensibile: quia potest alterius interitus esse alterius generatio, cum vniuersum sit finitum. 3 Præterea tangere, & finitum esse, differunt. illud enim ad aliquid refertur, & in Græca lingua alicuius esse dicitur, (quodcumque enim tangit, ἀπὲται πρὸς, id est, tangit rem aliquam,) & alicui finito accidit. quod autem finitum est, non refertur ad aliquid. nec quamvis rem tangere quævis potest. 4 Cogitationi autem credere absurdum est. non est enim exuperantia & defectio in re, sed in cogitatione. Vnumquemque enim nostrum posset aliquis cogitare multiplo quàm sit maiorem, infinitè augens. non ideo tamen excedit aliquis vrbem: aut est tali magnitudine præditus, quam habemus: quia sic quispiam cogitat: sed quia est: hoc autem accidit. 5 Tempus verò & motus infinita sunt, nec non intellectio, non permanente eo quod sumitur. 6 Sed magnitudo neque decretionem, neque accretionem quæ in cogitatione constat, infinita est. 7 Verùm de infinito, quomodo sit, & quomodo non sit, & quid sit, dictum est.

Λοιπὸν δὲ ἐπελθεῖν, κατ' οἷς λόγους ὁ ἀπείρω εἶναι δοκεῖ, ἔ μόνον δυναμικῶς, ἀλλ' ὡς ἀφωρισμένον. τὰ μὲν γὰρ ἔστιν αὐτῶν ὁκ ἀναγκάσια, τὰ δ' ἔχῃ τινὰς ἀληθεῖς ἐτέρας ἀπομυτήσης. 2 Οὐτε γὰρ, ἵνα ἡ γυνέσις μὴ ὀπιλίπη, ἀναγκάσιον ἐνεργεία ἀπείρω εἶναι σῶμα ἀσπυτόν. ἐν δὲ χεῖρα γὰρ τὴν πατέρου φθορὰν, γυνέσις πατέρου εἶναι, πεπερασμένου ὄντος τῆ πόλυτος. 3 Επὶ, τὸ ἀπλεοθαί ἔ τὸ περφαίτα, ἔτερον τὸ μὲν γὰρ παρὲς ἡ καὶ τινὸς ἀπλεται γὰρ πόλυ τινὸς, καὶ τῆ πεπερασμένων τινὶ συμβέβηκε. τὸ δὲ πεπερασμένον, ἔ παρὲς τῆ, ἔδ' ἀφαθαί τὰ τυχόντι τῆ τυχόντος ἔστι. 4 Τὸ δὲ τῆ νοήσε πρὸ βῆν, ἀτοπὸν. ἔ γὰρ ὅπτι τῆ παρφαίτα ἡ ὑποροχὴ καὶ ἡ ἑλλήσις, ἀλλ' ὅπτι τῆς νοήσεως. ἔκασον γὰρ οὐ ἡμῶν νοήσε τῆς πολλαπλασίονε αὐτῶ ἀξωνεῖς ἀπείρω. ἀλλ' ἔ δὲ τῆ τῆ ἐξω τῆ ἀσεὸς τῆ ἔστιν, ἡ τῆ τῆ λιχουδε μεγέτοις ὁ ἐχομυ, ὅπτι νοῆ τῆς. ἀλλ' ὅπτι ἔστι. τῆ δὲ συμβέβηκεν. 5 Ὁ δὲ γυνόνος καὶ ἡ κίνησις, ἀπρφα ἔστι, καὶ ἡ νοήσις, ἔχ ὑπομύροντος ἔ λαμβάμομυ. 6 Μεγέτος, ἔ οὐτε τῆ καφαρέσε, ἔτε τῆ νοητική ἀξήσε ἔστι ἀπείρω. 7 Ἀλλὰ παρὲ μὲν τῆ ἀπείρω πῶς ἔστι, καὶ πῶς ὁκ ἔστι, ἔ τῆ ἔστιν, εἰρηται.

Tom. I.

At in locis... Cap. XIII... I... O... An in locis... Cap. XIII... I... O... An in locis... Cap. XIII... I... O...

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ,
ἐπεὶ φυσικῶν ὁρίων, τὸ Δ'.

ARISTOTELIS NATURALIS ANSCVLATIONIS

SEV,

DE NATURALIBVS PRINCIPIIS,

LIBER IV.

DE LOCO.

TRACTATVS I.

Agendum esse de loco.

Cap. I.

ΘΜΟΙΩΣ δ' ἀνάγκη καὶ περὶ τοῦ τοῦ φυσικῶν, ὡς περὶ τὸ περὶ ἀπείρου, γινώσκον, εἴ ἐστιν ἢ μὴ, καὶ πῶς ἔστι καὶ ἔστι. 2 Τά τε γὰρ ὄντα πάντες ὑπολαμβάνουσι τὸν τοῦ. 3 γὰρ μὴ ὄν, ἔδαμοι εἶναι. ποὺ γὰρ ἔστι τραγέλαφος, καὶ σφίγγις;

Eudemius
περὶ λε-
gebat, non
κινῆ.

3 Καὶ τῆς κινήσεως καὶ κινήσεως καὶ κινήσεως καὶ κινήσεως. 4 Ἐχει δὲ πολλὰς ἀπορίας. τί ποτὲ ἔστιν ὁ τόπος. ἔστι γὰρ αὐτὸν φαίνεται θεωροῦσιν ἔξ ἀπύτων τῶν ἀρχόντων. 5 Ἐπὶ δ' ἔστιν ἔξ ἄλλων, ἔτε θεωρητορημῶν, ἔτε θεωρητορημῶν περὶ αὐτῶν.

IMILITER necesse est etiam de loco, ut de infinito, physicum nosse, an sit nec ne, & quomodo sit, & quid sit. 2 Omnes enim existimant, ea quæ sunt, alicubi esse. etenim non ens nullibi est. ubi namque est hircocerus, aut sphinx? Et motus ille, qui est maximè communis & maximè proprius, secundum locum est, quem vocamus lationem. 4 Existunt autem multæ dubitationes, quid tandem sit locus. non enim idem videtur dispicientibus, ex iis omnibus quæ insunt. 5 Præterea nihil habemus ab aliis de eo vel dubitatum, vel expositum.

An sit locus.

Cap. II.

ΟΤΙ μὲν οὖν ἔστιν ὁ τόπος, δεδεικται δὲ ἴσως ἐκ τῆς ἀντιμεταστάσεως. ὁ ποὺ γὰρ ἔστι νῦν ὕδωρ, εἰς αὐτὸν ἐξελθόντος ὡς περὶ ἔξ ἀγγείου, πάλιν ἀήρ ἐνστειν. ὅτε δὲ τὸ αὐτὸν τόπον τῶν ἄλλων τῶν σωμάτων κατέχει.

Locum igitur esse, videtur constare ex mutatione quæ vicissim fit. ubi namque nunc aqua; hic ea exeunte ut ex vase, rursus aër inerit: quandoque verò hunc ipsum locum aliquod aliud corpus occupat.

hoc ergo videtur esse diuersum ab his omnibus quæ ingrediuntur & mutantur. nam in quo loco nunc est aer, antea in eo aqua erat. quare patet, locum & receptaculum esse quiddam ab vtrisque diuersum, in quod, & ex quo sunt mutata. 2 Præterea lationes naturalium & simplicium corporum, vt ignis & terræ & aliorum eiusmodi, non solum declarant locum esse aliquid, sed & habere vim quandam. vnumquodque enim fertur in suum locum, nisi prohibeatur: aliud quidem, sursum: aliud verò, deorsum. hæc autem sunt loci partes ac species: superum inquam, & inferum, & sex dimensionum reliquæ. 3 Talia verò sunt, non tantum quòd ad nos, nempe dextrum & sinistrum, & superum & inferum: quia nobis non semper idem est, sed secundum positionem fit, pro vt nos conuertimur. vnde idem sæpe est dextrum & sinistrum, & superum & inferum, & ante & retrò. in natura verò vnumquodque seorsum est definitum. non enim quoduis est superum, sed quò fertur ignis, & corpus leue: itidemque non quoduis est inferum, sed quò feruntur quæ habent pondus, ac terrestria: quasi hæc non tantum positione differant, sed etiam facultate. 4 Declarant hoc etiam res mathematicæ. cum enim non sint in loco, tamen positione quadam, quæ ad nos refertur, habent dextrum & sinistrum: adeo vt solum intelligatur earum positio, cum non habeant natura hæc singula. 5 Præterea qui dicunt esse inane, hi locum esse inquam: quandoquidem inane est locus corpore priuatus. 6 Locum igitur esse aliquid præter corpora, & omne corpus sensibile esse in loco, ex his possit aliquis existimare. 7 Videri etiam potest Hesiodus rectè dicere, qui Chaos primum fecit: inquit enim,

Omniū primum Chaos factum est: sed postea Terra lato pectore prædita:

quasi oporteat primum subesse entibus receptaculum: propterea quòd putauit, vt multi, omnia esse alicubi & in loco. Si verò est tale, admirabilis quædam erit loci vis, & omnium prima. id enim, sine quo nihil aliud est, ipsum verò est sine aliis, necesse est esse primum. locus namque non perit, iis intereuntibus quæ in ipso sunt.

A τὸ δὲ τῶν ἐγγυνομένων καὶ μεταβιόντων, ἕτερον πρῶτων εἶ) δοκεῖ. ἐν ᾧ γὰρ ἀήρ ἐστὶ νῦν, ὕδωρ ἐν τούτῳ πρότερον ἦν. ὥστε δήλον, ὡς ἦν ὁ τόπος τῆς ἡ γῆς, ἕτερον ἀμφοῖν, εἰς ἡν καὶ εἶ) ἢς μετέβαλλον. 2 Ἐπὶ δὲ καὶ αἱ φερεαὶ τῶν φυσικῶν σωμάτων καὶ ἀπλῶν, οἷον πυρός, ἔ γῆς, ἔ τῶν ζώοντων, οὐ μόνον δηλοῦσιν ὅτι ἐστὶ τὸ τόπος, ἀλλ' ὅτι ἔχει τινὰ δύναμιν. φέρεται γὰρ ἕκαστον εἰς τὸ αὐτὸν τόπον, μὴ κωλύομενον. ὁ μὲν αἶω, ὁ δὲ κατὰ τῶν παρὰ δὲ ἐστὶ τῶν μέρη καὶ εἶδη, τὸ, τε αἶω καὶ ὁ κατὰ, καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν εἰς ἀφασίσεων. 3 Ἐστὶ δὲ τὰ τοιαῦτα οὐ μόνον πρὸς ἡμᾶς, ὁ δὲ δόξιον ἔ τὸ ἀριστερόν, καὶ τὸ αἶω καὶ τὸ κατὰ. (ἡμῖν γὰρ οὐκ αἰεὶ τὸ αἶω, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆσιν, ὅπως δὴ σφαῖραν, γίνεσθαι. δὲ ταῦτ' ὅτι πολλὰ καὶ δόξιον καὶ ἀριστερόν ἐστὶ, καὶ αἶω καὶ κατὰ, ἔ πρὸς ἀσθεν καὶ ὀπίσθεν.) ἐν ᾧ τῆ φύσιν διώριστα χωρὶς ἕκαστον. ὁ γὰρ ὁ, πῶς ἔτυχε, καὶ αἶω ἐστὶν, ἀλλ' ὅπου φέρεται ὁ πῦρ, ἔ τὸ κρόνον ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κατὰ, οὐχ ὁ, πῶς ἔτυχε, ἀλλ' ὅπου τὰ ἔχοντα βάρος, ἔ τὰ γενεᾶ, ὡς οὐ τῆ γῆσιν ἀφασίσεων μόνον, ἀλλὰ καὶ δύναμιν. 4 Δηλοῖ ᾧ καὶ τὰ μαθηματικὰ οὐκ ὄντα γὰρ ἐν τῷ τόπῳ, ὁμοίως καὶ τὴν γῆσιν τὴν πρὸς ἡμᾶς, ἔχει δόξια καὶ ἀριστερά. ὥστε μόνον νοεῖσθαι αὐτῶν τὴν γῆσιν, οὐκ ἔχοντα φύσιν πρῶτων ἕκαστον. 5 Ἐπὶ, οἱ τὸ κρόνον φάσχοιτες εἶ) τὸν τόπον λέγουσι. τὸ γὰρ κρόνον, τόπος αἰεὶ ἐστὶν ἐρημιῶς σώματος. 6 Ὅτι μὲν οὖν ἐστὶ τὸ τόπος πρὸς τὰ σώματα, καὶ πρὸ σώματος ἀσθητὸν ἐν τῷ τόπῳ, ἀφασίσεων τούτων δὲ ἡσπολάβοι. 7 Δόξιε δ' αἰ καὶ Ησίοδος ὀρθῶς λέγειν, ποιήσας πρῶτον τὸ χάος: λέγει γὰρ,

Πάντων μὲν πρῶτα χάος ἦν, αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' ἄρῦσενος.

ὡς δὲ οὐκ ἔστιν ἡσπολάβου χάος τοῖς οὐσί, ἀφασίσεων τὸ νομίζον, ὡς πρὸ οἱ πολλοὶ, πρῶτα εἶ) που, καὶ ἐν τῷ τόπῳ. εἶδ' ἐστὶ τοιοῦτον, θαυμασθῆναι δὲ εἶ) τῆς δὲ εἶ) τῆς τῶν δυνάμεις, καὶ πρὸς πρῶτων. οὐ γὰρ ἀλλὰ τῶν ἄλλων ὁμοίως ἐστὶν, οὐκ ἔστι δ' ἀλλὰ τῶν ἄλλων, ἀνάγκη πρῶτον εἶ) εἶ) γὰρ ἀπόλλυσθαι ὁ τόπος, τῶν ἐν αὐτῷ φησὶν ἡσπολάβου.

In Theodonia.

Dubitationes de quidditate seu genere loci.

Cap. III.

ΟΥ μὲν ἄλλ' ἔχει γε ἀπορίαν, εἰ ἔστι, τί ἔστι· ποτέρον ἔγκος τις σώματος, ἢ τις, ἑτέρα φύσις. ζητητέον γὰρ ὅ ἦνός αὐτῶν πρῶτον. 2 Διαστήματα μὲν οὖν ἔχει τρία, μήκος, καὶ πλάτος, καὶ βάθος, οἷς εἰρίζεται σῶμα πᾶν· ἀδιώκων δὲ σῶμα τὸν τόπον εἶναι· ἐν αὐτῷ γὰρ οὐκ εἶναι δύο σώματα. 3 Εἰ εἴπωρ' ἔστι σῶματος τόπος καὶ χώρος, διληθόντι καὶ ὀπίφανείας, καὶ τῶν λοιπῶν περιπτῶν· ὁ γὰρ αὐτὸς ἀρμόσει λόγος. ὅπου γὰρ ἡὺν πρῶτον τὰ τῶν ὕδατος, ὀπίπεδα, ἔστι πάλιν τὰ τῶν ἀέρος· ἀλλὰ μὲν ἀφ' ὧν ὁσδεμίαν ἔχομεν στιγμήν, καὶ τόπου στιγμήν ὡστ' εἰ μὴδὲ ταύτης ἔστιν ὁ τόπος ἕτερος, ἔστι δὲ τῶν ἄλλων ἕτερος, ἔστι ἔτι τί πρῶτον ἕκαστον τούτων ὁ τόπος. 4 Τί γὰρ αὖ ποτε καὶ θεῖναι μὲν εἶναι τὸν τόπον; οὔτε γὰρ στοιχείον, οὔτε ἔκ στοιχείων οἷόντ' εἶναι τριακτῶν ἔχοντα φύσιν, οὔτε τῶν σωματικῶν, οὔτε τῶν ἀσωμάτων· μέγεθος μὲν γὰρ ἔχει, σῶμα δ' ὁσδέν· ἔστι δὲ τὰ μὲν τῶν ἀσθητῶν σωματικῶν στοιχεῖα σώματα· ἔκ τῶν νοητῶν στοιχείων ὁσδέν γὰρ μέγεθος. 5 Εἰ δὲ, καὶ ἕνος αὖ τις θεῖναι τοῖς οὐσιν ἀπίον εἶναι τὸν τόπον; ὁσδεμία γὰρ ἀπία ἰσάραχ' αὐτῶν τῶν τετραρῶν· οὔτε γὰρ ὡς ὕλη τῶν ὄντων· ὁσδέν γὰρ ἔξ αὐτῶν σὺνέστηκεν· οὔτε ὡς εἶδος καὶ λόγος τῶν πρῶτων, οὔτ' ὡς τέλος, οὔτε κινεῖται ὄντα. 6 Εἰ δὲ, καὶ αὐτὸς εἰ ἔστι τί τῶν ὄντων, ποῦ ἔστι; ἢ γὰρ Ζωῶνος ἀπορία ζητεῖ ἕνα λόγον· εἰ γὰρ πᾶν ὅ ὄν, ἐν τόπῳ, δηλονότι ἔστι τῶν τόπου τόπος ἔστι· καὶ τῶν εἰς ἀπειρον πρῶτοις. 7 Εἰ, εἰ ὡς πρῶτον ἀπὸ σῶμα ἐν τόπῳ, οὕτω καὶ ἐν τόπῳ ἀπὸ τῆς σῶμα· πῶς οὖν ἐροῦμεν πρῶτον αὐξανομένων; ἀνάγκη γὰρ ἔκ τούτων συναυξάνεσθαι τὸν τόπον * αὐτοῖς, εἰ μὴτε ἐλάσσων μὴτε μείζων ὁ τόπος ἕκαστου. 8 Διὰ μὲν οὖν τούτων, οὐ μόνον τί ἔστιν, ἀλλὰ καὶ εἰ ἔστιν, ἀπορίαν ἀναγκάσιον.

καὶ αὐτῶν & αὐτῶν

Verum enim verò existit dubitatio, si locus est, quid sit, verum moles quaedam corporis, an alia quaedam natura. primum namque ipsius genus est quaerendum. 2 Sanè dimensiones tres habet, longitudinem, & latitudinem, & altitudinem, quibus omne corpus definitur: impossibile tamen est locum esse corpus, propterea quod in eodem essent duo corpora. 3 Præterea si corporis est locus & receptaculum; patet, etiam superficiei esse, ac reliquorum terminorum. eadem namque ratio conveniet. ubi namque prius erant planities aquæ, rursus erunt planities aëris. Atqui differentiam nullam habemus puncti & loci puncti. quare si non est locus ab hoc diversus, nec ab ullo alio diversus erit, nec locus est aliquid præter hæc singula. 4 Quid enim tandem possumus ponere locum esse? quia, cum talem habeat naturam, neque potest esse elementum, neque constare ex elementis aut corporeis aut incorporeis: nam magnitudinem quidem habet, sed non est corpus vllum, elementa verò corporum sensibilibium sunt corpora: ex elementis autem intelligibilibus nulla magnitudo fit. 4 Præterea quamobrem ponat aliquis locum esse entibus causam? nulla enim quatuor causarum ipsi inest: quia nec est ut entium materia, (quandoquidem ex eo nil constat,) nec ut rerum forma & ratio, nec ut finis, nec entia movet. 6 Præterea & ipse locus, si est aliquod ens, ubi erit? Zenonis enim dubitatio rationem aliquam quaerit: quia si omne ens est in loco; patet, etiam loci locum fore: atque hoc in infinitum progreditur. 7 Præterea si quemadmodum omne corpus inest loco, ita etiã in omni loco est corpus: quomodo igitur dicemus de iis quæ augentur? necesse enim ex his est, eorum locum simul augeri, si locus neque minor neque maior est qualibet re locata. 8 Ex his igitur non solum quid sit, sed etiam an sit, dubitare necesse est.

An locus sit materia & forma.

Cap. VIII.

Cum autem aliquid per se, aliquid per aliud dicatur; locus quoque alius est communis, in quo sunt omnia corpora; alius proprius, in quo primo aliquid est. Verbi gratia, tu nunc es in caelo, quia es in aere: hic autem est in caelo: & in aere es, quia es in terra; similiterque in hac es, quia es in hoc loco, qui nihil aliud continet quam te. 2 Si igitur locus est id quod primum continet unumquodque corpus; utique erit terminus. quare locus videtur esse forma & species cuiusque rei: quo definitur magnitudo, & magnitudinis materia. hic enim est cuiusque rei terminus. Ergo iis qui ita considerant, locus est cuiusque rei species. 3 Quatenus autem locus videtur esse interuallum magnitudinis, est potius materia. hoc enim est diuersum a magnitudine: atque hoc est quod continetur, ac definitur a forma, vt a planitie & termino: tale autem est materia, & quod interminatam est. cum enim terminus & affectiones globi detraha fuerint: nihil relinquitur praeter materiam. 4 Idcirco etiam Plato in Timaeo materiam & receptaculum ait idem esse. quod enim vim habet recipiendi, ac receptaculum, ait esse vnum & idem. Cum autem alio modo ibi appelleret id quod habet vim recipiendi, & alio modo in iis quae vocantur dogmata non scripta; tamen locum & receptaculum pronunciauit esse idem: nam omnes quidem inquirunt locum esse aliquid, sed quid sit, hic solus dicere est aggressus. 5 Merito autem, si quis ex his rem consideret, difficile esse videbitur cognoscere quid sit locus: siquidem est horum alterutrum, id est, siue materia, siue forma. nam alioqui altissimam hac habent inspectionem: nec facile est ea cognoscere a se inuicem seiuncta. 6 At vero impossibile esse, vt locus sit horum alterutrum, non difficile est videre. forma namque & materia non seiunguntur a re. locus autem seiungi potest: in quo enim modo erat aer, in eum rursus aqua, (vt dicimus,) ingreditur, vicissim facta translatione aeris & aquae, & similiter aliorum corporum. 7 Quocirca locus nec est pars, nec habitus, sed est separabilis a quaque re.

ΕΓΕΙ δέ, ὁ μὴ καθ' αὐτό, ὁ δὲ κατ' ἄλλο λέγεται· ἢ τόπος ὁ μὴ κοινός, ἐν ᾧ ἀπύρματα (αἰ σωματὰ ἔστιν· ὁ δὲ ἴδιος, ἐν ᾧ * πρῶτος· λέγω δέ, οἷον σὺ νῦν ἐν τῷ ἕρῳ· ἢ πρῶτος, ὅτι ἐν τῷ αἰέρι· οὗτ' δ' ἐν τῷ ἕρῳ, καὶ ἐν τῷ αἰέρι, ὅτι ἐν τῇ γῆ· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ταύτῃ, ὅτι ἐν τῷ δὲ τῷ τόπῳ, ὅς περὶ ἐξ ἑδὲν πλέον, ἢ σέ. 2 Εἰ δὲ ἔστιν ὁ τόπος ὁ πρῶτον περιέχον ἕκαστον τῶν σωμάτων, ὡς ἀν' εἶν. ὥστε δοξάζειν αὐτὸ εἶδος καὶ ἢ μορφῆ ἕκαστου, ὁ τόπος εἶν, ᾧ οὐκ εἶνεται ὁ μέγεθος, καὶ ἢ ὕλη ἢ τῶ μεγέθους· τῆτο γὰρ ἕκαστου πέρους. οὕτω μὲν οὖν σκοποῦσιν, ὁ τόπος ὁ ἕκαστου εἶδος ἔστιν. 3 Ἡ δὲ δοκεῖ ὁ τόπος εἶν ὁ ἀφῆμα τῶ μεγέθους, ἢ ὕλη· τῆτο γὰρ ἕτερον τῶ μεγέθους· τῆτο δ' ἔστι ὁ περιεχόμενον ὑπὸ τῶ εἶδους ἔ περιεσμένον, οἷον, ὑπὸ ὅτι πεδου καὶ πέρους· ἐστὶ δὲ τοιοῦτον ἢ ὕλη ἔ ὁ ἀόριστον· ὅτῳ γὰρ ἀφαιρεθῆ ὁ πέρους, καὶ τὰ πάντα τῆς σφάρας, λείπεται ὅσον ὡς τῆ ὑλῆ. 4 Διὸ καὶ ὁ Πλάτων τῆ ὕλῆ ἔ τῆ χώραν ὁ αὐτὸ φησιν εἶν ἐν τῷ Τιμαίῳ· ὁ γὰρ μεταληπτικὸν καὶ τῆ χώραν ἐν ἔ ταύτων. ἄλλον δὲ ἔπον ἔκαστε λέγων ὁ μεταληπτικὸν, καὶ ἐν τοῖς λεγόμενοις ἀγράφοις δόγμασιν, ὁμῶς τὸ τόπον καὶ τῆ χώραν ὁ αὐτὸ ἀπεφῆνατο. λέγουσι μὲν γὰρ ἀπύρματες εἶν τὸν τόπον· τί δ' ἔστιν, οὗτ' ἄλλος ἐπεχείρησεν εἰπεῖν. 5 Εἰκότως δ' ἐκ τούτων σκοποῦμενοις δοξάζειν αὐτὸ εἶν χαλεπὸν γνωρίσαι, τί ἔστιν ὁ τόπος, εἴτε τούτων ὅποτερον οὐ ἔστιν, εἴτε ὕλη, εἴτε ὁ εἶδος· ἄλλως τε γὰρ τῆ ἀκροατικῆ ἔχῃ ἔαν, καὶ χρεῖς ἀλλήλων ἔ ῥάδον αὐτὰ γνωρίζειν. ἀλλὰ μὲν ὅτι γὰρ ἀδιώατον ὅποτερον οὐ ἔστιν τούτων εἶν τὸν τόπον, ἔ χαλεπὸν ἰδεῖν· ὁ μὲν γὰρ εἶδος καὶ ἢ ὕλη, οὐ χωρίζεται τῶ περιεσμέματος· τὸν δὲ τόπον, ἐνδέχεται· ἐν ᾧ γὰρ ἀπὸ ἰῶ, ἐν ταύτῳ πάλιν ὕδαρ, ὡς φάρμα, γὰρ, ἀπὸ μετισταμένων ἀλλήλοις τῶ τε αἰέρος ἔ ὕδατος, ἔ τῶ ἄλλων σωμάτων ὁμοίως. 7 Ὡστε, ἔτε μῶριον, ἔτε ἔξισ, ἀλλὰ χρεῖς ὁ τόπος ἔστιν ἕκαστου.

8 Καὶ γὰρ δοκεῖ τοιοῦτον τι εἶναι ὁ τόπος, οἷον
 ὁ ἀγγεῖον· ἐστὶ γὰρ ὁ ἀγγεῖον, τόπος μετα-
 φορητὸς· ὁ γὰρ ἀγγεῖον, ὁμοίον τῷ περὶ
 γματός ἐστιν. 9 Ἡ μὲν οὖν χωριστὸς ἐστὶ τῷ
 περὶ γματος, αὐτὴ μὲν οὐκ ἐστὶ ὁ εἶδος· ἢ
 δὲ περιέχει, αὐτὴ ἕτερος τῆς ὕλης. 10 Δο-
 κεῖ δὲ αἰεὶ ὁ ὄν που αὐτὸ τε εἶναι ἢ, καὶ ἕτερον
 τι οὐκ τὸς αὐτῶν. 11 Γλάτωνι μὲντοι λεκτέον,
 εἰ δεῖ περὶ ἐκβάλλεως εἰπεῖν, ἀλλὰ τί οὐκ ἐν τό-
 πῳ τὰ εἶδη καὶ οἱ ἄριθμοι, εἴπερ ὁ μετεκτι-
 κὸν ὁ τόπος, εἴτε τῷ μεγάλου ἢ τῷ μικροῦ ὄν-
 τος τῷ μετεκτικῶν· εἴτε τῆς ὕλης· κατὰ αὐτὸν
 τὰ Τίμαρχον γέγραπεν. 12 Ἐπί, πῶς δὲ φέ-
 ροιτο εἰς τὸ αὐτὸ τόπον, εἰ ὁ τόπος ἢ ἡ ὕλη, ἢ
 ὁ εἶδος; ἀδύνατον γὰρ οὐ μὴ κινήσει, μηδὲ ὁ
 αὐτὸ ἢ κινήσει, τόπον εἶναι· ὥστε ζητητέος ἐν
 τοιοῦτοις ὁ τόπος. 13 Εἰ δ' ἐν αὐτῷ ὁ τόπος,
 (δεῖ γὰρ εἴπερ ἢ μορφῆς, ἢ ὕλης,) ἔσται ὁ τόπος ἐν
 τόπῳ μεταβδῆσει γὰρ ἄμα τὰ περὶ γματί,
 καὶ κινήσει, ἢ ὁ εἶδος, ἢ ὁ ἀόριστον, οὐκ αἰεὶ
 ἐν τῷ αὐτῷ, ἀλλ' ἕτερον ἢ ὁ περὶ γμα. ὥστε
 τῷ τόπου ἔσται τόπος. 14 Ἐπί ὅταν δὲ ἀέρος
 ὕδωρ γῆνται, ἀπόλωλεν ὁ τόπος· ὁ γὰρ ἐν
 ὁ αὐτῷ τόπῳ ὁ γῆναι ὁ σῶμα. * πῶς οὖν ἢ
 φθορῶν; 15 Ἐξ ὧν μὲν τοίνυν ἀναγκαῖον εἶναι τὸ
 τὸ τόπον, ἢ πάλιν δὲ ὧν ἀπορήσειεν αὐτὸς αὐτῶν
 περὶ τῆς ὕλης, εἴρηται.

γρ. πῶς οὖν ἢ
 φθορῶν.

A 8 Etenim locus tale quidpiam esse vide-
 tur, quale est vas: nam vas est locus
 qui transferri potest: vas autem non est
 pars vlla rei. 9 Quatenus igitur est sepa-
 rabilis a re, catenus non est forma; qua-
 tenus autem continet, catenus differt a
 materia. 10 Porro semper videtur quod
 est alicubi, & ipsum esse aliquid, & ex-
 tra id esse quiddam ab eo diuersum.
 11 Platonī fanè dicendum erat (si oportet
 hoc in excessu dicere, cur formæ &
 numeri non sint in loco: siquidem locus
 est id quod habet vim participandi: siue
 id quod habet vim participandi sit ma-
 gnum & paruum; siue sit materia, vt in
 Timæo scripsit. 12 Præterea, quomodo
 B res ferretur ad suum locum, si locus es-
 set materia, vel forma? impossibile enim
 est id esse locum, cuius non motus, nec
 superum, nec inferum. quapropter in
 huiusmodi locus est quærendus.
 13 Quod si in ipsa re est locus: (oportet
 enim, siquidem est vel forma, vel mate-
 ria:) erit locus in loco. simul enim cum
 re mutatur ac mouetur & forma, & quod
 est interminatum. nec semper est in eo-
 dem loco, sed vbi est res ipsa. quapro-
 pter loci erit locus. 4 Præterea quando ex
 aëre facta est aqua, locus perit. nam cor-
 pus, quod factum est, non est in eodem lo-
 co. quis igitur est interitus? 15 Ergo ex qui-
 bus necesse est locum esse aliquid, & rursus
 ex quibus aliquis dubitare possit de eius es-
 sentia, dictum est.

An idem fit in seipso, & an locus fit in loco.

Cap. V.

MΕτὰ δὲ ταῦτα ληπτέον ποσαχῶς ἀλλο-
 ἐν αὐτῷ γὰρ· ἐνα μὲν δὲ τόπον, ὡς ὁ
 δάκτυλος ἐν τῇ χεὶ, καὶ ὅλως ὁ μέρος ἐν τῷ
 ὅλῳ. ἄλλον δὲ, ὡς ὁ ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν. οὐ
 γὰρ ἐστὶ περὶ τὰ μέρη ὁ ὅλον. ἄλλον δὲ τό-
 πον, ὡς ὁ ἀνθρώπος ἐν ζώῳ, καὶ ὅλως ὡς εἶ-
 δος ἐν γένει· ἀλλοῖον δὲ, ὡς ὁ γένος ἐν τῷ εἶδει,
 καὶ ὅλως ὁ μέρος τῷ εἶδος ἐν τῷ εἶδος λό-
 γῳ. ἐπί δὲ, ὡς ἡ γῆ ἐν θερμότητι καὶ ψυχρότητι,
 καὶ ὅλως ὁ εἶδος ἐν τῇ ὕλει. ἔτι ὡς ἐν βασιλεῖ τῶν
 Ἑλλήνων, καὶ ὅλως ὁ ἐν τῷ περὶ γματὶ κινήσει.
 ἐπί, ὡς ἐν τῷ ἀγαθῷ, ἢ ὅλως τὸ ἐν τῷ τέλει. τῷ το-
 ῦ ὅτι ὁ ἕνεκα. πρῶτων δὲ κυριώτατον ὁ ὡς
 ἐν ἀγγείῳ, καὶ ὅλως ὁ ἐν τόπῳ. 2 Απορή-
 σθε δ' αὖ πῶς, εἰ ἄρα ἐν καὶ αὐτῷ ἢ ἐν αὐτῷ
 ἐνδέχεται εἶναι, ἢ οὐκ ἐν, ἀλλὰ πρῶτα ἢ οὐδα-
 μού, ἢ ἐν ἄλλῳ.

C **P**ost hæc sumendum est, quot mo-
 dis aliud fit in alio. vno igitur mo-
 do, vt digitus in manu, & omnino
 pars in toto. alio modo, vt totum in
 partibus: non enim totum est extra par-
 tes. alio modo, vt homo in animali,
 & omnino vt species in genere. alio, vt
 genus in specie, & omnino pars speciei
 in definitione speciei. præterea vt sanitas
 in calidis & frigidis, & omnino forma
 in materia. præterea vt in rege res Græco-
 rum, & omnino quod est in primo mo-
 tore. præterea vt in bono, & omnino in fi-
 ne: hoc autem est id cuius gratia. om-
 nium autem maximè propriè dicitur, quod
 est vt in vase; & omnino quod est in loco.
 2 Iam verò dubitare quis possit, vtrum
 aliquid possit esse vnum & idem in se-
 metipso, an nihil, sed omnia vel nus-
 quam sint, vel in alio.

3 Hoc autem bifariam est, nempe vel per se, vel per aliud. 4 Cum enim totius partes sunt, & id in quo inest, & id quod in illo inest; tunc dicitur totum esse in seipso. nam & ratione partium dicitur: utputa album, quia superficies est alba: & homo sciens, quia facultas rationandi est sciens. Ergo nec vas erit in seipso, nec vinum, sed vini vas: quod enim inest, & id in quo inest, ambo sunt eius partes: sic igitur fieri potest, ut idem sit in seipso. 5 Primo autem esse non potest: ut album est in corpore: quia superficies est in corpore: scientia vero est in anima. ex his autem, cum sint partes, appellationes sumuntur, adeo ut in homine esse dicantur. sed amphora & vinum, cum sunt seorsum, non sunt partes: simul vero accepta partes sunt. idcirco, quando sunt partes, erit idem in seipso: ut album in homine, quia est in corpore: & in hoc, quia est in superficie: verum in hac non amplius per aliud. atque hæc diuersa sunt specie: aliamque naturam & vim vtrumque habet, superficies, & albor: 6 Si igitur per inductionem consideremus, nihil videmus esse in seipso secundum ullam definitionem. 7 Et ratione patet hoc esse impossibile. oportebit enim vtrumque ambo esse: utputa, amphoram esse & vas & vinum, ac vinum esse & vinum & amphoram. siquidem aliquid potest ipsum esse in seipso. 8 Quocirca si quam maximè in se inuicem sint; tamen amphora recipiet vinum, non quatenus ipsa est vinum, sed quatenus illud est vinum. vinum autem inerit in amphora, non quatenus ipsum est amphora, sed quatenus illa est amphora. ac secundum essentiam hæc differre patet: alia namque est definitio eius in quo est, & eius quod in illo est. 9 Quinimmo nec ex accidenti esse potest: simul enim duo corpora in eodem inerunt. nam & ipsa amphora in se ipsa erit, si id cuius natura est ad suscipiendum apta, potest in se ipso esse: & insuper in eodem erit id cuius suscipiendi vim habet, ut vinum, si vini suscipiendi vim habet. impossibile igitur esse ut aliquid sit primò in seipso, manifestum est. 10. Quod autem Zeno dubitabat, quia si locus est aliquid, erit in aliquo, soluere non est difficile: nihil enim vetat, primum locum esse quidem in alio; non tamen esse in illo, ut in loco, sed quemadmodum sanitas est in calidis, ut habitus, calidum autem in corpore, ut affectio. quare non est necesse, in infinitum abire. 11 Sed illud perspicuum est, quia vas non est vlla pars eius quod in ipso est, (nam quod primò inest, & in quo inest, diuersa sunt;) locum nec posse esse materiam, nec formam, sed diuersum quidpiam. nam hæc sunt aliquid eius quod inest, tam materia quam forma. 12. De his igitur dubitatum esto.

A 3 Διχῶς δὲ τὸ τό ἐστιν, ἢ τοι κατ' αὐτὸ, ἢ κατ' ἕτερον. 4 Ὅταν μὲν γὰρ ἡ μέρια τῆ ὅλου, τὸ τ' ἐν ᾧ, καὶ τὸ ἐν τούτῳ, λεγῆσεται τὸ ὅλον ἐν αὐτῷ. λέγεσθαι γὰρ ἐ κατ' μέρη, οἷον λευκόν, ὅτι ἡ ἐπιφανεία * λευκή καὶ ἐπισημῶν, ὅτι τὸ γὰρ ἐπισημῶν, γρ. λευκόν. λογιστικόν. ὁ μὲν οὖν ἀμφορὰς ὅκ ἐστὶ ἐν αὐτῷ, ὅδ' ὁ οἶνος. ὁ δὲ τῆ οἴνου ἀμφορὰς ἐστὶ ὅ, τε γὰρ, καὶ ἐν ᾧ, ἀμφοτέρω τῶ αὐτῶ μέρια: ἔτω μὲν οὖν ἐνδέχεται αὐτὸ πὶ ἐν αὐτῷ εἶ.)

B 5 Πρώτως δ' ὅκ ἐνδέχεται, οἷον τὸ λευκόν ἐν σώματι. ἡ ἐπιφανεία γὰρ ἐν σώματι, ἡ δ' ἐπισημῶν ἐν ψυχῇ. κατ' αὐτὰ δὲ αἱ περισημῶν μέρη ὄντα, ὥστε ἐν ἀνθρώπῳ. ὁ δ' ἀμφορὰς ἔ ὁ οἶνος, χωρὶς μὲν ὄντα, ὁ μέρη. ἀμα δὲ δὴ ὅταν ἡ μέρη, ἐστὶ αὐτὸ ἐν αὐτῷ. οἷον τὸ λευκόν ἐν ἀνθρώπῳ, ὅτι ἐν τῷ σώματι. ἔ ἐν τούτῳ, ὅτι ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ. ἐν δὲ τούτῳ, ὅκ ἐπὶ κατ' ἄλλο. καὶ ἕτερά γε τὰ εἶδει τὰ αὐτὰ. καὶ ἄλλω φύσιν ἔχ' ἑκάτερον ἔ δυνάμιν, ἢ τ' ἐπιφανεία, ἔ τὸ λευκόν. ὁ οὐτε δὲ ἐπακτικῶς σκοποῦσιν, ὅθεν ἐν αὐτῷ ὁρᾶσθαι κατ' ὁρᾶσθαι τῶ δρεισμῶν. 7 Τῷ τε λόγῳ δὴ λον, ὅτι ἀδύνατον. δεήσει γὰρ ἀμφοτέρω ἑκάτερον ὑπάρχειν. οἷον τ' ἀμφορέα, ἀγγεῖον τε ἔ οἶνον εἶ.) ἔ τ' οἶνον, οἶον τε καὶ ἀμφορέα, εἴ τ' ἐνδέχεται αὐτὸ ἢ ἐν αὐτῷ εἶ.) 8 Ὡστε εἰ ὅτι μάλιστα ἐν ἀλλήλοισ ἐῖεν, ὁ μὲν ἀμφορὰς δεξεται τ' οἶνον, ὁ καὶ αὐτὸς ὁ οἶνος, ἀλλ' ἢ ἐκείνος. ὁ δὲ οἶνος ἐνέσται ἐν ᾧ ἀμφορεῖ, ὁ καὶ ἡ ἀμφορὰς αὐτὸς, ἀλλ' ἢ ἐκείνος ἀμφορὰς. κατ' μὲν οὖν τὸ εἶ.) ὅθεν ἕτερον, δὴ λον. ἄλλος γὰρ, ὁ λόγος ὁ τῆ ἐν ᾧ, καὶ ὁ τῆ ἐν τούτῳ. 9 Ἀλλὰ μὲν ὅθεν κατ' συμβεβηκὸς ἐνδέχεται. ἀμα γὰρ δύο σώματα ἐν ᾧ αὐτῷ ἐνέσται. αὐτὸς τε γὰρ ἐν αὐτῷ ὁ ἀμφορὰς ἐστὶ, εἰ δ' ἡ φύσις δεκτικῆ, τῆτ ἐνδέχεται ἐν αὐτῷ εἶ.) καὶ ἐπὶ, ἐκείνο δ' δεκτικόν. οἷον, εἰ οἶνος ὁ οἶνος. ὅτι μὲν οὖν ἀδύνατον ἐν αὐτῷ πὶ * περισημῶν εἶναι, δὴ λον. γρ. περισημῶν

D 10 Ὁ δὲ Ζῆνων ἠπόρησεν, ὅτι εἰ ὁ τόπος ὅστις τί, ἐν πνέσται, λυφν ὁ χαλεπὸν. ὅθεν γὰρ καλῶς, ἐν ἄλλω μὲν εἶναι τ' ὅθεν τὸν τόπον, μὲν μὲν ὡς ἐν τόπῳ ἐκείνῳ, ἀλλ' ὡς τ' ἡ μὲν ὑγίεια ἐν τοῖς θερμοῖς, ὡς ἐξ ἑστὶ τὸ δὲ θερμὸν ἐν τῷ σώματι, ὡς παῖδος. ὡς τ' ὅθεν ἀνάγκη εἰς ἀπειροῖ ἰέναι.

E 11 Ἐκεῖνο δ' φακέρων, ὅτι ἐπεὶ ὅθεν τὸ ἀγγεῖον ἔ εἰ αὐτῷ. (ἕτερον γὰρ τὸ περισημῶν, ὅτε καὶ ἐν ᾧ) ὁ καὶ ὡς εἴη ἔτε ἡ ὑλη, ἔτε τὸ εἶδος ὁ τόπος, ὁ καὶ ἕτερον. ὁ καὶ εἴη γὰρ ἡ αὐτῶ ἔ ἐνόντος, ἔ ἡ ὑλη, καὶ ἡ μορφή. 12. Ταῦτα μὲν ἔνέσται διηπορημῶν αὐτῶν.

Cap. VI.

Quid sit locus.

TΙ δέ ποτ' ἔστιν ὁ τόπος, ὡς δ' αὖ γήμοιτο φανερόν. 2 Λάβω μὲν δὲ πρὸς αὐτῶν, ὅσα δοκεῖ ἀληθῶς κατὰ αὐτὸ ὑπάρχειν αὐτῶν· ἀξιούμην δὲ τὸν τόπον εἶναι, πρῶτον μὲν πρὸς ἐξουσίαν ἐκείνου ὁ τόπος ἔστι· καὶ μὴ τὸ πρῶτον μὲν εἶναι, ἔτι, τὸ πρῶτον τόπον, μὴτε ἐλάττω, μὴτε μείζω. ἔτι, [μὴτε] ἀπολείπεισθαι ἐκείνου, καὶ χωρεῖν. πρὸς δὲ τούτοις, πρῶτον τόπον ἔχειν ὁ αὐτὸς ὅτι κατέτω. καὶ φέρουσαι φύσιν, καὶ μὴ ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ἐκείνου τῶν σωμάτων· τὸ δὲ ποιεῖν, ἢ αὐτῶν, ἢ κατέτω. ὑποκειμένων δὲ τούτων, τὰ λοιπὰ θεωρητέον. 3 Δεῖ δὲ πειρᾶσθαι πῶς σκέψιν ἔτω ποιεῖσθαι, ὅπως τὸ τί ἔστιν ἀποδοθῆσθαι· ὡς τε τὰ τε ἀπορροήματα λυεσθαι, καὶ τὰ δοκοῦντα ὑπάρχειν ὡς τόπος, ὑπάρχοντα ἔσθαι· καὶ ἔτι, ὅτι τῆς δευτερίας ἀπίον, καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν ἀπορημάτων, ἔσθαι φανερόν· ἔτω γὰρ αὐτὸ καλλίστα δὲ κινούται ἐκείνου. 4 Πρῶτον μὲν οὖν δεῖ κατανοῆσαι, ὅτι οὐκ αὖ ἐζητεῖτο ὁ τόπος, εἰ μὴ κινήσις τις ἦν ἢ καὶ τόπος· ἔτι γὰρ τὸ ὅτι ἔστιν ἐκείνου μέγιστα οἰόμεθα ἐν τόπῳ, ὅτι αἰεὶ ἐν κινήσει. 5 Ταύτης δὲ, ὅτι μὲν φερόν, ὅτι δὲ αὐξήσις ὅτι φθίσις· ὅτι γὰρ ἐν τῇ αὐξήσει ὅτι φθίσει μεταβάλλει, ὅτι ὅταν πρῶτον μὲν ἐν αὐτῷ, πάλιν μὲν ἐστὶν εἰς ἐλάττω, ἢ μείζω. 6 Ἔστι δὲ κινούμενον ὅτι μὲν κατὰ αὐτὸ ἐνεργεία, ὅτι δὲ καὶ συμβεβηκός. 7 Τοῦτο γὰρ καὶ συμβεβηκός, ὅτι μὲν ἐνδεχόμενον κινεῖσθαι κατὰ αὐτὸ, ὅτι τὰ μέρη τῆς σώματος, καὶ ὅτι ἐν τῷ πλοίῳ ἢ λῶς· τὰ δὲ οὐκ ἐνδεχόμενα, ἀλλ' αἰεὶ καὶ συμβεβηκός· ὅτι ἢ λυχνύτης, καὶ ἢ ὀπίστημη· ταῦτα γὰρ ἔτω μεταβέβληκε τὸν τόπον, ὅτι ἐν αὐτῷ ὑπάρχοισι, μεταβάλλει. 8 Ἐπεὶ γὰρ λέγουμεν εἶναι ὡς ἐν τόπῳ τὰ ἔργα, ἔτι ἐν αὐτῷ αἰεὶ, ὅτι δὲ ἐν αὐτῷ ἔργα· ὅτι ἐν αὐτῷ αἰεὶ δὲ, οὐκ ἐν πᾶσι· ἀλλὰ μὲν ἔργα αὐτῶν καὶ πρὸς ἐξουσίαν, ἐν αὐτῷ αἰεὶ φαμὲν εἶναι. εἰ γὰρ ἀπασὸς ἀπὸ τῆς φύσεως, οὐκ αὖ ἴσος εἶναι ἐκείνου ὁ τόπος, καὶ ἐκείνου· δοκεῖ δὲ γὰρ ἴσος εἶναι· τοῦτο δὲ ὅτι πρῶτον μὲν ὡς ἔστιν. 9 Ὅτι μὲν οὖν οὐ μὴ διηρημένον ἢ ὅτι πρὸς ἐξουσίαν, ἀλλὰ σὺν ἐξουσίαι, ὡς ἐν τῷ πᾶσι λέγουμεν ἐκείνου, ἀλλ' ὡς μέρος ἐν ὅλῳ· ὅτι μὲν διηρημένον ἢ καὶ ἀπορροήμον, ἐν πρῶτον μὲν ἔστιν ἔτι ἐλάττω τῶν πρὸς ἐξουσίαν, ὅτι ἔστι μέρος τῶν ἐν αὐτῷ ὄντων, ἔτι μείζω τῶν ἀπορροήματων,

SEd quid tandem sit locus ; ita perspicuum fieri potest. 2 De eo autem accipiamus, quæcumque videntur verè ipsi per se inesse. censemus igitur locum primò continere id cuius est locus, nec esse aliquid rei quam continet. præterea primum locum nec esse minorem, nec maiorem re locata. præterea nec destitui quaque re, & esse separabile. ad hæc, omnem locum habere partem superam & inferam ; & singula corpora natura ferri, ac manere in propriis locis : hoc autem facere aut supra, aut infra. His suppositis, reliqua sunt dispicienda. 3 Conari autem oportet considerationem ita instituire, quatenus quid sit, explicetur : adeo ut & ea de quibus dubitatur, solvantur : & quæ videntur loco inesse, maneat : & præterea causa difficultatis, atque eorum quæ de ipso dubitantur, perspicua fiat. sic enim pulcherrimè vnumquodque monstrabitur. 4 Primum itaque oportet intelligere, non futuram fuisse loci inquisitionem, nisi motus aliquis esset, qui in loco spectaretur : idcirco & cælum maximè putamus esse in loco, quia semper est in motu. 5 Hic vetò partim est latio, partim accretio & deminutio : nam & in accretione & deminutione fit mutatio : & quod prius hic erat, rursus translatum est in minus aut maius. 6 Quod autem mouetur, partim est per se actu, partim ex accidenti. 7 Quod autem est ex accidenti, partim potest moveri per se, vt partes corporis, & clauus qui est in nauis : alia non possunt per se moveri, sed semper mouentur ex accidenti, vt albor, & scientia : hæc enim sic mutant locum, quia id in quo insunt, mutat. 8 Quia verò dicimus esse in cælo vt in loco, quia est in aëre, hic autem est in cælo : sed & in aëre esse dicimus, id est, non in toto, sed propter eius extremum & continens, in aëre esse dicimus : (nam si vniuersus aër esset locus, certè non esset æqualis cuiusque rei locus & res ipsa, sed videtur æqualis esse : talis autem est primus locus, in quo res est.) 9 Cùm igitur id quod continet, non est diuisum, sed continuum, ita dicitur in illo esse, non vt in loco, sed vt pars in toto. cùm autem est diuisum, quæ tangit, tunc est in aliquo primo, quod est extremum continentis, & hecque est pars eius quod in ipso est, neque maius interuallo,

fed æquale, quoniam in eodem sunt extremitates eorum quæ se tangunt.
 10 Et id quidem quod est continuum, non in eo mouetur; sed cum illo: quod est diuisum, in illo, & siue continens moueatur, siue minimè: nihilominus ipsum mouetur. 11 Præterea cum non est diuisum, dicitur esse vt pars in toto: veluti, vt in oculo aspectus, aut in corpore manus. cum autem est diuisum, & tangit, dicitur esse vt in loco velut in cado aqua, aut in dolio vinum. etenim manus cum corpore mouetur: aqua verò in cado.
 12 Iam verò ex his perspicuum est, quid sit locus. ferè enim quatuor sunt, ad quorum vnum necesse est locum referri. aut enim est forma, aut materia, aut interuallum quoddam, quod est extremis interiectum, aut extrema, si nulum est interuallum præter magnitudinem corporis quod inest.
 13 Horum autem tria esse non posse, perspicuum est. 14 Verùm, quia continet, videtur esse forma. in eodem enim sunt extremitates eius quod continet & eius quod continetur. 15 Sanè ambo sunt termini: non tamen eiusdem: sed forma est terminus rei: locus autem, corporis continentis. 16 Quia verò id quod continetur ac diuisum est, eo quod continet manente, mutatur sæpe, vt ex vase aqua; idcirco quod est interiectum, videtur esse aliquod interuallum, quasi quippiam sit præter corpus, quod transfertur. Quod non ita est: sed incidit quoduis corpus eorum quæ transferuntur, & suâ naturâ tangere possunt. 18 Cæterùm si interuallum esset aliquid, quod sua natura esset, ac maneret eodem in loco: infiniti essent loci. translatis enim aqua & aëre; idem faciunt omnes partes in toto, quod vniuersa aqua facit in vase. 19 Item locus mutabitur. quapropter erit etiam loci alius locus: & multi loci simulerunt. 20 Non est autem alius locus partis, in quo mouetur, cum totum vas transfertur, sed idem manet. nam in quo sunt, in eo vicissim transferuntur aër & aqua & partes aquæ: non in eo loco, in quem transeunt: qui scilicet est pars loci, qui est locus totius cæli. 21 Sed & materia videri potest esse locus, si quis consideret in eo quod quiescit, nec est separatum, sed continuum. quemadmodum enim si variatur, est aliquid quod nunc est album, olim erat nigrum; & nunc est durum, olim erat molle; vnde dicimus materiam esse aliquid: ita & locus videtur esse aliquid, quia eiusmodi quandam speciem præ se fert.

A ἄλλ' ἴσον· ἐν γὰρ ὧ ἀιτὰ τὰ ἔγρατα τῶ ἀπο-
 μέρων. 10 Καὶ σίωχεῖς μὲν ὄν, οὐκ ἐ-
 κείνω κινεῖται, ἀλλὰ μετ' ἐκείνω· διηρημένον
 ὃ, ἐν ἐκείνω. καὶ ἐδὴ τε κινῆται ὁ περιέχων,
 εἰ μὴ μὴ, οὐδ' ἐν ἧπτον. 11 Εἰ δ', ὅταν μὴ
 διηρημένον ἦ, ὡς μέρος ἐν ὅλῳ λέγεται· οἷον ὡς
 ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἢ ὄψις, ἢ ἐν τῷ σώματι
 ἢ χεῖρ· ὅταν δ' διηρημένον ἦ ἀπλόμνον, ὡς ἐν
 τόπῳ· οἷον ἐν τῷ κἀδδῷ ὁ ὕδαρ, ἢ ἐν ὧ κε-
 ραμίῳ ὁ οἶνος· ἢ μὲν γὰρ χεῖρ μὲν τῷ σώμα-
 τος κινεῖται, ὁ δὲ ὕδαρ ἐν ὧ κἀδδῷ.

B 12 Ἡδὴ φρίνω φανερόν ἐκ τούτων, ἢ ὅτιν' ὁ
 τόπος. σχεδὸν γὰρ τέταρτα ὄντι, ὧν ἀνάγκη τ'
 τόπον ἐν τῷ εἶναι· ἢ γὰρ μορφῆ, ἢ ὕλη, ἢ ἀφ-
 ἔσημά τι τὸ μεταξὺ τῶν ἔγρατων, ἢ τὰ ἔγρατα,
 εἰ μὴ ὄντι μηδὲν ἀφ' ἔσημα πῶρα τὸ τῷ ἐγγι-
 νομένῳ σώματος μέγεθος. 13 Τούτων δ' ὅτι
 τὰ τεῖλα οὐκ ἐνδέχεται εἶναι, φανερόν.

14 Ἀλλὰ εἴτε μὲν τὸ περιέχων, δοκεῖ ἢ μορ-
 φῆ εἶναι· ἐν τῷ ἀποτῷ γὰρ τὰ ἔγρατα τῷ περιέ-
 χοντος καὶ τῷ περιεχομένου. 15 Ἔστι μὲν οἷον ἀμ-
 φωπέρατα, ἀλλ' ὅτι τῷ αἰτῷ. ἀλλὰ τὸ μὲν εἶ-
 δος, τῷ περιεχόμενος· ὁ δ' ὁ τόπος, τῷ περιέχον-
 τος σώματος. 16 Διὰ δὲ τὸ μεταβιβάσθαι πολ-
 λάκις μέρων τῷ περιέχοντος τὸ περιεχόμε-
 νον ἐκ διηρημένον, οἷον εἰς ἀγγεῖα ὕδαρ, τὸ με-
 ταξὺ εἶναι τι δοκεῖ ἀφ' ἔσημα, ὡς ὄν τι πῶρα
 τὸ σῶμα τὸ μετισταμένον. 17 Τὸ δ', οὐκ ἔστιν,
 ἀλλὰ τὸ τυχόν ἐμπιπτόν σῶμα τῶν μετισταμένων,
 καὶ ἀποθεσθαι πεφυκότων. 18 Εἰ δ', ἢ τὸ
 ἀφ' ἔσημα τὸ πεφυκός, ἐ μέρων ἐν τῷ αἰτῷ
 τόπῳ, ἀπειροὶ αὖ ἢ ἴσῳ τόποι. μετισταμένῳ γὰρ
 τῷ ὕδαρ, ἐ τῷ ἀέρος, τὸ αἰτῷ ποιήσθαι τὰ μέ-
 ρια ἀποθεσθαι ἐν ὧ ὅλῳ, ὅσῳ ἀποθεσθαι τὸ ὕδαρ ἐν ὧ
 ἀγγεῖῳ. 19 Ἀμα δ' καὶ ὁ τόπος ἔσται μετα-
 βιβάσθαι ὡς τ' ἔσται καὶ τῷ τόπου δῆλος τόπος, καὶ
 πολλοὶ τόποι ἀμα ἔσονται. 20 Οὐκ ἔστι δὲ
 δῆλος τόπος ὁ τῷ μορίῳ ἐν ὧ κινεῖται, ὅταν τὸ
 ὅλον ἀγγεῖον μετιστασθαι, ἀλλ' ὁ αἰτῷ. ἐν ὧ
 γὰρ ὄντι, δύναμις μετιστασθαι ὁ ἀήρ, καὶ τὸ ὕδαρ, καὶ
 τὰ μόρια τῷ ὕδατος, ἀλλ' οὐκ ἐν ὧ γίνονται
 τόπα, ὅς μέρος ὄντι τῷ τόπου, ὅς ὄντι τόπος ὁ-
 λῶν τῷ ἔρανοσ.

D 21 Καὶ ἢ ὕλη δὲ δοξάζειν αὖ εἶναι τόπος, εἴτε
 ἐν ἡρεμῶν τῷ ἰσσοποιῆ, καὶ μὴ κενωσιμέ-
 να, ἀλλὰ σίωχεῖ. ὡς ὅτι γὰρ εἰ ὁμοιοῦσθαι,
 ἔστι τι ὁ νῦν μὲν λευκόν, πάλαι δὲ μέλαρ· καὶ
 νῦν μὲν σκληρόν, πάλαι δὲ μαλακόν· εἴτε
 φανερὸν εἶναι τι πλεὺ ὕλησ· οὕτω καὶ ὁ τόπος
 εἴτε ἰσσοποιῆσθαι πῶρα εἶναι δοκεῖ φαντασίας.

E 21 Καὶ ἢ ὕλη δὲ δοξάζειν αὖ εἶναι τόπος, εἴτε
 ἐν ἡρεμῶν τῷ ἰσσοποιῆ, καὶ μὴ κενωσιμέ-
 να, ἀλλὰ σίωχεῖ. ὡς ὅτι γὰρ εἰ ὁμοιοῦσθαι,
 ἔστι τι ὁ νῦν μὲν λευκόν, πάλαι δὲ μέλαρ· καὶ
 νῦν μὲν σκληρόν, πάλαι δὲ μαλακόν· εἴτε
 φανερὸν εἶναι τι πλεὺ ὕλησ· οὕτω καὶ ὁ τόπος
 εἴτε ἰσσοποιῆσθαι πῶρα εἶναι δοκεῖ φαντασίας.

22 Πάλιν ἐκείνο μὲν, εἴς τι ὁ αἰὲρ, τῆσ' A
 νῦν ὕδωρ. ὁ δὲ τόπος, ὅτι εἰ νῦν αἰὲρ ὁ αἰὲρ, ἐν-
 τῶν ἔστι νῦν ὕδωρ. 23 Ἀλλ' ἢ μὲν ὕλη, ὡς-
 ὅπως ἐλέγθη ἐν τοῖς προτέροις, ἔτε χωριστὴ τῆ
 πρῶτου, ἔτε ἀειέχουσα. ὁ δὲ τόπος,
 ἀμφω. 24. Εἰ ποῖνι μὴδὲν τούτων τῶν τελῶν
 ὁ τόπος ἔστι, μήτε δ' εἶδος μήτε ἢ ὕλη, μήτε
 ἀφ' ἑαυτῆς, ἀεὶ τι ὑπαρχόν ἕτερον πρῶτον
 δ' τῆ πρῶτου τῆ μὴδὲν ἀνάγκη
 τ' ὅτιον εἶ) δ' λοιπὸν τῶν τελευτῶν, δ' ὅπως
 * τῆ ἀειέχοντος σώματος. 25 Λέγω δ' δ'
 ἀειέχοντος σώμα, δ' κινήτων κ' Φορῶν.
 26 Δοκεῖ δὲ μέγα τί εἶ) καὶ χαλεπὸν ληφ-
 θῆναι ὁ τόπος, ἀφ' ἑαυτῆς δ' παρεμφανέσθαι
 πρὸ ὕλης, καὶ πρὸ μέρους. καὶ ἀφ' ἑαυτῆς δ' ἐν ἡ-
 ρεμοῦν τῆ πρῶτου ἀειέχοντι γίνεσθαι πρὸ μετα-
 στασιν τῆ φερόμεν. ἐνδέχεται γὰρ φαίνε-
 σθαι εἶ) ἀφ' ἑαυτῆς μεταξὺ ἄλλο τι τῶν κινου-
 μένων μεγάλων. συμβαίνει δὲ καὶ ὁ αἰὲρ,
 δοκεῖ ἀσώματος εἶ). φαίνεσθαι γὰρ οὐ μόνον
 τὰ πέρατα τῆ ἀγγείων εἶ) ὁ τόπος, ἀλλὰ καὶ δ'
 μεταξὺ ὄν, ὡς κενόν.

27 Ἐστὶ δ' ὡς ὅπως δ' ἀγγείων τόπος μετα-
 φορητὸς, ἔτι ὁ τόπος ἀγγείων ἀμετακίνητον.
 εἴς ὅτιον μὲν ἐν κινήσει τί κινῆσθαι, εἰ μετα-
 βαδῆν δ' ἐντός, οἷον ἐν ποταμῷ πλοῖον, ὡς ἀγ-
 γείων κινῆσθαι μάλλον ἢ τόπω πρὸ ἀειέχοντι.
 βάλει δ' ἀκίνητον εἶ) ὁ τόπος. εἴς ὅτι πᾶς
 μάλλον ποταμὸς τόπος, ὅτι ἀκίνητος ὁ πᾶς.
 28 Ὡς τε δ' τῆ ἀειέχοντος πέρασ ἀκίνητον
 πρῶτον, τῆτ' ἔστι ὁ τόπος.

Vicomer.
 legendum
 suspicatur,
 πᾶ π. σώμα-
 τος. καὶ ὁ
 σωάπης τῆ
 ἀειέχοντος.
 vt in Sim-
 plicii Cō-
 mentariis
 legitur.

22 Verum illud ideo dicitur : quia quod
 erat aër , nunc est aqua. locus autem ;
 quia vbi erat aër , ibi nunc est aqua.
 23 Sed materia quidem , vt in superio-
 ribus dictum fuit, neque separabilis est à
 re , neque continet : cum vtrumque lo-
 co conueniat.

24 Si igitur locus non est vllum ex his
 tribus ; hoc est ; neque forma , neque ma-
 teria , neque interuallum , quod semper
 diuersum quiddam sit præter rem quæ
 transfertur : necesse est locum esse id
 quod ex his tribus est reliquum , nempe
 terminus corporis continentis.

25 Corpus autem contentum appello ,
 quod est latrone mobile. 26 Iam verò
 magnum quiddam ac difficile esse vide-
 tur , sumere quid sit locus : cum quia
 materiae & formæ speciem refert : tum
 etiam quia in eo quod continet , quiescen-
 te , fit translatio eius quod fertur : vide-
 tur enim esse posse interuallum quoddam
 interiectum , diuersum à magnitudinibus
 quæ mouentur. confert etiam aliqua aër,
 qui videtur esse incorporeus. nam locus
 videtur esse non solum extremitates va-
 sis , sed etiam quod est interiectum quasi
 inane.

27 Porro sicut vas est locus qui transferri
 potest , ita locus est vas immobile. idcir-
 co quando in re mota aliquid mouetur ,
 & quod intus est , mutat locum : veluti ,
 in flumine nauigium , eo vtitur quod
 continet , potius vt vase , quàm vt loco.
 locus autem debet esse quiddam immo-
 bile. quare vniuersum flumen magis est
 locus : quia vniuersum est immobile.

28 Quocirca eius quod continet ,
 terminus immobilis primus , idipsum est
 locus.

Cap. VII.

KΑΙ ἀφ' ἑαυτῆς τῆ μέσον τῆ οὐρανοῦ, εἰ
 δ' ἔχατον δ' πρὸς ἡμᾶς τῆς κύκλω
 φορέσ, δοκεῖ εἶ), δ' μὲν ἀνω, δ' δὲ κάτω, μά-
 λιστα πᾶσι κυρίως. ὅτι δ' μὲν αἰεὶ μὲν εἶ τῆ
 δὲ κύκλω δ' ἔσχατον ὡς αὐτῶς ἔχον μὲν εἶ. ὡστ'
 ἐπεὶ δ' μὲν κέρυον, δ' ἀνω φερόμενον, ἔστι φύ-
 σι, δ' δὲ βαρὺ, δ' κάτω. δ' μὲν πρὸς δ' μέ-
 στον ἀειέχον, πέρασ, κάτω ἔστι, καὶ αὐτὸ δ' μέ-
 στον. δ' δὲ πρὸς τὸ ἔσχατον, ἀνω, καὶ αὐτὸ τὸ
 ἔσχατον.

2 Καὶ ἀφ' ἑαυτῆς τῆ δοκεῖ ὅτι πεδὸν ἢ εἶ), καὶ
 οἷον ἀγγείων ὁ τόπος, εἰ ἀειέχων.

3 Ἐπὶ, ἀμα δ' πρῶτου πρῶτου πρῶτου εἰ ὁ τόπος
 ἀμα γὰρ δ' πεπερασμένω τὰ πέρατα.

Corollaria

IDeaque medium caeli , & extremum
 conuersionis quod nos versùs est , om-
 nibus maximè propriè videtur esse , hoc
 quidem supra , illud autem infra : quo-
 niam illud semper manet : circuli autem
 extremum semper eodem modo se habens
 manet. quapropter cum leue id sit , quod
 sursum naturâ fertur , graue autem ,
 quod deorsum ; certè terminus qui me-
 dium versùs continet , infra est , nec non
 & ipsum medium. qui verò extremum
 versùs continet , supra est , nec non & ipsum
 extremum. 2 Proinde locus videtur esse
 planum quiddam , & quasi vas , & rem lo-
 catam continens. 3 Præterea locus simul est
 aliquo modo cum re : quia termini simul
 sunt cum eo quod terminatur.

4 Illud

4 Illud corpus igitur est in loco, extra quod est aliquod aliud corpus, quod ipsum continet. illud vero non est in loco, extra quod non est ullum corpus.

5 Idcirco etiam si aqua talis fiat; partes quidem eius mouebuntur, quia continentur alia sub aliis: vniuersum autem aliquo modo mouebitur, aliquo modo non mouebitur. vt enim est totum, simul locum non mutabit: in orbem autem mouebitur, quia partium hic locus est.

6 Et nonnulla quidem non mouentur sursum & deorsum, sed in orbem: alia vero sursum, ac deorsum, quaecumque scilicet habent densitatem & raritatem.

7 Sicut autem dictum fuit, alia sunt in loco potestate, alia actu. quare cum id quod constat ex similibus partibus, est continuum; partes potestate in loco sunt. cum autem separatae sunt, ac tangunt, velut aceruus; tunc actu in loco sunt.

8 Et alia quidem per se sunt in loco: vt omne corpus aut latrone aut accretione mobile, per se est alicubi. caelum autem (vt dictum fuit) nusquam totum est, nec in aliquo loco: siquidem nullo corpore continetur. quatenus autem mouetur, eatenus etiam locus est eius partibus: alia namque pars alii cohaeret. Alia vero sunt in loco ex accidenti: vt anima, & caelum. nam omnes partes sunt quodammodo in loco: quoniam in circulo alia pars aliam continet. idcirco superum corpus tantum in orbem mouetur. vniuersum autem non est alicubi: quod enim est alicubi, & ipsum est aliquid, & insuper oportet praeter hoc esse aliud quidpiam, in quo sit, seu quod ipsum contineat: sed praeter vniuersum ac totum, nihil est quod scilicet sit extra vniuersum. 9 Proinde in caelo omnia sunt: nam caelum fortasse est vniuersum. Locus autem est, non caelum, sed caeli quoddam extremum ac terminus quiescens, qui tangit corpus mobile. 10 Ideoque terra est in aqua: haec vero in aere: hic autem in aethere: aether autem in caelo, sed caelum non est amplius in alio. 11 Ex his perspicuum est; omnes dubitationes dissolui posse, si ita locus explicetur: quia neque necesse est, simul augeri locum: neque puncti esse locum: neque duo corpora esse in eodem loco: neque esse aliquod interuallum corporeum. quod enim loco est interiectum, est corpus quodlibet, non interuallum corporis: & locus est alicubi, non tamen vt in loco, sed vt terminus in re terminata. non enim omne ens est in loco, sed tantum corpus mobile. 12 Et fertur igitur vnumquodque optimâ ratione ad suum locum. quod enim deinceps collocatum est, ac tangit non vi, illud est cognatum:

Tom. I.

4 Ωτι μὲν οὖν ἄνω ἄνω ἄνω πῶς ἂν ἐκ τῆς σῶμα
περιέχον αὐτῶ, τὸ πῶς ἐν τῷ πῶ. ὡς δὲ μὴ, ἔ.
5 Διὸ καὶ ἂν ὕδωρ γίνεσθαι τοιοῦτο, πᾶσι μὲν μέ-
ρα κινήσεται αὐτῶ. περὶ ἑλπίου γὰρ ἄνω ἄνω
λήλων. ὅ δὲ πᾶσι, ἐστὶ μὲν ὡς κινήσεται, ἐστὶ δὲ
ὡς ἔ. ὡς μὲν γὰρ ὄλον, ἀμα τὸ τόπον οὐ με-
ταβάλλεται. κύκλω δὲ κινήσεται. τῶ μωρίων
γὰρ οὐτῶ * ὁ τόπος.

6 Καὶ ἂν μὲν καὶ κατώ, αὐ. κύκλω ὅ, ἐνια.
τὰ δὲ ἄνω καὶ κατώ, [καὶ] ὅσα ἔχου πύκνωσιν
καὶ μαύωσιν. 7 Ως γὰρ δὲ ἐπέλθῃ, τὰ μὲν
ἔστιν ἐν τῷ πῶ καὶ δυνάμιν, τὰ δὲ κατ' ἀνέρ-
γειαν. ὅδ', ὅταν μὲν σίμωχέσῃ ὁ ὁμοιομερές,
καὶ δυνάμιν ἐν τῷ πῶ τὰ μέρη. ὅταν δὲ χωρι-
σθῇ μὲν, ἀπολήσεται δὲ, ὡς γὰρ σωρῶς, κατ' ἀνέρ-
γειαν. 8 Καὶ τὰ μὲν, κατ' αὐτὰ, οἷον πᾶσι
σῶμα, ἢ καὶ φορᾶν, ἢ κατ' ἀόξῃσιν κινήτων
κατ' αὐτῶ ποδ. ὁ δὲ ἕρανός, ὡς γὰρ εἴρηται, οὐ
ποδ ὄλος, ἔδ' ἐν πᾶσι τῷ πῶ ἔστιν, εἴγε μηδὲν
αὐτὸν περιέχῃ σῶμα. ἐφ' ὃ δὲ κινῆσθαι, ταύτη
καὶ τόπος ἔστι τοῖς μορίοις. ἐπερὶ γὰρ ἐτέρου
ἐξ ἄλλου τῶ μωρίων ἔστι. τὰ δὲ καὶ συμβεβη-
χός. οἷον ἢ ψυχῆ, καὶ ὁ ἕρανός. τὰ γὰρ μωρία ἐν
τόπῳ πῶς * σπύματα. ὅτι τὰ κύκλω γὰρ περι-
έχῃ ἄλλο ἄλλο. ὅδ' κινήσεται μὲν κύκλω μόνον ὁ
ἄνω. τὸ δὲ πᾶσι, οὐ ποδ. ὁ γὰρ ποδ, αὐτῶ τὸ ἔστι
πῶ, καὶ ἐπὶ ἄλλο τί δεῖ εἶναι πῶ τῶ πῶ, ἐν ὃ ὁ
περιέχῃ. πῶ δὲ τὸ πᾶσι καὶ ὄλον, ὅδ' ἔστι
ἐξ ὧθεν ὁ πᾶσι τῶς.

9 Καὶ ἀφ' οὗ τῶ πῶ ἐν τῷ ἕρανῶ πᾶσι. ὁ γὰρ
ἕρανός τὸ πᾶσι ἴσως. ἐστὶ δὲ ὁ τόπος ἔχῃ ὁ ἕρα-
νός, ἀλλὰ τῶ ἕρανοῦ τί τὸ ἕρατιν, ἔ ἀπολόμε-
νον τῶ κινήτῶ σῶματος πέρας ἡρεμοῦ.

10 Καὶ ἀφ' οὗ τῶ πῶ, ἢ μὲν γῆ, ἐν τῷ ὕδατι
τῶ πῶ δὲ ἐν τῷ ἀέρι, οὐτῶ δὲ ἐν τῷ αἰθέρι, ὁ
δὲ αἰθήρ ἐν τῷ ἕρανῶ. ὁ δὲ ἕρανός οὐκ ἐπὶ ὅ
ἄλλῳ.

11 Φανερόν δὲ ἐκ τούτων, ὅτι καὶ αἱ ἀπο-
εἶαι πᾶσαι λύουσιν τῶ, οὕτω λεγόμενα τῶ τό-
που. οὐτε γὰρ σίμωχάσθαι ἀνάγκη τῶ
τόπον, οὐτε σιγήσῃ εἶναι τόπον, οὐτε δύο σώ-
ματα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, οὐτε ἀφ' ἑαυτῶ ἔ-
εἶναι ἄμα τῶ σῶμα γὰρ τὸ μεταξὺ τῶ
τόπου τὸ τυχόν, ἀλλ' οὐ ἀφ' ἑαυτῶ ἄμα τῶ
καὶ ἐστὶν ὁ τόπος καὶ τοῦ, οὐχ ὡς ἐν τῷ πῶ δὲ,
ἀλλ' ὡς τὸ πέρας ἐν ὃ πεπερασμένῳ. ὁ γὰρ
πᾶσι τὸ ὄν ἐν τῷ πῶ, ἀλλὰ τὸ κινήτων σῶ-
μα.

12 Καὶ φέρεται δὲ εἰς
τὸν ἑαυτῶ τόπον ἕκαστον διλόγως. ὁ γὰρ ἐ-
φεξῆς καὶ ἀπολόμενον μὴ βία, συγγῆς.

γρ. ἐ πῶσι, ὅ
γρ. ait Sim-
plicius, ὅ
αὐτῶ μὲν ὅ
κατώ ἢ κί-
κλω δὲ τῶ ὅ
αὐτῶ ὅ κατώ.
vide inter-
pretes.

γρ. πῶσι τῶ
τῶ κ.

Vu

καὶ συμπεφυχέτα μὲν ἀπὸ τῆς ἀπὸ μέρους δὲ, παθητικὰ ἔχει ποικίλα ἀλλήλων. 13 Καὶ μὲν δὲ φύσις πᾶσι ἐστὶ οἰκεία τόπος ἕκαστον, οὗ ἀλόγως καὶ γὰρ τὸ μέρος τὸδε οὐ ὅλον ἔστιν ὅτι, ὅταν ὕδατος κινήσῃ τις μέρος, ἢ ἀέρος. ἔτι δὲ καὶ ὁ αἶθρ' ἔχει πρὸς ὕδωρ ὅτι ὕλη γὰρ τὸ δεῖν εἶδος τὸ μὲν ὕδωρ ὕλη ἀέρος, ὁ δὲ αἶθρ' ὅτι ἐνεργεία τις ἐκείνου· τὸ γὰρ ὕδωρ διωάμεθ' αἶθρ' ὅτιν' ὁ δὲ αἶθρ' διωάμεθ' ὕδωρ ἄλλον ἔχον. διαιρετέον δὲ πρὸς τούτων * ὑπερῶν· ἀλλὰ διὰ τὸ καθεὶν ἀνάγκη μὲν εἰπεῖν ἀσαφῶς δὲ νῦν ῥηθέν, τὸ ἐστὶν ἀφ' ἑαυτῶν. εἰ οὖν τὸ αὐτὸ ἢ ὕλη, καὶ ἢ ἐπιτελεία· ὕδωρ γὰρ ἀμφω· ἀλλὰ τὸ μὲν διωάμεθ', τὸ δὲ ἐπιτελεία· ἔχει αὖτ' ὡς μέρος πῶς πρὸς ὅλον· διὸ καὶ τούτοις ἀφ' ἑαυτῶν· συμφορῆς δὲ, ὅταν ἀμφω ἐνεργεία ἐν γένονται.

14 Καὶ πρὸς μὲν τόπου, ἔστιν ὅτι, ἔτι ἔστιν, εἴρηται.

De generatione & corruptione. l. 1

A & copulata quidem in vnam naturam, sunt impatibilia. cum autem se tangunt, vicissim pati & agere possunt.

13 Et manet igitur naturaliter vnumquodque in loco proprio, non sine ratione. nam & hæc pars habet eandem rationem ad locum totum, quam habet pars diuisa ad totum. veluti, cum aliquis amouerit partem aquæ, vel æris. Sic verò & aër se habet ad aquam. hæc enim est vt materia; ille verò, vt forma: nempe aqua est materia aëris, aër autem est tanquam actus quidam illius. etenim aqua est potestate aër, sed aër est potestate aqua alio modo. Definendum autem de his est posterius: sed per occasionem necesse fuit aliquid dicere. verum quod in præsentia obscure dictum est, tunc erit magis perspicuum. si igitur idem est materia & actus: nam aqua est vtrumque, sed est alterum potestate, alterum actu: vtique alio modo se habebit vt pars ad totum. ideòque his est tactus: copulatio verò est in vnam naturam, quando ambo fiunt vnum actu.

14 Ac locum quidem esse, & quid sit, dictum est.

DE INANI.

TRACTATUS II.

Aliorum rationes de inani.

Cap. VIII.

ΤΟΝ αὐτὸν δὲ ἔχον ἡσυχασίαν, ἢ τῆς φυσικῆς θεωρήσασθαι καὶ πρὸς κενόν, εἴ ἐστιν, ἢ μή· καὶ πῶς ἔστιν, ἢ τί ἔστιν, ὡς πρὸς καὶ πρὸς τῆς τόπου. καὶ γὰρ πᾶσι πλησίαν ἔχει πῶς τε ἀπίσταν, καὶ πῶς πίσταν, διὰ τὴν ἡσυχασίαν ἀπομυθίων ὅτι γὰρ τόπον τινὰ ἔχει ἀγνοεῖν τὸ κενὸν ἡσυχασίαν οἱ λέγοντες. δοκῶ δὲ, πληρῆς μὲν ἔστι, ὅταν ἔχη τὸ ὄγκον, ἔχει δὲ κενὸν ἔστιν ὅταν δὲ στερηθῆ, κενόν· ὡς τὸ αὐτὸ μὲν ὄν κενόν καὶ πληρῆς καὶ τόπον· τὸ δὲ ἔστι αὐτοῖς, οὐ τῶν τῶν. 2 Ἀρξασθαι δὲ τῆς σκέψως λαβῆσαι, ἀτε λέγουσιν οἱ φάσκοντες ἔστι. ἔτι πάλιν ἀλέγουσιν οἱ μὴ φάσκοντες ἔστι. καὶ τρίτον, τὰς κριναὶς δόξας πρὸς αὐτῶν. οἱ μὲν οὖν δὲ κενὸν πειρώμενοι ὅτι οὐκ ἔστιν, ἔχει ὁ βέλων λέγειν οἱ ἀφ' ἑαυτῶν κενόν, τῶν δὲ ἐξελεγχουσιν, ἀλλ' ἀμύπητοι λέγουσιν, ὡς πρὸς Ἀναξαγόρας, καὶ οἱ τῶν τῆς ἔχον ἐλέγχοντες.

Eodem modo existimandum est, phisici esse dispicere etiam de inani, an sit, nec ne, & quomodo sit, vel quid sit; quemadmodum & de loco. etenim similem habet refutationem & fidem ex iis quæ de eo existimantur. nam qui id esse dicunt, hi ponunt inane quasi locum quendam & vas. videtur autem plenum quidem esse, cum molem habet, cuius est capax: cum autem ea destitutum fuerit, tunc esse inane; quasi idem sit inane & plenum, & locus, sed eorum essentia non sit eadem.

2 Initium autem considerationis fieri oportet, sumptis iis quæ dicunt qui aiunt esse inane; & rursus quæ dicunt, qui negant esse; ac tertium communes de iis opiniones.

3 Qui igitur ostendere conantur non esse inane, hi non id refellunt, quod homines inane dicere volunt, sed quod aberrantes inquirunt; sicut Anaxagoras, & alii, qui hoc modo redarguunt:

demonstrant enim aërem esse aliquid, vtres torquendo, & ostendendo quanta sit vis aëris, eumque in clepsydris intercipiendo : homines autem volunt, inane, esse interuallum, in quo nullum est corpus sensibile. cum autem putent omne ens esse corpus, inquirunt, in quo omnino nihil est, id esse inane : idcirco quod est aëre plenum, esse inane non oportet igitur hoc probare, aërem esse aliquid : sed non esse interuallum diuersum à corporibus, neque separatum, neque quod : actu sit, & permeet per omne corpus, adeo vt non sit continuum : quemadmodum inquirunt Democritus & Leucippus, & multi alii de natura differentes : aut si quid est extra omne corpus, cum corpus sit continuum. Ergo hi non perianuam problemati occurrunt. Sed potius qui inane esse dicunt. Primum autem inquirunt non fore motum secundum locum : hic verò est latio, & accretio : non videbitur enim esse motus, nisi sit inane : quia quod est plenum, recipere nequit. sin autem reciperet, & duo corpora in eodem essent : certè possent quocumque corpore simul esse. nam differentia, propter quam, quod dixi, esse nequeat, afferri non potest : quod si hoc fieri potest, etiam quod est minimum, recipiet quod est maximum. multa namque parua est quod magnum est. quapropter si multa æqualia possunt in eodem esse, etiam multa inæqualia esse poterunt.

5 Ac Melissus quidem ex his ostendit vniuersum esse immobile : quia si mouebitur, necesse (inquit) erit inane esse : inane autem non est in entium numero. 6 Vno igitur modo ex his ostendunt inane esse aliquid : alio autem ; quia videntur quædam coire & comprimì, sicut & vinum aiunt vnà cum vtribus recipi à doliis, tamquam corpus condensatum coeat, in ea spatia inania quæ insunt. 9 Præterea etiam accretio videtur omnibus fieri per inane : alimentum enim esse corpus : duo verò corpora simul esse non posse. 8 Testimonium quoque de cinere afferunt, qui recipit tantum aquæ, quantum vas, cum est inane. 9 Pythagorei quoque dixerunt esse inane : & in cælum, quasi respiret, ingredi ex infinito spiritu : atque inane esse, quod naturas disternat : tanquam inane sit separatio quædam & distinctio eorum quæ deinceps collocantur : & hoc esse primum in numeris : inane enim distinguere eorum naturam. 10 Ex quibus igitur alii aiunt esse, alii negant, tot ferè ac talia sunt.

A ὅτι δὲ κενύουσι γὰρ, ὅτι ἔστι ἢ ὁ αἴρ, ἡρεθίζου-
 τες τοὺς ἀσκοὺς, ἔδενκνύοντες, ὡς ἰσχυρὸς ὁ αἴρ,
 ἔνα πολλαμβαλόντες ἐν ταῖς κλεψύδραις.
 οἱ δὲ ἀνθρώποι βύλονται κενὸν εἶδη δόγμα,
 ὅτι ἂν μὴ δέν ἔστι σῶμα ἀσθητὸν οἰόμενοι
 τὸ ἂν ἀπὸ τοῦ εἶδη σῶμα, φασὶν ὅτι ἂν ὅλας μὴ
 δέν ἔστι, τὸ τ' εἶδη κενὸν εἶδη τὸ πᾶν ἀέρος,
 κενὸν εἶδη. οἰκοῦν τὸ τ' εἶδη δὲ κενύουσι, ὅτι ἔστι
 βίῳ αἴρ, ἀλλ' ὅτι ὅτι ἔστι δόγμα ἐπὶ τοῦ
 σωματικῶν, ἔπειτα κενύουσι, ἔπειτα ἐνεργεῖα ἔστι, ὅ
 τ' εἶδη κενύουσι τὸ πᾶν σῶμα ὡς τ' εἶδη κη
 σενεχὲς, καὶ τὰ κενύουσι Δημόκριτος καὶ
 Λεωκίππος, ἔτεροι πολλοὶ τῶν φυσιολό-
 γων, ἔτι ἢ ἔξω τῶν πᾶν τῶν σωματικῶν ἔστι,
 ὄντος σενεχὲς ἔπειτα μὴ οἰκῶν ἔξω τῶν
 πᾶν τὸ πᾶν εἶδη ἀπομύθουσι.
 4 Ἀλλ' οἱ φασκεῖται εἶδη, μάλλον κενύουσι
 ἢ ἐν μὴ, ὅτι ἢ κινήσει καὶ τὸ ποῦ εἶδη ἀν
 αὐτῇ εἶδη φασκεῖται αὐξήσεως γὰρ αὐτῆς
 εἶδη κινήσει, εἰ μὴ ἢ κενὸν τὸ γὰρ πᾶν ἀδύ-
 νατον εἶδη δέξασθαι εἶδη δέξασθαι, ἔστι δὲ οἰκῶν
 εἶδη αὐτῶν, ἐπὶ δὲ εἶδη αὐτῶν ἀμείβεσθαι
 σῶμα τῶν γὰρ διαφορῶν, εἶδη καὶ εἶδη αὐ
 εἶδη τὸ λεγόμενον, εἶδη ἔστι κενύουσι εἶδη
 χεῖται, ἔπειτα τὸ μικρότατον δέξασθαι τὸ μέγιστον
 πολλὰ γὰρ τὰ μικρὰ τὸ μέγα ἔστι ὡς εἶδη
 πολλὰ ἴσα εἶδη χεῖται εἶδη τῶν εἶδη, καὶ πολλὰ
 αἶσα. 5 Μελισσος μὴ οἰκῶν δεικνύουσι, ὅτι
 ὅ πᾶν ἀκίνητον εἶδη τῶν εἶδη εἶδη κινήσει,
 αἶσα γὰρ εἶδη, φασκεῖται, κενὸν ἔπειτα κενύουσι, ἔπειτα ὄντων.
 6 Ἐνα μὴ οἰκῶν εἶδη εἶδη τῶν εἶδη κενύουσι,
 ὅτι ἔστι τὸ κενὸν ἄλλον δ', ὅτι φασκεῖται ἔπειτα σεν-
 νιόντα καὶ πηλοῦ μῶνα. οἶδη καὶ τ' οἶδον φασκεῖται μὴ τ'
 ἀσκῶν δέχασθαι τοὺς πίθους, ὡς εἰς τὰ ὄντα
 κενὰ σεννιόντος τῶν πυκνῶν σῶματος.
 7 Ἐπὶ δὲ καὶ ἢ αὐξήσεως εἶδη γίνεσθαι πᾶσι
 εἶδη κενῶν. τῶν μὴ γὰρ εἶδη σῶμα.
 δύο δὲ σῶματα ἀδύνατον ἀμείβεσθαι.
 8 Μαρτυρεῖται δὲ καὶ τὸ πᾶν τῆς τέφρας ποι-
 οῦσθαι, ἢ δέχασθαι ἴσον ὕδωρ, ὅσον τὸ ἀγγεῖον τὸ
 κενὸν ὄν. 9 εἶδη δ' εἶδη φασκεῖται καὶ οἱ Πυθαγό-
 ροι κενὸν, ἔπειτα εἶδη αἶσα τῶν εἶδη εἶδη τῶ
 ἀπείρου πνύματος, ὡς αὐτῶν ἀπείρου καὶ τὸ
 κενὸν, ὅ εἶδη εἶδη τῶν φύσεως, ὡς ὄντος τῶν κενῶν,
 κενύουσι πᾶν τῶν εἶδη, καὶ τῆς εἶδη εἶδη
 καὶ τῶν εἶδη πᾶν τῶν εἶδη. τὸ γὰρ
 κενὸν εἶδη τῶν φύσει αὐτῶν. 10 Ἐξ ὧν
 μὴ οἰκῶν, οἱ μὴ φασκεῖται, οἱ δ' εἶδη φασκεῖται, καὶ δὲ
 ποσῶντα καὶ τῶν εἶδη.

79. μη δὲ μὴ ο.

κινου-
 τας ὅ-
 τινος
 ἔστι
 ἔπειτα

Tom. I.

V. u. ij

Cap IX.

ΠΡΟΣ δ' ο, πατέρως έχει, δείλαβόν η σι-
 μνή ποιύομα. 2 Δοκός δ' ο κενόν
 τόπος εἶ, ἐν ᾧ μηδέν ἐστ.
 3 Τοῦτου δ' αἴτιον, ὅτι οὐκ ὄν σώμα οἰόνται
 εἶ, πᾶν δ' ἄμα ἐν τόπῳ κενόν δέ, ἐν ᾧ ἴ-
 πῶ μηδέν ἐστ σώμα, ὡς τ' εἴπον μὴ ἐστ σώ-
 μα, κενόν εἶ, ἐν ᾧ σώμα δ' πάλιν ἀπὸν
 οἰόνται εἶ, ἀπὸν τοῦτου δέ, ὅ ἐδὴ ἐχέ βαρέος
 ἢ κουφότητα. συμβαίνει οὖν ἐκ συλλογισμοῦ
 τούτου εἶ κενόν, ἐν ᾧ μηδέν ἐστ βαρὺ ἢ ἠεὺ-
 φον. ταῦτα μὲν οὖν, ὡς τ' εἴπομεν καὶ παρ-
 τερον, ἐκ συλλογισμοῦ συμβαίνει.
 4 Αποπον δ' εἶ ἢ σιγή κενόν. δεί γ' ἴ-
 πον εἶ, ἐν ᾧ σώματος ἐστ διαστήμα ἀπὸν.
 5 Ἀλλ' οὖν φαίνεται λέγεσθαι ο κενόν,
 ἕνα μὲν ἔσπον, ο μὴ πλήρες αἰσθητῶ σώμα-
 τος, καὶ πᾶν ἀφύ. αἰσθητὸν δ' ἐστ καὶ πᾶν
 ἀφύ τὸ βάρος ἔχον καὶ κουφότητα.
 6 Διὸ καὶ ἀπορήσῃ τις, τί δὴ φαίεν, εἰ ἐχέ
 τὸ διάστημα, χεῖμα, ἢ ψόφον, πότερον κενόν,
 ἢ ἐ; ἢ δὴ λον, ὅτι εἰ μὲν δεχρίτο σώμα ἀπὸν,
 κενόν εἶ. εἰ δ' μὴ, ὄ.
 7 Ἄλλον δ' ἔσπον, ἐν ᾧ μὴ τὸδε ἢ, μὴ δ'
 ἕστια τις σώματι κή.
 8 Διὸ φασι τινες εἶ τὸ κενόν πᾶν τῶ σω-
 μῆ, ἢ ἄλλω, οἷον ἐ τόπον, τὸ ἄλλ' τῆτο λέ-
 γοντες, ὄ καλῶς. ἢ μὲν γ' ἢ ἄλλ' ὄ χρεῖσθ τῶ
 σωμῆ, τὸ δ' κενόν ζητῶσιν ὡς χρεῖσθ.

Cap. X.

ΕΠΕΙ δὲ καὶ πᾶσι τῶ τόπου διώρισα, καὶ
 τὸ κενόν τόπον ἀνάγκη εἶ, εἰ ἔστιν ἐφερη-
 μόνον σώματος: τόπος δέ ἐ πᾶς ἐστ, καὶ πᾶς
 ὄν ἐστιν, εἴρηται. φανερόν οὖν, ὅτι οὕτω μὲν
 κενόν ὄν ἐστιν, οὔτε κερωρισμένον, ὄτε ἀχῶ-
 ρισον. τὸ γ' κενόν, ὄ σώμα, ἀλλὰ σώματος
 διάστημα βελέται εἶ. δὲ ἐ τὸ κενόν δοκός τι
 εἶ, ὄτι καὶ ὄ τόπος, καὶ διατ. τα αὐτὰ ἢ καὶ γ'
 δὴ ἢ καὶ τὸ πᾶν, καὶ τοῖς τόπον φάσκεισιν εἶ
 ἢ καὶ τὰ σώματα τὰ ἐμπύπλοντα, καὶ τοῖς
 τὸ κενόν. αἴτιον δὲ κινήσεως οἰόνται εἶ τὸ
 κενόν, ὄτως ὡς ἐν ᾧ κινῶται. τῆτο δ' αἴ εἶπ,
 ὄ τ' τόπον φασι τινες εἶ.

29. ἢ κινήσε
ἢ καὶ πᾶσι,

Quid significat inane...
 Eterum ad intelligendam...
 2 Videtur igitur inane esse locus...
 3 Huius causa est...
 4 Absurdum autem est...
 5 At vero videtur inane dici uno quidem modo...
 6 Idcirco & dubitare quisquam possit...
 7 Alio autem modo inane dicitur...
 8 Quare nonnulli aiunt inane esse corporum materiam...
 D

Solutio rationum, quibus esse inane confirmabatur.

Quia vero de loco definitum fuit... &
 necesse est inane esse locum...
 E

2. Sed nulla necessitas cogit, si sit A motus, esse inane. Ac omnino quidem omnis motus inane esse causa nullo modo potest: ob id quodd & Melissum latuit. variari enim potest, quod est plenum.

3 Sed neque motum secundum locum necesse est esse propter inane. simul enim sibi cedere possunt corpora quae mouentur, cum nullum praeter ea sit intervallum separatum. atque hoc manifestum est etiam in rerum continuarum, ut & in humidarum, conuersionibus.

4 Possunt etiam corpora cogi non in inane, sed quia extruduntur ea quae insunt, ut aqua compressa extruditur aer qui inest. 5 Et augeri possunt, non solum corpore aliquo ingrediente, sed etiam variatione: veluti, si ex aqua fiat aer.

6 Omnino autem & haec ratio de accretione, & illa de aqua in cinerem infusa, sibi ipsi est impedimento. aut enim non quodvis augetur; aut non corpore augetur: aut possunt duo corpora esse in eodem loco: (dubitationem igitur communem putant se soluere, sed non probant inane esse:) aut necesse est, vniuersum corpus esse inane, si vndique augetur, & per inane augetur. Eadem ratio est etiam in cinere.

7 Ea igitur, ex quibus demonstrant esse inane, facile solui, perspicuum est.

Non esse inane separatum à corporibus:

NON esse autem inane ita separatum, ut nonnulli aiunt, rursus dicamus.

2 Nam si cuique simplici corpori est naturalis quaedam latio, ut igni sursum versus, terrae autem deorsum & ad medium; utique patet, inane non esse causam lationis: cuius igitur causa inane erit? quandoquidem videtur esse causa motus, qui sit in loco: sed tamen huius causa non est. 3 Praeterea si est aliquid ut locus priuatus corpore, cum sit inane, quò feretur corpus in illud impositum? non enim feretur ad vniuersum. eadem ratio est & aduersus eos qui putant locum esse aliquid separatum, in quem fertur id quod fertur: quo modo enim feretur, quod impositum est? aut quomodo manebit? ac de supero atque infero & de inani eadem ratio merito conueniet: quoniam ij qui dicunt esse inane, statuunt id esse locum. 4 Quomodo igitur inerit vel in loco vel in inani? hoc enim esse nequit, cum totum aliquod corpus ponitur tamquam in loco separato ac permanente. pars enim, nisi seorsim ponatur, non erit in loco, sed in toto.

Tom. I.

2 Οὐδεμία δ' ἀνάγκη, εἰ ἐστὶ κίνησις, εἶ κενόν. ὅλως μὲν οὖν ἀπάσης κινήσεως, ἔδαμῶς. δὲ ἔ Μελισσον ἔλεγε. ἀλλοιοῦσθαι γὰρ ἐνδέχεται ὁ πλῆρες.

3 Ἀλλὰ δὴ αὐτὸ πῶς καὶ τὸποιον κίνησιν. ἀμα γὰρ ὑπεξίεναι ἀλλήλοισ ἐνδέχεται ἕδενός ὄντος ἀφαιρήματος χειροῦ πῶς τὰ σώματα τὰ κινούμενα. καὶ τὸ δὴλον καὶ ἐστὶ τῶν σίμωχων δίναι, ὡς πῶς καὶ ἐστὶ τῶν ὑγρῶν.

4 Ἐνδέχεται καὶ πυκνοῦσθαι μὴ εἰς ὁ κενόν, ἀλλὰ δὲ τὰ ἐόντα ἐκπυρρύνειν οἷον ὕδατος σίμωθλιβομένη, ἢ ἐόντα ἀέρα.

5 Καὶ αὐξάνεσθαι, ἢ μόνον εἰσιόντος πίνος, ἀλλὰ καὶ ἀλλοιώσεσ, οἷον εἰ ἐξ ὕδατος γίνωται ἀήρ.

6 Ὅλως ὅ, τε αὐτὸ τῆς αὐξήσεως λόγος, καὶ ἔ εἰς πῶς τέφρα ἐν χειρομένη ὕδατος, αὐτὸς αὐτὸν ἐμποδίζει. ἢ γὰρ οὐκ αὐξάνεται ὀπιού; ἢ ἢ σώματι. ἢ ἐνδέχεται δύο σώματα ἐν τῷ αὐτῷ εἶ. * (ἀπορίῃ οὖν ἀξιούσι κρινεῖν λυφν, ἀλλ' ἢ κενόν ἀφαιρούσιν ὡς ἐστίν.) ἢ πῶς εἶ) ὁ σῶμα ἀναγκάσθαι κενόν, εἰ πῶς αὐξάνεσθαι, ἔ αὐξάνεσθαι δὲ κενού. ὁ δ' αὐτὸς λόγος ἔ ὅτι τῆς τέφρας.

7 Ὅτι μὲν οὖν ἐξ ὧν ἀφαιρούσιν ὁ κενόν εἶναι, λυφν ῥάδην, φανερόν.

Cap. XI.

ΟΤΙ δ' οὐκ ἐστὶ κενόν, ἔ τῶ χειρομένον, ὡς ἐπιό φασι, λέγουμεν πάλιν.

2 Εἰ γὰρ ἔστιν ἐκάστου φορέας τῶ ἀπλῶν ὁμάτων φύσεσ, οἷον, πῶς πῶς μὲν αἶμα, τῆ δὲ γῆ κατὰ, καὶ πῶς ὁ μέσον, δὴλον ὅτι οὐκ αὐτὸ κενόν εἶναι αἴτιον τῆς φορέας. πίνος οὖν * αἴτιον ὁ κενόν; δοκεῖ γὰρ αἴτιον εἶναι κινήσεως τῆς καὶ τὸποιον τῆς οὐκ ἐστίν.

3 Ἐπὶ, εἰ ἐστὶ πῶς, οἷον τὸπος ἐξερημάσι σώματος, ὅταν ἢ κενόν, πῶς οἰοθήσεσθαι ὁ ἐστερεν εἰς αὐτὸ σῶμα; ἢ γὰρ δὴ εἰς ἀπῶν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ πῶς τῶ τῶ τὸποιον εἶ) ἢ οἰοθήσεσθαι χειρομένον, εἰς ὃν * φέρεσθαι πῶς γὰρ οἰοθήσεσθαι ὁ ἐστερεν, ἢ μὲν, ἔ αὐτὸ τῶ αἶμα καὶ κατὰ; καὶ * αὐτὸ τῶ κενού, ἀρμόσθαι αὐτὸς λόγος εἰχέτως. ὁ γὰρ κενόν, τὸποιον ποιοῦσιν, οἰοθήσεσθαι εἶ). 4 Καὶ πῶς δὴ ἐστερεν, ἢ ἐν τὸποιον ἢ ἐν ὁ κενού; [* ἢ γὰρ συμβαίνει, ὅταν ὅλον τετῆ, ὡς ἐν χειρομένον πῶς, καὶ ἔστω μὲν οἰοθήσεσθαι πῶς. ὁ γὰρ μέσος αὐτὸ μὴ χεῖρ τῆσθαι, ὁ δ' ἐστὶ ἐν τὸποιον, ἀλλ' ἐν ὁ ὅλα.

Vicomecatus ob- scurū hūc locū trā- sitione verborum illustrat: eum vide.

κ. αἴτιον ἐστὶ τῶ κ.

κ. φέρεται τῶ φέρεσθαι.

κ. ὅτι τῶ κ.

Inclusa nō reperiri in quibusdā codicibus annotat Simplic.

5. *Επί, εἰ κινῆδὲ τόπος, ὁδὸν κενὸν ἔσται.*
 6. *Συμβαίνει δὲ τοῖς λέγουσιν εἶναι κενόν, ὡς ἀναγκασίον, εἴτε ἔσται κίνησις, τῶν ἀντίον μᾶλλον, εἰ μὴ ὅτι σκοπεῖται, μὴ ἔσται κενόν, εἰ μὴ ἡ κενόν. [* ὡς ἔσται γὰρ οἱ ἀφ' ὅμοιον φάσματοι καὶ πῶν γῆν ἡρεμεῖν, ἕτως καὶ ἐν κενῷ ἀνάγκη ἡρεμεῖν. οὐ γὰρ ἔστιν ἢ μᾶλλον ἢ ἕτερον κινήσεται. ἢ γὰρ κενόν, ὅτι ἔχει ἀφ' ὅμοιον.]*

gr. ἐστὶ κινῆσαι. Hæc quoque in quibusdā codicibus non fuisse lecta, annotatū est à Græcis interpretibus.

7. *Πρῶτον μὲν οὖν, ὅτι πᾶσα κίνησις, ἢ βία, ἢ χεῖρ φύσιν ἀνάγκη δὲ ἀφ' ἡ βίατος, εἶναι καὶ πῶν χεῖρ φύσιν. ἢ μὲν γὰρ βίατος τῶν φύσιν. ἢ δὲ τῶν φύσιν, ὑπέροχα τῆς χεῖρ φύσιν. ὡς τε εἰ μὴ χεῖρ φύσιν ἔστιν ἐκαστὴ τῶν φυσικῶν σωμάτων κίνησις, ὁδὸν τῶν ἄλλων ἔσται κινήσεων ὁδὸν μία. ἀλλὰ μὲν, φύσιν γε πῶς ἔσται, μηδεμίαν ἕσται ἀφ' ὅμοιον χεῖρ ὁ κενόν καὶ ὁ ἀπειροῦ; ἢ μὲν γὰρ ἀπειροῦ, ὁδὸν ἔσται κατω, ὁδὸν ἀνω, ὁδὸν μέσον. ἢ δὲ κενόν, ὁδὸν ἔσται ἀφ' ὅμοιον φέρον ὁ κατω τῆ ἀνω. ὡς ἔσται γὰρ τῆ μηδενός ὁδὸν μία ἔστι ἀφ' ὅμοιον, ἕτως καὶ τῆ μηδενός. ὁ δὲ κενόν μὴ ὄν τι, καὶ τέρησις δοκεῖ εἶναι. ἢ δὲ φύσιν φέρον, ἀφ' ὅμοιον. ὡς τε ἔσται τὰ φύσιν ἀφ' ὅμοιον. ἢ οὖν ὅτι ἔστι φύσιν ἕδαμὸς οὐδενὶ φέρον, ἢ εἰ τῆ ἔστιν, ὅτι ἔστι κενόν.*

gr. ἀφ' ὅμοιον. Hæc quoque in quibusdā codicibus non fuisse lecta, annotatū est à Græcis interpretibus.

8. *Επί, νῦν μὲν κινῆσθαι τὰ ῥιπιδόμυα, τῆ ὡσπερ ἔχει ἀπὸ τῶν, ἢ δὲ ἀπὸ τῶν εἰσασιν, ὡς ἔσται ἐπιό φασιν. ἢ δὲ ὡς τῆ ὡσπερ τῆ ὡσπερτα ἀέρος τὰ πῶ κίνησιν τῆς τῆ ὡσπερτος φέρον, ἢ φέρεται εἰς τὸ οἰκείον τόπον. ἢ τῆ τῶ κενῷ ὁδὸν τῶ τῶν εἰδέχεται ἢ ἀρχῆν. ἢ δὲ ἔσται φέρονται, ἀλλ' ἢ ὡς ὁ οἰκείον.*

9. *Επί, ὁδὸν εἰ μὴ ἔχει εἰπεῖν, ἀφ' ὅμοιον πῶ κινήσεται ποῦ; πῶ γὰρ μᾶλλον εἰ μὴ ἢ εἰ μὴ, ὡς τε ἢ ἡρεμῆσι, ἢ εἰς ἀπειροῦ ἀνάγκη φέρονται, εἰ μὴ πῶ ἐμποδίσαι κρῆσθαι.*

10. *Επί δὲ νῦν μὲν εἰς τὸ κενόν, ἀφ' ὅμοιον τὸ ὑπέχειν, φέρονται δοκεῖ. ἢ τῆ τῶ κενῷ, πῶ τῆ ὁμοίως τὸ τοιοῦτον. ὡς τε πῶ τῆ οἰκείον.*

11. *Εἰ μὴ καὶ εἰ μὴ τῶν φέρονται τὸ λεγόμενον. ὁδὸν μὲν γὰρ τὸ αἰετὸ βάρους καὶ σώμα τὰ πῶ φέρονται, ἀφ' ὅμοιον αἰτίας. ἢ ὅτι ἀφ' ὅμοιον φέρονται τὸ οὐ, ὅτι εἰ μὴ ὕδατος, ἢ γῆς, ἢ ἀέρος. ἢ τῶ ἀφ' ὅμοιον τὸ φέρονται, αἰ τὰ πῶ τῶ τῶ ἀρχῆν, ἀφ' ὅμοιον πῶ τῶ τῶ βάρους ἢ τῆς κρῆσθαι.*

12. *Τὸ μὲν οὖν δὲ οὐ φέρονται αἰτίον, ὅτι ἐμποδίσαι, μάλιστα μὲν αἰτίφρονται, ἔπειτα τῶ καὶ μὲν. μάλιστα δὲ, τὸ μὴ διδασθαι τοιοῦτον ὅτι τὸ παχύτερον.*

A. si Præterea si non est locus, nec inane erit.
 6. Quod si quis rem consideret, iis qui dicunt esse inane, quasi hoc sit necessarium si sit motus, contrarium potius evenit, id est, non posse quidpiam moveri si sit inane. sicut enim quidam propter similitudinem inquit terram quiescere; ita etiam necesse est, in inani quiescere. non est enim ubi magis vel minus moueatur. nam quæ est inane, non habet differentiam.

B. 7. Primum igitur quia omnis motus aut est vi aut natura, necesse est, si violentus sit, etiam naturalem esse. nam violentus est præter naturam, qui verò est præter naturam, est naturali posterior. quare nisi motus naturalis inest cuique naturali corpori, nec ullus alius motus inest. atqui naturalis quomodo erit, cum nulla sit differentia in inani & infinito? quatenus enim est infinitum, nihil erit superum aut inferum, aut medium: quatenus verò est inane, nihil different inferum à supero. nam sicuti nihili nulla est differentia, ita etiam non entis: inane autem videtur esse non ens quiddam, ac privatio, sed naturalis latio est differens: quocirca & quæ natura mouentur, differentia erunt. aut igitur nulli usquam est naturalis latio: aut si hoc est, non est inane.

8. Præterea, quæ iaciuntur, nunc mouentur, cum is qui impulit, amplius non tangit; vel propter antiperistasin, ut nonnulli inquit; vel quoniam aer impulsus celeriori motu impellit quàm sit latio corporis impulsu, quæ fertur ad proprium locum. in inani autem nihil tale inesse potest: nec ferri quicquam poterit, nisi ut id quod vehitur. 9. Præterea nemo potest dicere, cur res mota sistetur alicubi. cur enim potius hic quàm illic? quare aut quiescet: aut necesse est in infinitum ferri; nisi quid potentius impediat. 10. Præterea nunc ad inane, quia cedit, ferri videtur. sed in omni parte inanis similiter est eiusmodi quod cedit. quare in omnem partem feretur.

E. 11. Præterea ex his quoque perspicuum fit quod dicitur: videmus enim idem pondus & corpus celerius ferri ob duas causas: nimirum vel quia differt id per quod fertur: veluti, per aquam aut terram, aut aërem: vel quia id quod fertur, si cætera eadem sint, differt ob exuperantiam ponderis vel leuitatis. 12. Id igitur per quod fertur, est causa, quia impedit, maxime quidem si contra feratur, deinde etiam si maneat: magis autem quod non facile diuidi potest, cuiusmodi est, quod crassius est.

gr. ἐστὶ κινῆσαι. Hæc quoque in quibusdā codicibus non fuisse lecta, annotatū est à Græcis interpretibus.

13 *Pondus* igitur a feretur per *magnitudinem* β in tempore γ : per *magnitudinem* verò δ , quæ est subtilior, in tempore ϵ : si æqualis est longitudo *magnitudinis* β & *magnitudinis* δ , secundum proportionem impediens corporis. esto namque $\zeta \beta$, aqua : $\zeta \alpha$ autem aër. quanto igitur aër est res subtilior & magis incorporea quàm aqua, tanto celerius $\zeta \alpha$ feretur per δ , quàm per β : habeat ergo eandem rationem celeritas ad celeritatem, quàm aër ad aquam. quare si duplo est subtilius : in duplo tempore conficiet *spatium* β , quàm *spatium* δ : ac tempus, erit duplo maius tempore ϵ . & semper igitur quanto magis erit incorporeum, & minus habebit vim impediendi, & facilius diuidi poterit *id* per quod fertur ; tanto celerius *pondus* feretur. 24 Inane autem nullam habet proportionem, qua superetur à corpore : sicuti nihil nullam habet proportionem ad numerum. nam si quatuor vno superant tria, pluribus autem duo, & adhuc pluribus vnum quàm duo : iam nulla erit proportio, qua superet nihil : quandoquidem necesse est, id, quod superat, diuidi in exsuperantiam & id quod superatur : proinde quatuor erunt *id* quo superant & nihil. idcirco nec linea superat punctum, nisi componatur ex punctis. itidemque vacuum non potest ullam rationem habere ad plenum. quocirca neque motus per inane, ullam rationem habebit ad motum qui fit per plenum. sed si *pondus* conficit tantum *spatii*, tanto tempore, per id quod est subtilissimum : profecto si feratur per inane, superat omnem proportionem. Esto namque $\zeta \zeta$, inane æquale magnitudinibus ϵ & δ . si igitur π transeat & moueatur in aliquo tempore, nempe in tempore $\nu \beta$, quod minus est quàm tempus ϵ , certè etiam inane ad plenum hanc rationem habebit. 15 Atqui in tanto tempore, quantum est ν , *pondus* a pertransit π δ partem θ . 16 Verùm pertransibit etiam, si quid sit, in quo ζ subtilitate differens ab aère, eadem proportione quam habet tempus ϵ ad tempus ν . nam si corpus ζ tanto sit subtilius corpore δ , quanto tempus ϵ superat tempus ν : vice versa *pondus* a si feratur, celeritate pertransibit *magnitudinem* ζ tanto tempore quantum est ζ . Si igitur nullum sit corpus in ζ , adhuc celerius. atqui erat in tempore ν : quare in tempore æquali pertransit, quod est plenum, & quod est inane. sed hoc est impossibile. Perspicuum igitur est, si erit aliquod tempus, quod feretur quoduis per inane, euenturum hoc impossibile.

Tom. I.

13 Το δὲ ἐφ' ἑα, οἰαθήσεται ἀφ' αὐτῆς β, τ' ἐφ' ὧ γ χρόνον. ἀφ' αὐτῆς δ, λεπτομερῆς ὄντος, τὸν ἐφ' ὧ ε, εἰ ἴσον τὸ μήκος [τὸ] τῆς β τῆς δ, καὶ πῶς αἰαλοῦνται τῶ ἐμποδίζοντος σώματος. ἔστω μὲν γὰρ, ὁ μὲν β ὕδωρ, ὁ δ' αὐτὸς αἶψα δὴ λεπτότερον αἶψα ὕδατος, ἔστω αὐτῶν ἰσοῦς ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ ἀφ' αὐτῆς β ἀφ' αὐτῆς δ οἰαθήσεται, ἢ ἀφ' αὐτῆς β. ἐχέτω δὲ τ' αὐτὸν λόγον ὅσον διέσκηκεν αἶψα πρὸς ὕδωρ, τὸ πᾶχος πρὸς τὸ πᾶχος. ὥστ' εἰ διπλασίως λεπτόν, ἐν διπλασίᾳ χρόνῳ πῶς β διέσκει, ἢ πῶς δ. καὶ ἔσται ὁ ἐφ' ὧ γ χρόνος διπλασίον τῆς ἐφ' ὧ ε, καὶ αἰεὶ δὴ ὅσα αὐτῶ εἴη ἀσωματάτερον καὶ ἥπιον ἐμποδιστικόν, καὶ ἀδιαρετώτερον δι' οὗ φέρεται, ἡ ἀπόστασις οἰαθήσεται.

14 Το δὲ κενόν, ὁδὸν ἔχει λόγον ὧ ὑπερέχεται ὑπὸ τῆς σώματος. ὡς ἂν ὁδὸς ὁ μὴ δὲν πρὸς τ' ἀριθμὸν. εἰ γὰρ τὰ τέσσαρα τῶ πέντε ὑπερέχει ἐνὶ πλείονι δὲ τοῖν δυοῖν, καὶ ἐνὶ τῆς ἐνὸς πλείονι, ἢ τοῖν δυοῖν. τῆ δὲ μηθενὸς ὁδὸν ἐπέχει λόγον ὧ ὑπερέχει. διὰ γὰρ διαιρεῖσθαι τὸ ὑπερέχον, εἰς τε πῶς ὑπεροχῆς, ἔστω τὸ ὑπερέχον. ὥστ' ἔσται τὰ τέσσαρα ὅσα τε ὑπερέχει καὶ ὁδὸν. ἑα, ὁδὸς γραμμὴ στιγμῆς ὑπερέχει, εἰ μὴ συγκείσθαι ἐκ στιγμῶν. ὁμοίως δὲ ἔστω κενόν, πρὸς τὸ πᾶχος, ὁδὸν οἷον τε ἔχειν λόγον. ὥστ' ὁδὸς πῶς κίνησιν. ἀλλ' εἰ ἀφ' αὐτῆς λεπτότατον ἐν τοσούτῳ πῶς ποσῶ δὲ φέρεται, ἀφ' αὐτῆς κενού, πᾶχος ὑπερέχει λόγον. ἔστω γὰρ τὸ κενόν, ἴσον δὲ τῆς μεγέθ' τοῖς β καὶ δ. ὁ δὲ α εἰ διέσκει, ἔστω κινήσεται μὲν ἐν πῶς χρόνῳ, ὧ ἐφ' ἑη, ἐν ἐλάττω δὲ ἢ ὧ ἐφ' οὗ καὶ τῆς τὸν ἐξ ἑτ' λόγον τὸ κενόν πρὸς τὸ πᾶχος.

15 Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ χρόνῳ, ὅσος ἐφ' οὗ τὸ κενόν τὸ α διέσκει πῶς τὸ β. 16 Διέσκει δὲ γὰρ, καὶ ἡ πῶς λεπτότητι ἀφ' αὐτῆς τῶ αέρος, ἐφ' αὐτῆς ζ, ταύτῃ πῶς αἰαλοῦνται ἢ ἔχει ὁ χρόνος ἐφ' ὧ ε, πρὸς τὸν ἐφ' ὧ η. ἔστω γὰρ ἡ τοσούτῳ λεπτότερον τὸ ἐφ' ὧ ζ σῶμα, τῆ δ' ὅσα ὑπερέχει τὸ ἐφ' ὧ η, ἀντεγραμμῶς διέσκει τῆς πᾶχος ἐν τοσούτῳ, ὅσα πῶς πῶς ζ τὸ ἐφ' οὗ α, ἐάν φέρηται. ἐάν τῶν μὴ δὲν ἢ σῶμα ἐν τῆς ζ ἐστὶ ἡ ἀπόστασις. ἀλλ' ἢ ἐν τῶ η, ὥστ' ἐν ἴσῳ χρόνῳ διέσκει, πᾶχος τε ὄν καὶ κενόν. ἀλλ' ἀδύνατον. φανερόν τῶν μὴ δὲν ἢ ἐστὶ πῶς χρόνος ὧ ἀφ' αὐτῆς κενού ὁποῦ οἰαθήσεται, συμβήσεται τοῦτο τὸ ἀδύνατον.

Vu iij

ἐν ἴσῳ γὰρ ληφθῆσεται πλήρες τε ὄν διεξιέναι
 πῖ, καὶ κενόν ἔσαι γὰρ τί ἀνάλογον σῶμα ἔτε-
 ρον πρὸς ἔτερον, ὡς ὁ χρόνος πρὸς χρόνον.
 17 Ὡς δ' ἐν κεφαλαιῷ εἰπεῖν, δῆλον ὅτι τῆ
 συμβαινόντος αἰτίον ἔστιν, ὅτι κινήσεως μὲν πρὸς
 κίνησιν πάσης ἔστι λόγος· ἐν χρόνῳ γὰρ ἔστι.
 [καὶ χρόνος δὲ πῶτος ἔστι πρὸς χρόνον, πε-
 περασμένων ἀμφοῖν. κενὸν δὲ πρὸς πλήρες,
 οὐκ ἔστιν. ἢ μὲν οὖν ἀφ' ἑτέρου δι' ὧν φέ-
 ρονται, ταῦτα συμβαίνει.

18 Κατὰ δὲ τὴν τῶν φερόμενων ὑπο-
 χλιῶ, τὰ δὲ ὄρα μὲν γὰρ τὰ μείζω ῥοπήν ἔχον-
 τα, ἢ βάρος, ἢ χυφότητος, ἐὰν τὰλλα ὁ-
 μοίως ἔχη τοῖς γήμασι, γὰρ τὸν φερόμενα ὅ-
 ἴσον χειρόν, καὶ χ' ἴσον ὄν ἔχουσι τὰ μεγέθη
 πρὸς ἀλλήλα. ὥστε καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆ κενὸν· ἀλλ'
 ἀδιώατον. ἀφ' ἑτέρου γὰρ αἰτίου οἰσθῆσεται
 γὰρ τὸν; ἐν μὲν γὰρ τοῖς πλήρεσιν, ὅτι ἀνάγκης
 γὰρ τὸν γὰρ διαρῆ τῆ ἰσότητος μείζον. ἢ γὰρ γή-
 ματι διαρῆ, ἢ ῥοπήν ἢ ἔχῃ ὁ φερόμενον,
 ἢ ὁ ἀφ' ἑτέρου. ἴσοταχῆ ἀφ' ἑτέρου πῶτος ἔσαι· ἀλλ'
 ἀδιώατον. 14 Ὅτι μὲν οὖν εἰ ἔστι κενόν,
 συμβαίνει τῶν αἰτίων, ἢ δι' ὁ κατασκευάζου-
 σιν οἱ φάσκοντες εἶναι κενόν, φανερόν ἐκ τῶν εἰ-
 ρημένων. οἱ μὲν οὖν οἰόνται ὅτι κενόν εἶναι, εἴτε
 ἔσαι ἢ χ' ἴσον κίνησις, ἀποκεκριμένον κατ'
 αὐτῶ. τῆτο ἢ ταῦτόν ἔστι τὰ τ' ἴσον φάσαι εἶ-
 ναι τί κενωσιμένον· τῆτο δ' ὅτι ἀδιώατον,
 εἴρηται πρὸς ἑτέρου.

Cap. XII.

ΚΑΙ κατ' αὐτὸ ἡ σκοποῦσι, φανερὴν αὖ
 ὅτι λεγόμενον κενόν, ὡς ἀληθῶς κενόν.
 2 Ὡς γὰρ ἐν ὕδατι αὖ τῆ κύβου, ἐκνή-
 σεται ἴσον ὕδατος ὅσον ὁ κύβος· οὕτω καὶ ἐν
 αἰέρι· ἀλλὰ τῆ αἰσθήσεως ἀδηλον. καὶ αἰεὶ δὴ
 ὄν πῶτος σῶματι ἔχοντα μετὰσασιν, ἐφ' ὃ
 πέφυκε συμμεισασθαι, ἀνάγκη, αὖ μὴ
 συμπληῆται, μεμίσασθαι· ἢ κατὰ αἰεὶ, εἰ
 κατὰ ἢ φερόν, ὡς γὰρ γῆς· ἢ ἀφ' ἑτέρου, εἰ πῦρ· ἢ
 ἐπ' ἀμφῶ, ὡς ὁ αἴρ· ἢ ὁποῖον αὖ τί ἢ ὁ ἐν-
 ἠέμενον. ἐν δὲ δὴ τὰ κενῶ, τῆτο μὲν ἀ-
 διώατον· ὅσοι γὰρ σῶμα· ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆ κεν-
 οῦ ὅ ἴσον ἀφ' ἑτέρου διεκλυθέναι δοξείεν,
 ὅσοι μὲν καὶ πρὸς ἑτέρου ἐν τὰ κενῶ· ὡς γὰρ
 ἀφ' ἑτέρου ὅ ὕδατος μὴ μεμίσασθαι τὰ ξυλίνῳ κύ-
 βῳ, μὴ δὲ ὁ αἴρ, ἀλλὰ * πῶτος διήσασθαι δι'
 αὐτῶ.

κ. κύβου
 κ. πῶτος

A Sumetur enim, aliquid in tempore æquali
 pertransire quod est plenum & quod est inane:
 erit enim corpus aliquod proportione
 habens alterum, ut tempus ad tempus.
 17 Et ut in summa dicam, manifesta est
 eius quod accidit, causa: quia scilicet
 omnis motionis ad motionem ratio est:
 in tempore enim est: omnis autem tem-
 poris ad tempus est ratio, cum ambo sunt
 finita: sed vacui ad plenum non est ratio.
 Ergo hæc eueniunt, quatenus differunt
 ea per quæ feruntur. 18 Hæc verò ex
 eorum quæ feruntur, exuperantia. vide-
 mus enim, ea quæ maius momentum ha-
 bent aut ponderis aut leuitatis, si, quod ad
 cætera, similibus figuris prædita sint, ce-
 leriùs ferri per æquale spatium: idque se-
 cundum rationem, quam habent magni-
 tudines inter se. quapropter & per inane
 ita fiet: sed est impossibile. quam enim ob
 causam feretur celeriùs? etenim in iis quæ
 plena sunt, hoc necesse est accidit. quod
 enim est maius, vi sua celeriùs diuidit.
 quod enim fertur aut proiectum est, id vel
 figura diuidit, vel momento quod obti-
 net. æquali igitur celeritate omnia cie-
 buntur: quod est impossibile. 19 Ex his
 igitur quæ dicta sunt, apparet, si inane sit,
 contrarium accidere quàm cuius causa,
 qui dicunt esse inane, illud astruunt. hi
 namque putant, si sit motus secundum
 locum, esse inane separatum ac per se.
 quod perinde est ac si dicatur, esse locum
 quemdam separatum. sed antea dictum
 fuit, hoc esse impossibile.

Non esse inane aliquo corpore occupatum.

D Sed per se considerantibus videbi-
 tur, quod dicitur inane, reuera
 esse inane. 2 Sicut enim in aqua si
 quis ponat tesseram, tantum aquæ ce-
 det, quanta est tessera: ita etiam
 in aère: quamquam sensu non perci-
 pitur. semper itaque in omni corpore
 quod transferri potest, quatenus na-
 tura aptum est ut transferatur, neces-
 se est, ut, nisi comprimatur, transfe-
 ratur; vel semper deorsum, si deor-
 sum sit eius: latio, ut terræ, vel sur-
 sum, si sit ignis: vel in utramque par-
 tem: veluti, si sit aër: aut qualecum-
 que sit, quod imponitur. in inani au-
 tem hoc est impossibile: quia non est
 corpus: sed videbitur per tesseram æ-
 quale interuallum meare, quod erat an-
 tea in inani, perinde ac si aqua non ce-
 deret lignæ tesseræ, nec aër, sed in om-
 nem partem per ipsam permearet.

3 At verò & tessera habet tantam magnitudinem, quantam inane continet; quæ etiam si calida sit aut frigida, aut grauis aut leuis, nihilominus, immo & magis essentia differt ab omnibus affectionibus, quamvis non sit separabilis: molem dico lignæ tesserae. quocirca etiam si separetur ab omnibus aliis, & neque sit grauis, neque leuis, tamen occupabit æquale inane, & erit in eadem loci atque inanis parte sibi æquali. Quid ergo differet corpus tesserae ab æquali inani & loco? & si duo eiusmodi, cur non etiam quæcumque in eodem erunt? Hoc igitur est vnum absurdum & impossibile.

4 Præterea perspicuum est, tesseram etiam alio translata, hoc habituram, quod & reliqua omnia corpora habent. quare si nihil à loco differt, quid opus est efficere locum corporibus præter cuiusque rei molem, si moles est impatibilis? nihil enim confert, si æquale huiusmodi interuallum in ipsa sit.

[5 Præterea oportet manifestum esse, cuiusmodi sit inane in iis quæ mouentur. nunc verò nusquam apparet intra mundum. nam aer est aliquid: atqui non videtur, sed nec aqua videretur, si pisces essent ferrei: quoniam tactu iudicatur res tactilis:] 6 Ex his igitur perspicuum est, non esse inane separatum.

Non esse inane in corporibus.

SVnt autem nonnulli, qui ex raro & denso perspicuum esse putant, esse inane. nisi enim sit rarum ac densum, neque coire & comprimi res poterunt. quod si non sit; aut omnino motus non erit, aut fluctuabit vniuersum, vt dicebat Xuthus; aut semper oportebit tantumdem mutari aeris & aquæ. verbi gratia, si ex aque poculo sit factus aer, simul ex æquali aere factum esse tantumdem aquæ, aut vacuum esse necessarium: comprimi enim ac dilatari non aliter accidit.

2 Si igitur rarum appellant, quod multa inania separata habet; perspicuum est, si non potest esse inane separatum, quemadmodum nec locus habens sui interuallum, ne quidem rarum ita esse.

3 At si non separatum esse aiunt, inesse tamen aliquid vacui: minùs quidem est impossibile; verum tamen accidit, primum vt inane non sit causa omnis motionis, sed tantum ascensus. quod enim est rarum, leue est, idcirco & ignem rarum esse inquirunt.

3 Αλλά μὴ καὶ ὁ κύβος ἔχει ποσὸν μέγεθος, ὅσον κατέχει τὸ κενόν. εἰ καὶ θερμὸν ἔστιν ἢ ψυχρὸν, ἢ βαρὺ, ἢ καθυρόν, ὅθεν ἦπλον ἕτερον, ἀλλὰ καὶ μάλλον, πρὸς εἰς πύματα τῶν παθημάτων ἔστι, καὶ εἰ μὴ χωριστὸν λέγεται δὲ τὸ ὄγκον τῶν ξυλίνων κύβων. ὥστε εἰ καὶ χωρισταίη πύματα τῶν ἄλλων, καὶ μήτε βαρὺ, μήτε καθυρόν, εἴη, κατὰ τὸ εἶς τὸ ἴσον κενόν. καὶ εἰ τὸ αἰτῶν ἔσαι τὰ τῶν τόπων εἰς τὸ τῶν κενού μέρει ἴσων αὐτῶν. τί οὖν δέξασθαι τῶν κύβων σῶμα, τῶν ἴσων κενού καὶ τόπου; καὶ εἰ δύο τοιαῦτα, ἀλλὰ τί καὶ ὁποσοῦν εἰ τὰ αὐτῶν ἔσαι, ἐν μὴ δὴ τῶν ἀτοπων καὶ ἀδιώατων.

4 Εἰ δὲ φανερόν, ὅτι τῶν κύβων ἔστι εἰς μέγιστον, ὃ εἰς τὰ ἄλλα σώματα πύματα ἔχει. ὥστ' εἰ τῶν τόπων μηδὲν ἀφαιρήσει, τί δεῖ ποιεῖν τόπον τοῖς σώμασι πρὸς τὸ ἕκαστου ὄγκον, εἰ ἀπαρτὸς ὁ ὄγκος; ὅθεν γὰρ συμβάλλεται, εἰ ἕτερον πρὸς αὐτὸν ἴσον ἀφαιρήματα τοιοῦτον εἴη. [* , Εἰ δὲ δήλον εἴη, ὅτι κενόν ἐν τοῖς κινουμένοις. νῦν δὲ ὕδατος ἐκ τῶν τῶν κόσμου ὁ γὰρ ἀήρ, ἐστὶν πρὸς δοκεῖ δὲ γε. ὅθεν ὕδωρ, εἰ ἦσαν οἱ ἰσθμοὶ σιδηροῖ. καὶ τῆ γὰρ ἀφῆν ἢ κρίσις τῶν ἀπλοῦ.] 6 Οἱ μὲν τὸν κενόν εἰς κεχωρισμένον κενόν, ἐκ τούτων ἔστι δὴ δόξαν.

Græci interpretes notis contenta non agnoscunt: nec multi alii interpretes: in his Argyropylos.

Cap. XIII.

EΙ οἱ δὲ τινες οἱ ἀφῆ τῶν μακρῶν καὶ πυκνοῦ οἰόνται φανερόν εἶναι, ὅτι ἔστι κενόν. εἰ μὲν γὰρ μὴ ἔστι μακρὸν καὶ πυκνόν, ὅθεν σπινθήρα καὶ πηλιδάσαι οἶστέ εἰς τὸ τῶν * μὴ, ἢ ὅπως κίνησις οὐκ ἔσαι, ἢ κυμαίνεσθαι ὅλον, ὡς φησὶ Ζεῦχος. ἢ εἰς ἴσον αἰεὶ μεταβάλλειν αἴερα καὶ ὕδωρ. λέγω δὲ, οἶστέ εἰ εἰς ὕδατος κυάθου γένηται ἀήρ, ἀμα εἰς ἴσου αἴερος ὕδωρ τοσοῦτον γεγῆσθαι, ἢ κενόν εἶναι εἰς ἀνάγκης συμπηλιδάσαι γὰρ εἰ σπινθηροποιεῖσθαι οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως.

2 Εἰ μὲν οὖν τὸ μακρὸν λέγεται, ὃ πολλὰ κενὰ κεχωρισμένα ἔχον, φανερόν ὡς εἰ μηδὲ κενόν ἐνδέχεται εἶναι χωριστὸν, ὡς φησὶ μηδὲ τὸ πονέχοντα δέξασθαι αὐτῶν, ὅθεν μακρὸν ἔστι.

3 Εἰ δὲ μὴ χωριστὸν, ἀλλ' ὅμως εἶναι τὸ κενόν, ἦπλον μὲν ἀδιώατων συμβάλλει τῶν πρὸς τὸν μὲν ὅπως * κινήσεως αἰθιον τὸ κενόν, ἀλλὰ τῶν αἰθιον τῶν μακρῶν, καὶ φωνῶν. ὅθεν καὶ τὸ πῦρ μακρὸν εἶναι φασί.

γρ. κ. τῶν 41.

28. 400 φέρει.

31. 1320
32. 1320
33. 1320
34. 1320
35. 1320
36. 1320
37. 1320
38. 1320
39. 1320
40. 1320

31. 1320

4 Επειτα κινήσεως αίτιον, ὅτι ἔγω τὸ κενόν, ἄνω ὡς ἐν ὧ, ἀλλ' ὡς ὅτι οἱ ἀστροὶ τὸ φέρεται αὐτὸ αἰώ, φέρεται τὸ σίωχευς, ἔγω τὸ κενόν * ἀνω φέρεται. καίτοι, πῶς οἷον τε φορεῖται ἐν κενῷ, καὶ τὸ πῶς κενῷ; κενῷ γὰρ ἔστι κενόν, εἰς ὃ φέρεται. 5 Ἐπὶ δὲ, πῶς ἐπὶ τῷ βαρέος ἀποδώσει τὸ φέρεται κατω; 6 Καὶ δὴλον ὅτι εἰ ὅσα ἀμμανώτερον καὶ κενώτερον ἢ, ἀνω οἰαθήσεται εἰ ὅλως εἴη κενόν, πῶς καὶ ἀμ φέρεται. ἴσως ἔστι καὶ τὸ ἀδυνάτων κινήσεται. λόγος δὲ ὁ αὐτὸς, ὅτι ὡς ὅτι καὶ ἐν τῷ κενῷ ἀκίνητα πᾶντα, ἔγω καὶ τὸ κενόν, ὅτι ἀκίνητον ἀσύμβλητα γὰρ τὰ πάχη. 7 Ἐπεὶ δὲ, κενόν μὲν οὐ φαίνεται ἐστίν, τὰλλα δὲ ἠπόρηται ἀληθῶς, ὅτι καὶ κινήσις ἴσως ἔστι, εἰ μὴ ἔστι πύκνωσις ἔκ μανώσις. καὶ κυμαίνεσθαι οὐρανός, καὶ αἰεὶ ἴσον ὕδωρ ἐξ ἀέρος ἔστι, καὶ ἀήρ ἐξ ὕδατος. δὴλον γὰρ ὅτι πλείων ἀήρ ὕδατος ἔστι. ἀνάγκη τοίνυν, εἰ μὴ ἔστι πύκνωσις, καὶ ἐξ ὕδατος κενῷ ἔξωθεν τὸ ἔρατον, κυμαίνεσθαι ποιεῖν, καὶ ἀλλοθί που τὸ ἴσον * μεταβάλλεσθαι ἀέρος εἰς ὕδωρ, ἢ ὁ πᾶς ὄγκος τῷ ὅλου ἴσος ἢ, καὶ μηδὲν κινεῖσθαι.

8 Αἰεὶ γὰρ μετὰ μὲν τῷ το συμβήσεται, εἰ μὴ κύκλω περιήσεται. ὅτι αἰεὶ δὲ εἰς τὸ κύκλω καὶ φορεῖται, ἀλλὰ ἔστι εἰς τὸ ὄρθου.

9 Οἱ μὲν δὲ ἀφ' ἑαυτῶν, κενόν τί φαίνεται αὐτοῖς.

10 Ἡμεῖς δὲ λέγομεν ἐκ τῶν ἀποκρίσεων, ὅτι ἔστι ὕλη μία τῶν ἐδαφίων, θερμῶ καὶ ψυχρῶ, καὶ τῶν ἄλλων φυσικῶν ἐναντιώσεων καὶ ἐκ δυνάμει ὄντος, ἐνεργείᾳ ὅν ἔστι. καὶ ἔστι ψυχρῶ καὶ ὕλη. τῶ δὲ ἐστὶ ἕτερον καὶ μία τῶ θερμῶ, εἰ ἔτυχε ψυχρῶ, καὶ θερμῶ, ἔστι ψυχρῶ. * 11 Ἐστὶ δὲ ὅματις ὕλη, καὶ μεγάλη, ἔστι μικρῶ, ἢ ἀσπῆ. δὴλον δὲ ὅτι ὅταν γὰρ ἐξ ὕδατος ἀήρ γῆσται, ἢ αὐτὴ ὕλη, ἢ περιελαβῶσα ἄλλο πῆχυρον, ἀλλ' ὅτι ὕδωρ αἰεὶ, ἐνεργείᾳ ἐγχετο. καὶ πάλιν ὕδωρ ἐξ ἀέρος, ὡς αὐτῶς, ὅτι μὲν εἰς μέγεθος ἐκ συμκρότητος, ὅτι ἔστι εἰς μικρότητά ἐκ μεγέθους. ὁμοίως τοίνυν ἔστι ἀήρ πολλὸς ὢν, ἐν ἐλαπίνοι γῆσται ὄγκω, καὶ ἐξ ἐλαπίτωνος μείζων, ἢ δυνάμει ἔστι, ἔστι ὕλη ἀμφω.

12 Ὡς ὅτι γὰρ ἐκ ψυχρῶ θερμῶν, καὶ ἐκ θερμῶν ψυχρῶν, ἢ αὐτῆ, ὅτι ὕδωρ δυνάμει. ἔγω καὶ ἐκ θερμῶν μᾶλλον θερμῶν. ἔστι ἕτερος γῆσται ἐν τῇ ὕλη θερμῶ, ὅτι ὕδωρ θερμῶν, ὅτι ἢ τῶν ὕδωρ θερμῶν ὡς ὅτι γὰρ ἢ ἔστι μείζωνος κύκλω περιεφέρεται ἔκ κρυπτότης, εἰ μὴ γῆσται ἐλαπίτωνος κύκλω, ἢ αὐτῆ ἔστι, ἢ ὅτι, ἐν ἔδει γῆσται ἔκ κρυπτόν, ὅτι ἔκ κρυπτόν, ὅτι ἔστι. ἔγω γὰρ ἐξ ἐλαπίτωνος ἢ τῶν, ἢ τῶ

4 Deinde inane non erit causa motus, ut in quo: sed quemadmodum vides, quia ipsi sursum feruntur, efferunt etiam quod cohaeret, ita inane vim habebit sursum ferendi. Atqui quomodo potest esse latio vacui, aut locus vacui? fit enim vacuum vacui in quod fertur. 5 Præterea quomodo de pondere rationem afferunt, propter quam deorsum feratur? 6 Ac manifestum est, si corpus, quo rarius & inanius est, eo magis sursum fertur, consequens esse, ut, si omnino sit inane, celestime feratur. fortassis autem & impossibile est, hoc moveri. ac ratio est eadem: quia sicut in vacuo sunt omnia immobilia, ita etiam vacuum est immobile: quandoquidem celeritates inter se conferri nequeunt.

6 Quia vero inane esse negamus, de reliquis autem verè dubitatum est: profecto aut motus non erit, nisi sit condensatio & rarefactio, aut fluctuabit cælum, aut semper tantundem aquæ fiet ex aère, & aëris ex aqua. constat enim plus aëris ex aqua fieri. necesse igitur est, nisi sit compressio, aut expulsio id quod cohaeret, efficiere ut extremum fluctuet, aut aliquo alio loco tantundem aëris mutari in aquam, ut tota moles uniuersi sit æqualis, aut nihil moveri.

8 Semper enim, aliquo corpore translato, hoc eueniet, nisi in orbem voluatur: verum latio non semper in orbem fit, sed etiam in rectum.

9 Ergo hi propter huiusmodi argumenta inane aliquod esse affirmarent.

10 Nos autem ex iis quæ supposita sunt, dicimus vnam esse materiam contrariorum, nempe calidi & frigidi, & aliarum naturalium contrarietatum. & ex eo quod est potestate, fieri quod est actu. & materiam non esse separabilem, sed essentia diuersam. & vnam numero esse materiam: verbi gratia, coloris, & calidi & frigidi.

11 Ergo & corporis tam magni quam parui eadem est materia. hoc autem manifestum est; quia cum ex aqua fit aër, eadem materia, non assumpto aliquo alio, fit aër: sed quod erat potestate, fit actu: itidemque rursus fit aqua ex aère: modò ex paruitate in magnitudinem, modò ex magnitudine in exiguitatem mutatione facta. similiter itaque, si aër ex maiori mole in minorem, & ex minore in maiorem mutetur: materia, quæ potestate est, fit vtrumque.

12 Sicut enim eadem materia ex frigida fit calida, & ex calida fit frigida, quoniam erat potestate: ita etiam ex calida fit magis calida, cum nulla materiæ pars calefiat, quæ non esset antea calida, cum erat minus caloris. quemadmodum nec minoris circuli circumferentia & conuexitas, si fiat minoris circuli, siue sit eadem siue alia, in nulla parte fit conuexitas, quæ non conuexa, sed recta esset:

(non enim intermissione est minus vel magis :) nec licet sumere aliquam flammæ magnitudinem , in qua non insit & candor & calor : sic igitur & prior calor sese ad posteriorem habet. quare & magnitudo & paruitas molis sensibilis , non adsumente aliquid materia , extenditur : sed quia materia potestate est ad utrumque.

13 Quocirca idem est densum & rarum , & vna est ipsorum materia. Porro densum est graue : rarum autem est leue. Duo namque in utroque sunt , id est , raro & denso. nam graue & durum , videntur esse densa : & contraria videntur esse rara , nempe leue & molle. discordant autem graue & durum in ferro & plumbo.

14 Ex iis igitur quæ dicta fuerunt , perspicuum est , neque esse inane separatum , siue simpliciter siue in eo quod est rarum ; neque potestate : nisi quis omnino appellare velit inane , id quod est causa lationis. sic autem grauis & leuis rei materia , quæ est talis , erit inane illud. nam densum & rarum , ratione huius contrarietatis , vim habent efficiendæ lationis : ratione autem duri & mollis , vim habent efficiendæ passionis & incompatibilitatis , nec lationis , sed variationis potius.

15 Ac de inani quidem , quomodo sit , & quomodo non sit , hoc modo definitum esto.

A μάλλον ἔστιν. ἢ * γὰρ ἔστι τῆς φλογὸς λαβὴν πὶ μέγεθος, ἐπὶ ἢ καὶ λαβὸς καὶ θερμότης ἐνε-
στιν. ἔτω πίνω εἰ * ἢ ὑπερτέρα θερμότης τῆς
ὑπερον. ὥστε εἰ ὁ μέγεθος καὶ ἡ μικρότης τῆς
ἀποθητῆ ὄγκου, ἢ ὑπερλαβῆς πὶ τῆς ὑλης
ἐπεκτείνεσθαι. ἀλλ' οὐ διωάμει ἔστιν ἡ ὑλη ἀμ-
φοῖν. 13 Ὡς τε ἔστι ὁ αἰὲς πυκνὸν καὶ μαρὸν, καὶ
μία ὑλη αἰτῶν. ἔστι ὅ, ὁ μὲν πυκνὸν, βαρὺ. ὁ
δὲ μαρὸν, κοῦφον. [* ἐπὶ, ὡς ἄρ' ἐ τῆς κύκλου
ὑπερφέρετα σίωνα ἰσχυρῆ εἰς ἔλαττον, ἔκ' ἀλ-
λ' οὐ πὶ λαμβανῆ ὁ κῆλον. ἀλλ' οὐ ἰσὶ σίω ἡ ἰσχυρῆ.
B ἔτω εἰ τῆς πυρὸς ὅ, πὶ αἰ τῆς λαβῆς, πῶν ἔστι θερ-
μὸν, ἔτω καὶ ὁ πῶν σίωνα ἰσχυρῆ καὶ ἀφασολῆ τ
αὐτῆς ὑλης.] δύο γὰρ ἔστιν ἐφ' ἑκατέρου, τῆ
τε πυκνοῦ καὶ τῆς μαροῦ. ἢ, τε γὰρ βαρὺ καὶ ὁ
σκληρὸν, πυκνὰ δοκεῖ εἶναι. καὶ τῶν αἰτῶν μα-
ρὰ, ἢ, τε κοῦφον καὶ ὁ μαλακὸν. ἀφασολῆ δὲ
ὁ βαρὺ καὶ ὁ σκληρὸν ὅτι μελύδου καὶ σιδή-
ρου. 14 Ἐκ δὲ τῶν εἰρημῶν φασερον, ὡς ἔτ
ἀποχευριμῶν ἔστι κενόν, ἢ ἀπλάς, ἔτε ἐπὶ
μαρῶ, ἔτε διωάμει, εἰ μὴ τῆς βύλοιτο πῶν-
τως καλῶν κενόν, ὁ αἰτίον τῆς φερεαῖ. ἔτω δ' ἡ
τῆς βαρέος καὶ κρύφ * ὑλη, ἢ τῆς αἰτῆς, εἴη δὲ ὁ
C κενόν. ὁ γὰρ πυκνὸν καὶ ὁ μαρὸν καὶ τῆς αἰτῆς πῶ
ἐναίτῶσιν, φασερον ποιητικῆ. καὶ ὅ τὸ σκληρὸν εἰ
μαλακὸν, πάσι καὶ ἀπαθείας, καὶ ἢ φασερον, ἀλλ'
ἔτεροίωσεως μάλλον. 15 Καὶ ὡς εἰ μὲν κενὸν πῶς
ἔστι, εἰ πῶς ἔκ' ἐστὶ, διωείω τ' ἔσπον τῆτον.

Interpre-
tes pleriq.
notis in-
clusa cen-
sent indu-
cenda: nec
legebatur
olim in
omnibus
codicibus,
vt annotat
Simplic.
eos codi-
ces sequi-
tur Argy-
rop.

καὶ ὑλη ἢ πῶ

DE TEMPORE.

TRACTATUS III.

Dubitationes de quæstione an sit Tempus.

Cap. XIV.

HIS quæ dicta sunt , consequens est , vt agatur de tempore. primum autem è re erit , de eo dubitare etiam per rationes exotericas , vtrum sit in numero entium an non entium : deinde quæ sit eius natura. 2 Omnino igitur tempus non esse , aut saltem vix & obscure esse , ex his suspicari quispiam possit. pars enim eius fuit , nec est : pars autem futura est , nec dum est : ex his autem partibus constat tempus infinitum & quod semper sumitur. quod verò constat ex iis quæ non sunt , non videtur posse vquam obtinere essentiam. 3 Ad hæc cuiusuis rei diuidue , si sit , necesse est , vt quædo est , vel aliqua vel omnes eius partes sint. atqui temporis alix partes præterierunt , alix futuræ sunt , nulla autem est , cum sit diuiduum.

D E Χόκμον δὲ τῶν εἰρημῶν ἔστι ὡς ἔχον
ἐπέλετῶν. ὡς ἔτον δὲ καλῶς ἔχον ἔχον
πορῆσθαι ὡς αἰτῆς, καὶ ἀφ' τῶν ἔξω τελετικῶν ὄ-
γων πότερον τῶν ὄντων ἔστιν, ἢ τῶν μὴ ὄντων. εἰ-
τα τίς ἐστὶ φύσις αὐτῆς. 2 Ὅτι μὲν οὐκ ὅλως ἔκ
ἔστιν, ἢ μόνος καὶ ἀμυδρῶς, ἔκ τῶν δὲ ζῆς αἰ ὑπο-
πῶσθε. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς γέρονε, καὶ ἔκ' ἐστὶ τὸ
ὅ μέλλει, εἰ ἔπω ἔστιν. ἔκ' ὅ τῶν καὶ ὁ ἀπειρος
E καὶ ὁ αἰεὶ λαμβανόμενος χρόνος συγκρίσθαι. τὸ δ'
ἔκ' μὴ ὄντων συγκρίσθαι, ἀδύνατον αἰ δὲ
ἔξω * κατέχον ποτὲ ὄσας. 3 Πρὸς δὲ τῶν φασερον,
πῶν τῶς μεριστοῦ, εἰ ἄρ' ἢ, ἀνάγκη, ὅτε ἔστιν,
ἢ τοὶ ἐνια, ἐπὶ πῶν τῶν μέρη εἶναι. τῆ δὲ χρόνου,
τὰ μὲν γέρονε, ἔκ' δὲ μέλλει ἔστι εἰ ὡς ἔστιν, ἔντος
μεριστοῦ.

Argyro-
pyl. vertit,
quasi le-
gisset κατ.
π. λόγον ἢ
σῆμα. vet.
participa-
re legit,
μεπὶ κατ., vt
est in qui-
busdam
codd.

Alexander
mutavit.
vide Sim-
plicium.

4 Τὸ δὲ νῦν, ἢ μέρος * μεταίτε γὰρ ὁ Α
 μέρος, καὶ συγχεῖσθαι δεῖ ὅλον ἐκ τῶν με-
 ρῶν· ὁ δὲ χρόνος ἢ δοκεῖ συγχεῖσθαι ἐκ τῶν νῦν.
 5 Ἐπὶ δὲ, καὶ τὸ νῦν ὁ φαίνεται διελθὼν ὁ
 παρελθὼν ἔστι μὴ ὄν, πότερον ἐν καὶ ὁ αὐτὸ αἰεὶ
 ἀφαιρέσει, ἢ ἀπὸ καὶ ἀπὸ, ἢ ῥαδόν ἰδεῖν. 6 Εἰ
 μὴ γὰρ αἰεὶ ἕτερον καὶ ἕτερον, μὴ γὰρ ὅτι τῶν
 ἐν τῷ χρόνῳ ἄλλο καὶ ἄλλο μέρος ἄμα, ἢ μὴ
 ἀφαιρέσει. ὁ δὲ ἀφαιρέσει, ὡς τῶν ὁ ἐλαττω-
 χρόνος ὑπὸ τῷ πλείονος· ὁ δὲ νῦν μὴ ὄν, πᾶ-
 ρερον δὲ ὄν, ἀνάγκη ἐφαρθῆαι ποτε. ἔτι πάντων,
 ἄμα μὴ ἀλλήλων ὁκῆσαι. ἐφαρθῆαι δὲ ἀ-
 νάγκη αἰεὶ ὁ πᾶρερον· ἐν ἑαυτῷ μὴ οὐκ ἐφ-
 θάρθαι ἔχουσι τε, ἀφαιρέσει ὅτι τότε· ἐν δὲ νῦν
 ἐφαρθῆαι ὁ πᾶρερον νῦν, ὁκῆσαι ἐν δὲ ἐφ-
 ται. ἔτι γὰρ ἀδιώατον, ἐξ ἑαυτοῦ ὅτι ἀλλήλων
 τὰ νῦν, ὡς τῶν σιγή σιγῆς· εἰ τῶν οὐκ ἐν τῷ
 ἐφεξῆς ὁκῆσαι ἐφαρθῆαι, ἀλλ' ἐν ἄλλῳ, ἐν τοῖς
 μεταξὺ τοῖς νῦν ἀπειροῖς ἔσιν, ἄμα ἀν εἴη τῶ-
 πο δὲ ἀδιώατον. 7 Ἀλλὰ μὴ ὁκῆσαι αἰεὶ ὁ
 αὐτὸ ἀφαιρέσειν διωατὸν ἕτερος γὰρ διαμετρεῖ
 πεπερασμένον, ἐν πέρας ὅτιν· ἔτε δὲ ἐφ' ἐν ἡ
 σίμωχες, ἔτε ἀν ὅτι πλείω· ὁ ἡ νῦν πέρας
 ὅτι, καὶ χρόνον ὅτι λαβὼν πεπερασμένον.

8 Ἐπὶ, εἰ ὁ ἄμα ὅτι καὶ τὸν χρόνον, καὶ μὴτε
 πᾶρερον, μὴτε ἕτερον, ὁ ἐν τῷ αὐτῷ ὅτι, ἔ
 ἐν τῷ νῦν ὅτιν, εἰ τὰ τε πᾶρερον ἔτι τὰ ἕτερον
 ἐν τῷ νῦν ὅτιν, ἄμα ἀν εἴη τὰ εἰς ἕτερος ἡρώμε-
 να μωροσὸν τοῖς ἡμοιωμοῖς τῆμερον· καὶ ἔτε
 πᾶρερον, ἔτε ἕτερον ἕτερον ἄλλο ἄλλῳ.

9 Περὶ μὴ οὐκ ὅτι * ὑπαρχόντων αὐ-
 τῶν, ποσαῦτα ἔτι διηπορημένα.

κ. ὑπαρχόν-
των

4 Instans autem non est pars. nam pars
 metitur: & opus est ut totum componatur
 ex partibus: tempus autem non videtur
 componi ex instantibus.

5 Præterea & hoc instans, quod videtur
 disterninare præteritum & futurum, v-
 trum semper unum & idem permaneat,
 an sit aliud & aliud, non facile est videre.

6 Nam si semper est aliud atque aliud;
 non est autem in tempore vlla pars alia
 atque alia simul, quarum vna non con-
 tineat, & altera contineatur, ut minus
 continetur à maiori: quod verò nunc non
 est, & antea erat, necesse est aliquando
 interiisse: profecto etiam instantia vicissim
 simul non erunt, sed necesse semper erit
 prius instans interiisse. itaque in se ipso
 interiisse non potest, quia tunc est. in alio
 autem instanti interiisse prius instans
 non potest. esto namque impossibile, ut
 instantia sibi inuicem cohereant, sicuti
 punctum puncto. ergo si in eo quod est
 deinceps, non interiit, sed in alio: certe
 in infinitis instantibus interiectis simul erit:
 quod est impossibile. 7 At verò nec semper
 idem permanere potest. nullius enim rei
 diuiduæ finitæ vnus est terminus, nec si ad
 vnum sit continua, nec si ad plura: instans
 autem est terminus: ac licet sumere tem-
 pus terminatum.

8 Præterea si simul esse tempore, & ne-
 que prius neque posterius esse, nihil aliud
 est quam in eodem esse, & in instanti esse:
 certe si ea quæ sunt prius & quæ poste-
 rius, sint in eodem instanti, etiam ea quæ
 ante decem millia annorum facta sunt, si-
 mul erunt cum iis quæ facta sunt hodie, nec
 erit quicquam prius aut posterius aliud alio.
 9 De iis igitur quæ ipsi tempori insunt,
 tot in dubium reuocata sunt.

D

Cap. XV.

Varia opiniones de natura & essentia
temporis.

ΤΙ δὲ ὅτιν χρόνος, καὶ τίς αὐτῷ ἡ φύσις,
 ὁμοίως ἐκ τε τῶν πᾶρερον καὶ ἕτερον ἀδη-
 λόν ὅτι, ἔτι τῶν τυγχάνομεν διελθόντες
 πᾶρερον. 2 Οἱ μὴ γὰρ πᾶρερον ὅλον κινή-
 σιν εἴη φασιν· οἱ δὲ, πᾶρερον σφαῖραν αὐτῶν.
 3 Καίτοι τῆς ἀφαιρέσεως καὶ τὸ μέρος, χρόνος
 τίς ὅτι ἀφαιρέσει δὲ γὰρ, ἢ μέρος γὰρ ἀφαιρέσει
 τὸ ληφθέν, ἀλλ' ἢ ἀφαιρέσει.
 4 Ἐπὶ δ', εἰ πλείους ἢ ὅσον ἕτερον, ὁμοίως αὐ-
 τῷ ὁ χρόνος, ὁ τουοῦ αὐτῶν κινήσις· ὡς τε πολ-
 λοι χρόνοι ἄμα. 5 Ἡ δὲ τῶν ὅλον σφαῖρα,
 ἔδοξε μὴ τοῖς εἰποῦσιν εἶναι ὁ χρόνος, ὅτι ἐν τε
 τῷ χρόνῳ πᾶρερον ὅτι, ἔτι τῶν ὅλον σφαῖρα.

Quid autem sit tempus, & quæ sit e-
 ius natura, atque ex iis quæ tradita
 sunt, est incertum, atque de iis de qui-
 bus antea disseruimus.

2 Alii namque aiunt esse motum vni-
 uersi: alii verò ipsam sphaeram.

3 Atqui conuersionis etiam pars est mo-
 tus quidam: non tamen est conuersio.
 quod enim sumptum est, pars est, con-
 uersionis, non conuersio. 4 Præterea si plu-
 res essent cæli, atque tempus esset cuius-
 uis horum motio. quare multa tempora si-
 mul essent. 5 Vniuersi autem sphaera visum
 est iis qui id dixerunt, tempus esse: quia & in
 tempore omnia sunt, & in vniuersa sphaera.
 Sed

Sed hoc eorum dictum magis fatuum est, quam vt sit opus de eo considerare impossibilia, quæ consequuntur.

6 Cùm autem maximè videatur tempus esse motum & mutationem quandam : hoc vtiq̄ue considerandum est. ergo cuiusque mutatio ac motus est solum in eo quod mutatur, vel vbiicumque est illud ipsum quod mouetur & mutatur. tempus verò peræquè est & vbiq̄ue & apud omnia.

7 Insuper omnis quidem mutatio est celerior & tardior : tempus verò non est : nam tardum & velox tempore definitur, velox etenim est quod breui tempore multum mouetur : tardum autem quod longo tempore parum. atqui tempus non definitur tempore, nec quia sit quantum quiddam, nec quia sit quale. Patet igitur tempus non esse motum.

8 Nihil autem differat siue in præsentia dicamus motum, siue mutationem.

Quid sit Tempus.

AT verò nec est sine mutatione. cùm enim ipsi nihil mutamur cogitatione, aut, si mutemur, non animaduertimus; tunc non videtur nobis fuisse tempus: quemadmodum nec iis quos in Sardo fabulantur dormire apud heros, cùm experrecti fuerint: coniungunt enim prius instans cum posteriori instanti, & vnum faciunt, eximentes tempus interiectum, quia id sensu non percipiunt. sicut igitur si non esset aliud instans, sed vnum & idem, non esset tempus: ita etiam quando non animaduertitur esse diuersum, non videtur esse tempus quod est interiectum. ergo si tunc nobis accidit, vt non putemus esse tempus, cùm nullam mutationem distinguimus, sed anima in vno & indiuiduo manere videtur: cùm autem sentimus ac distinguimus, tunc dicimus fuisse tempus; perspicuum est, non esse tempus sine motu & mutatione. patet igitur tempus nec esse motum nec sine mutatione.

2 Quoniam autem quærimus quid sit tempus, sumendum est, hinc factò initio, quid motionis sit, simul enim mutationem sentimus ac tempus. nam etiam si tenebræ sint, & nihil corpore patiamur, motus tamen aliquis in anima insit; confestim simul videtur fuisse etiam aliquod tempus. at verò & cùm tempus aliquod videtur fuisse, simul etiam motus aliquis fuisse apparet. quocirca tempus aut est motus aut aliquid ipsius motus.

Tom. I.

A ἔστι δ' ὀνητικώτερον τὸ εἰρημῶνον, ἢ ὥστε περὶ αὐτῶν τὰ ἀδιώατα ὀπισθοσχεῖν. 6 Ἐπεὶ ὁ δοκεῖ μάλιστα κίνησις εἶναι καὶ μεταβολὴ τις ὁ χρόνος, τὸτ' ἀεὶ ἰσκέπτεον. ἢ μὲρ οὖν ἐκαστοῦ μεταβολὴ ἔστι κίνησις, ἐπὶ αὐτῶν τὰ μεταβάλλοντί ἔστι μόνον, ἢ ἔστι δὲ τὴν ὄν αὐτῶν τὸ κινουμένον καὶ μεταβάλλον. ὁ δὲ χρόνος ὁμοίως καὶ πᾶσι ταῦτα, ἔστι δὲ πᾶσι.

7 Ἐπὶ δὲ, μεταβολὴ μὲν ἔστι πᾶσα θάτηων ἔβραδυτέρα, χρόνος δ' οὐκ ἔστι. τὸ γὰρ βραδύ ἔστι ταχὺ χρόνον ὡρεῖται. ταχὺ μὲν γὰρ τὸ ἐν ὀλίγῳ πολὺ κινουμένον. βραδύ δὲ, τὸ ἐν πολλῷ ὀλίγον. ὁ δὲ χρόνος ἔχει ὡρεῖται χρόνον, οὔτε τὰ ποσὸς τις εἶναι, ἔτε ὡ πρὸς. ὅτι μὲν τίνῃ οὐκ ἔστι κίνησις, φανερόν.

8 Μηδὲν δὲ ἀμφερέτω λέγειν ἡμῖν ἐν ᾧ κινουμένον κίνησιν, ἢ μεταβολῆν.

Cap. XVI.

AΛΛΑ μὲν ἔστι αὐτὸ γὰρ μεταβολῆς. ἔπῃ γὰρ αὐτοὶ μηδὲν μεταβολῆσιν ἔστι ἀφαινοῖσιν, ἢ λάθῃ μὲν μεταβολῆσιν, οὐ δοκεῖ ἡμῖν γενέσθαι ὁ χρόνος. καθάπερ οὐδὲ τοῖς ἐν τῇ Σαρδίῃ μυθολογουμένοις καθύδρειν πᾶσι τοῖς ἥρωσιν, ὅταν ἐρηθῶσι. στυγῆσιν γὰρ τὸ πρῶτον νῦν ὡς ὑπερῶν νῦν, καὶ ἐν ποταμῶσιν, ἔξαρῶντες εἶναι πῶ ἀμαρτυροῦσιν τὸ μεταξὺ. ὡς περὶ οὖν εἰ μὴ ἔτερον τὸ νῦν, ἀλλὰ ταῦτο ἔστι ἐν, οὐκ αὐτὸ χρόνος. ἔτι καὶ ἐπεὶ λαθῶν ἔτερον ὄν, οὐ δοκεῖ εἶναι τὸ μεταξὺ χρόνος. εἰ δὲ τὸ μὴ οἶεσθαι εἶναι χρόνον τότε συμβαίνει ἡμῖν, ὅταν μὴ ὀρίσῃ μὲν μηδεμίαν μεταβολῆν, ἀλλ' ἐν ἐνὶ καὶ ἀδιαρέτω φαίνεται ψυχῇ μὲν. ὅταν δὲ ἀφαινοῖσιν, καὶ ὀρίσῃ μὲν, τότε φαίνεται γενέσθαι χρόνον. φανερόν ὅτι οὐκ ἔστι αὐτὸ κινήσεως καὶ μεταβολῆς ὁ χρόνος. ὅτι μὲν οὖν ἔτε κίνησις, ἔτε αὐτὸ κινήσεως ὁ χρόνος ἔστι, φανερόν.

2 Ἀηπλέον δὲ, ὅτι Ζητῶ μὲν τί ἔστιν ὁ χρόνος, ἐπὶ ᾧ τὸν χρόνον χρονοῖσιν, τί τῆς κινήσεως ἔστιν. ἀμα γὰρ κινήσεως ἀφαινοῖσιν καὶ χρόνος. καὶ γὰρ ἐὰν ἢ σῶμα, ἔστι μηδὲν εἶναι τὸ σῶματος πάσῃ μὲν, κίνησις δὲ τίς ἐστι τῇ ψυχῇ ἐπὶ, διὸς ἀμα δοκεῖ πῶ γενέσθαι, καὶ χρόνος. ἀλλὰ μὲν, καὶ ὅταν γὰρ χρόνος δοκῇ γινέσθαι τις, ἀμα καὶ κίνησις τίς φαίνεται γενέσθαι. ὥστε ἡτοι κίνησις, ἢ τῆς κινήσεως τί ἔστι χρόνος.

X x

ὅτι οὐκ ἔστι κίνησις, ἀνάγκη τῆς κινήσεως πρὸς αὐτὸν. 3 Ἐπεὶ δὲ τὸ κινούμενον κινεῖται ἐκ τίνος εἰς ἓ, καὶ πᾶσι μεγέθος σίμωχός, ἀναγκαστικὸν μέγεθος εἰς κίνησις. Ἄρα γὰρ τὸ μέγεθος σίμωχός, ἔστι κίνησις ἐστὶ σίμωχός. Ἄρα δὲ πᾶσι κίνησιν ἔστι χρόνος. ὅση γὰρ εἰς κίνησις, τοσοῦτος ἔστι ὁ χρόνος ἀεὶ δοκεῖ γερμέναι.

4 Τὸ δὲ δὴ πρότερον καὶ ὕστερον ἐν τόπῳ, πρότερον ἐστὶν. ἐν αὐτῷ μάλιστα τῆς γένεσ. ἔπειτα δὲ ἐν τῷ μεγέθει ἐστὶ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον, ἀνάγκη καὶ ἐν κινήσει εἶναι τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, ἀνάλογον τοῖς ἐκεί. ἀλλὰ μὲν καὶ ἐν τῷ χρόνῳ ἐστὶ τὸ πρότερον ἔστι ὕστερον, ἀλλὰ τὸ ἀναλογεῖν ἀεὶ πατέρω πατέρω αὐτῶν.

5 Ἐστὶ δὲ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον αὐτῶν ἐν τῇ κινήσει, ὃ μὴ ποτε ὄν κινήσις ἐστὶ. τὸ μάλιστα εἶναι αὐτῶν ἕτερον, ἔστι κίνησις.

6 Ἀλλὰ μὲν ἔστι χρόνον γενομένου, ὅταν * οὐκ ἔστω μὲν πᾶσι κίνησιν, τὸ πρότερον καὶ ὕστερον οὐκ ἔσονται. καὶ τότε φανερὸν γερμέναι χρόνον, ὅταν τῶ πρότερον καὶ ὕστερον ἐν τῇ κινήσει ἀσθενῶν λάβωμεν. οὐκ ἔστω γ', ἔστι ἄλλο ἔστι ἄλλο ἔστω λαβόντα αὐτὰ, καὶ μεταξὺ τῶ αὐτῶν ἕτερον. ὅταν γὰρ τὰ ἀεὶ ἕτερα τῶ μέσου νοήσωμεν, καὶ δύο εἴπη εἰ ψυχὴ πᾶσι νῦν, τὸ μάλιστα πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον, τότε καὶ τῶ φανερὸν εἶναι χρόνον. τὸ γὰρ οὐκ ἔστω μὲν * ἐν νῦν, χρόνος εἶναι δοκεῖ. καὶ ἔστω κείσθω. ὅταν μὲν οὕτως ἐν νῦν ἀσθενώμεθα, καὶ μὴ ἔστω ὡς τὸ πρότερον, ἔστι ὕστερον ἐν τῇ κινήσει, εἰ ὡς τὸ αὐτῶ μὲν, μὴ πρότερον γ' ἔστι ὕστερον ἑνός, οὐ δοκεῖ χρόνος γερμέναι ἕτερος, ὅτι ὡς τῶ κίνησις. ὅταν δὲ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, τότε λέγεται χρόνον. 7 Τοῦτο γὰρ ἐστὶν ὁ χρόνος, ἀριθμὸς κινήσεως καὶ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον.

8 Οὐκ ἔστι κίνησις ὁ χρόνος, ἀλλ' ἢ ἀριθμὸν ἔχει εἰς κίνησις. σημεῖον δὲ. τὸ μάλιστα γὰρ πλείον ἔστι ἔλαττον κρίνομεν ἀριθμῶ. κίνησιν γ' πλείω καὶ ἐλάττω, χρόνον. ἀριθμὸς ἀεὶ τίς ὁ χρόνος. 9 Ἐπεὶ δὲ ἀριθμὸς ἐστὶ διχῶς. (καὶ τὸ γὰρ ἀριθμούμενον, καὶ τὸ ἀριθμητὸν, ἀριθμὸν λέγεται, ἔστι ἀριθμούμενον) * ὃ δὲ χρόνος ἐστὶ τὸ ἀριθμούμενον, ἔστι ἔστι ἀριθμούμενον. ἐστὶ δὲ ἕτερον ἀριθμούμενον, καὶ τὸ ἀριθμούμενον.

A quoniam igitur non est motus ; necesse est ut sit aliquid ipsius motus.

3 Cum autem id quod mouetur moueatur ab aliquo ad aliquod, cumque omnis magnitudo sit continua : magnitudini consequens est motus. nam quia magnitudo est continua, etiam motus est continuus. & quia motus, etiam tempus, quantum enim fuit motus, tantum etiam semper videtur tempus fuisse.

4 Iam verò prius & posterius in loco primum sunt : & híc quidem positione partium. cum autem in magnitudine sit prius & posterius ; necesse est, ut etiam in motu sint prius & posterius, quæ illis proportionē respondeant. quinetiam in tempore est prius & posterius, quia semper horum alterum alteri consequens est.

5 Horum autem prius & posterius est in motu quod re ipsa est motus, sed eius essentia diuersa, non motus est.

6 At verò etiam tempus cognoscimus, cum motum distinguimus, prius & posterius distinguentes : tuncque dicimus fuisse tempus, cum sensu percepimus prius & posterius in motu. distinguimus autem : quoniam hæc aliud atque aliud esse, & his diuersum quiddam esse interiectum existimamus. cum enim extrema à medio diuersa intelligimus, ac duo momenta affirmat anima, alterum prius, alterum posterius ; tunc id dicimus esse tempus. quod enim momentis terminatur, tempus esse videtur : atque hoc supponatur. Cum igitur sentimus momentum, quasi vnum, nec aliquid tamquam prius & posterius in motu : vel sentimus quasi idem, non prioris & posterioris alicuius : tunc non videtur fuisse vllum tempus, quia nec motus. cum autem prius & posterius sentimus, tunc dicimus esse Tempus.

7 Tempus enim nihil aliud est quam numerus motus secundum prius & posterius.

8 Tempus igitur non est motus, nisi quatenus motus numerum habet. argumento est, quod plus & minus diiudicamus numero, motum autem maiorem & minorem diiudicamus tempore : ergo tempus est numerus quidam.

9 Cum autem numerus bifariam accipitur : (nam & quod numeratur ; & quod est numerabile, numerum vocamus, & id quo numeramus :) tempus igitur est id quod numeratur, non quo numeramus. sunt autem diuersa, id quo numeramus, & quod numeratur.

γρ. οὐκ ἔστω μὲν

γρ. πᾶσι νῦν

γρ. ὁ δὲ χρόνος

B

C

D

E

A

De Momento.

ET quemadmodum motus semper est alius atque alius, ita etiam tempus. vniuersum verò tempus simul acceptum, idem est: quoniam momentum re ipsa vnum & idem est, sed essentia eius est diuersa. momentum autem metitur tempus, quatenus est prius & posterius.

2 Iam verò momentum partim est idem, partim non est idem. quatenus enim in alio atque alio est, diuersum est: hoc autem est ipsum momentum: sed quatenus momentum est id quod tandem est, eatenus est idem. consequens enim est, vt dictum fuit, magnitudini motus, huic verò tempus, vt asserimus. peræquè igitur puncto id quod fertur, quo motum cognoscimus, atque in eo prius & posterius. hoc autem re ipsa idem: aut enim est punctum, aut lapis, aut aliquid aliud eiusmodi: sed ratione est aliud: sicuti sophistæ sumunt alium esse Coriscum in Lyceo, & Coriscum in foro: ergo & hoc, quia alibi, & alibi est, diuersum est. Atqui ei quod fertur, consequens est momentum, & motui tempus: nam eo quod fertur cognoscimus prius ac posterius in motu: momentum autem est, quatenus prius ac posterius est numerabile. Quocirca & in his re ipsa momentum est idem; quia quod in motu est, vel est prius vel posterius: essentia verò est diuersa: quoniam momentum est, quatenus prius & posterius est numerabile. atque hoc est maximè notum: quia & motus per id quod mouetur, cognoscitur: & latio per id quod fertur. quod enim fertur, est hoc aliquid: motus autem non est hoc aliquid. partim itaque id quod vocatur momentum, est semper idem, partim non idem: quoniam & id quod fertur, similiter se habet.

3 Perspicuum etiam est, siue tempus non fit, momentum non fore: siue non fit momentum, non fore tempus. vt enim simul sunt id quod fertur & latio, ita etiam numerus eius quod fertur & numerus lationis. tempus enim est lationis numerus: momentum verò est velut id quod fertur, vt vnitas numeri. 4 Ergo & continuum est tempus propter momentum, ac diuiditur ratione momenti. nam & quod ad hoc, sequitur lationem, & rem quæ fertur. etenim motio & latio vna est propter id quod fertur, quia est vnum: nec solum, quoniam interrumpi posset, sed etiam ratione. hoc igitur terminat priorem & posteriorem motum.

Cap. XVII.

ΚΑΙ ὡσαύτῃ ἡ κίνησις αἰεὶ ἄλλη καὶ ἄλλη, καὶ ὁ χρόνος. ὁ δὲ ἅμα πᾶς χρόνος ὁ αὐτός. ὁ γὰρ νῦν ὁ αὐτὸς ὁ ποτὶ νῦν. ὁ δὲ εἶς αὐτῶν, ἕτερον. ὁ δὲ νῦν τὸ χρόνον μετρεῖ. ἢ πᾶρτερον καὶ ὑστερον.

2 Τὸ δὲ νῦν, ἐστὶ μὲν ὡς ὁ αὐτὸς, ἐστὶ δὲ ὡς ὁ ὁ αὐτὸς. ἢ μὲν γὰρ ἐν ἄλλῳ, καὶ ἄλλῳ, ἕτερον. τῆτο δὲ νῦν αὐτῶν ὁ νῦν. ἢ δὲ ὁ ποτὶ ὄν ἐστὶ τὸ νῦν τὸ αὐτὸ. ἀκολουθεῖ γὰρ ὡσαύτῃ ἐλέγη, τὰ μὲν μεγέθη ἢ κίνησις, ταῦτα δὲ ὁ χρόνος, ὡς φασὶν. καὶ ὁμοίως δὴ τῇ στιγμῇ τὸ φερόμενον ὡς πᾶν κίνησιν γωεῖζομεν, ἔ τὸ πᾶρτερον ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ ὑστερον. τῆτο δὲ ὁ μὲν ποτὶ ὄν, τὸ αὐτὸ ἐστὶ στιγμῇ γὰρ, ἢ λίθος, ἢ πῖ ἄλλο ἄριστον. τὰ λόγῳ δὲ ἄλλο. ὡσαύτῃ οἱ σοφιστὰς λαμβάνουσιν, ἕτερον τὸ Κορίσκον ἐν Λυκείῳ (εἶς), ἔ τὸ Κορίσκον ἐν ἀγορῇ. καὶ τῆτο δὴ τὰ ἄλλοι ἐ ἄλλοι (εἶς), ἕτερον. ὡς ὁ φερόμενον ἀκολουθεῖ τὸ νῦν, ὡσαύτῃ ὁ χρόνος τῇ κινήσει. ὡς γὰρ φερόμενον γωεῖζομεν τὸ πᾶρτερον καὶ ὑστερον ἐν κινήσει. ἢ δὲ ἀειθμητῶν τὸ πᾶρτερον ἔ ὑστερον, τὸ νῦν ἐστὶν. ὡστε καὶ ἐν τοῦτοις, ὁ μὲν ποτὶ ὄν νῦν, ἐστὶ τὸ αὐτὸ. πᾶρτερον γὰρ ἢ ὑστερον ἐστὶ τὸ ἐν κινήσει. τὸ δὲ (εἶς), ἕτερον. ἢ ἀειθμητῶν γὰρ τὸ πᾶρτερον καὶ ὑστερον, τὸ νῦν ἐστὶ. καὶ γωεῖζομεν μάλιστα τῆτο ἐστὶ. ἔ γὰρ ἢ κίνησις ἀφ' τοῦ κινουμένου, ἔ ἢ φορᾶ ἀφ' τοῦ φερόμενον. τὸ δὲ γὰρ πῖ, τὸ φερόμενον. ἢ δὲ κίνησις, οὐ. ἐστὶ μὲν οὖν ὡς τὸ αὐτὸ τὸ νῦν λεγόμενον αἰεὶ, ἐστὶ δὲ ὡς οὐ τὸ αὐτὸ. καὶ γὰρ τὸ φερόμενον.

3 Φανερόν δὲ καὶ ὅτι εἴτε χρόνος μὴ εἴη, τὸ νῦν οὐκ αὐ εἴη. εἴτε τὸ νῦν μὴ εἴη, ὁ χρόνος οὐκ αὐ εἴη. ἅμα γὰρ ὡσαύτῃ τὸ φερόμενον καὶ ἢ φορᾶ, οὕτως ἔ ὁ ἀριθμὸς ὁ τῆ φερομένου καὶ ὁ τῆς φορᾶς. χρόνος μὲν γὰρ ὁ τῆς φορᾶς ἀειθμὸς. τὸ δὲ νῦν ὡς τὸ φερόμενον, οἶς μὲν ἀειθμὸς.

4 Καὶ σίμωχῃς τε δὴ ὁ χρόνος τὰ νῦν, καὶ διήρηται καὶ τὸ νῦν. ἀκολουθεῖ γὰρ καὶ τῆτο τῇ φορᾶ, καὶ τὰ φερόμενον. ἔ γὰρ ἢ κίνησις, καὶ ἢ φορᾶ μία τὰ φερόμενον, ὅτι ἐν, καὶ ἔχ ὁ ποτὶ ὄν. καὶ γὰρ αὐ ἀφ' ἀλίποι. ἀλλὰ ὡς λόγῳ. καὶ οἰεῖται δὲ πᾶν πᾶρτερον καὶ ὑστερον κίνησιν τῆτο.

5 Ακολουθεί δὲ καὶ τὸ πῶς τῆς στιγμῆς καὶ ἂν ἡ στιγμή ἐσὶν ἑνὸς καὶ οὐκ ἑξῆς. ἔστι γὰρ, τὸ μὲν ἀρχὴ, τὸ δὲ τελευτή.

6 Ἀλλ' ὅταν μὲν ἕτω γραμμῆς τις, ὡς δυοῖν χρόνος τῆς μίαν, ἀνάγκη ἵσα εἶναι ἀρχὴ καὶ τελευτή ἢ αὐτὴ στιγμή. ὅ ἢ νῦν, ἢ ἢ κινῆσαι ὅ φερόμενον, αἰεὶ ἕτερον.

7 Ὡς ἂν ἰσχύοντος ἀριθμὸς, ἔχῃ ὡς τῆς αὐτῆς στιγμῆς, ὅτι καὶ ἀρχὴ καὶ τελευτή, ἀλλ' ὡς τὰ ἔσχατα τῆς γραμμῆς, μάλλον, καὶ ἔχῃ ὡς τὰ μέρη, ἀφ' ἑαυτῶν εἰρημόν. (τῆ γὰρ μέση στιγμή, ὡς δυοῖν χροῖται ὡς τε ἡρεμεῖν συμβῆ-

Græci interpretes ita legunt, φασ. ὅτι ἂν εἴη ἕναι ἀρχὴ καὶ τελευτή τῆς γραμμῆς. αἱ δὲ γραμμαι δύο τῆς μίαν μέρη. ὅ ἢ νῦν, ἢ χρόνος, ἀλλὰ συμβέβηκεν ἢ δ' ἀριθμοῦ ἀριθμοῦ, ἀριθμοῦ ἀριθμοῦ. vide Simplicium. Alexander Legendum putabat, ἢ δ' ἀριθμοῦ τῆς

σε(α) καὶ ἐπὶ * φανερόν ὅτι ἑστὶ μέρη ὅ νῦν τῶ χρόνῳ, ἢ δ' ἢ διαίρεσις τῆς κινήσεως, ὡς ἀφ' αὐτῆς ἀρχῆς καὶ τελευτῆς τῆς γραμμῆς. αἱ δὲ γραμμαι δύο τῆς μίαν μέρη. 8 Ἡ μὲν οὖν πέρατα ὅ νῦν, ἢ χρόνος, ἀλλὰ συμβέβηκεν ἢ δ' ἀριθμοῦ ἀριθμοῦ, ἀριθμοῦ ἀριθμοῦ. τὰ μὲν γὰρ πέρατα, ἐκείνη μόνον ἔστιν, ἢ ἔστι πέρατα. ὅ δ' ἀριθμὸς ὅ τῆς δὲ τῆς ἵππων, ἢ δεκάς, ἢ ἄλλοι.

Cap. XVIII.

ὍΤΙ μὲν τοίνυν ὁ χρόνος ἀριθμὸς κινήσεως ἔστι, καὶ ὁ πρῶτον καὶ ὑστερον, καὶ σὺν χρόνῳ σὺν χρόνῳ γὰρ φανερόν. 2 Ἐλάχιστος δὲ ἀριθμὸς, ὁ μὲν ἀπλῶς ἔστιν ἢ δύο. τῆς ὅ ἀριθμὸς ἔστιν, ἔστι μὲν ὡς, ἔστι ὅ ὡς ἑστὶν ἔστι, ἔστι ὡς ὅ ἢ γραμμῆς ἔλάχιστος ἀριθμὸς, πλήρη μὲν ἔστιν αἱ δύο, ἢ ἢ μία. μέγιστος δ' ἑστὶν ἔλάχιστος. αἰεὶ γὰρ διαίρεται πᾶσα γραμμῆ. ὡς τε ὁμοίως ἢ ὁ χρόνος. ἔλάχιστος γὰρ καὶ μὲν ἀριθμὸν ἔστιν, ὁ εἷς, ἢ οἱ δύο. καὶ μέγιστος δ' ἑστὶν ἔστι. φανερόν δὲ δὴ καὶ ἄλλοι τῶ χρόνῳ μὲν ἢ βραδύς ἢ λέγεται, πολὺς δὲ καὶ ὀλίγος, ἢ μακρὸς ἢ βραχύς. ἢ μὲν γὰρ σὺν χρόνῳ, μακρὸς ἢ βραχύς. ἢ ὅ ἀριθμὸς, πολὺς καὶ ὀλίγος. ταχύς ὅ καὶ βραδύς ἑστὶν ἑστὶν. ἑστὶ γὰρ ὁ ἀριθμὸς ὅ ἀριθμοῦ μὲν, ταχύς ἢ βραδύς ἑστὶν. 4 Καὶ ὁ αὐτὸς δὲ, πρῶτον καὶ ἄμα. πρῶτον δὲ καὶ ὑστερον, ἔχῃ ὁ αὐτὸς, ὅτι καὶ ἢ μεταβολῆ, ἢ μὲν πρῶτα, μία. ἢ ὅ γνησίμων, καὶ ἢ μόνουσα, ἑτέρα. ὁ δὲ χρόνος ἀριθμὸς ἔστιν, ἔχῃ ὅ ἀριθμοῦ μὲν, ἀλλ' ὁ ἀριθμοῦ μὲν. ἑστὶ δὲ συμβαίνει καὶ πρῶτον καὶ ὑστερον, αἰεὶ ἕτερος. τὰ γὰρ νῦν, ἑτέρα. ἔστι δὲ ὁ ἀριθμὸς, εἷς μὲν ἢ ὁ αὐτὸς, ὁ τῆς ἑκατὸν ἵππων, καὶ τῆς ἑκατὸν ἀνδρῶν. ὡν δ' ἀριθμὸς, ἑτέρα, οἱ ἵπποι τῆς αἰδέστων.

γρ. σὺν χρόνῳ σὺν χρόνῳ φανερόν. γρ. ἀριθμὸς ἔστι μὲν ὡς ἔστι, ἔστι ὡς ἢ κ. π.

5 Quin etiam quod ad hoc, aliquo modo est consequens puncto. nam punctum quoque & continet quodammodo longitudinem, & terminat: quoniam alterius est principium, alterius est finis. 6 sed cum ita quispiam accipit, utens vno puncto quasi duobus: necesse est consistere, si idem punctum erit principium & finis. momentum autem, quia quod fertur, mouetur, semper diuersum est.

7 Quocirca tempus est numerus, non ut eiusdem puncti, quia sit principium & finis. sed potius ut extremitates lineæ, nec ut partes: cum ob id quod dictum fuit, quia medio puncto quasi duobus utetur, unde accidet ut quiescat: tum etiam quia perspicuum est, neque momentum esse partem temporis, neque diuisionem esse partem motus, quemadmodum nec puncta lineæ: sed duæ lineæ sūt partes vnius. 8 Quatenus igitur momentum est terminus, non est tempus, sed ei accidit. quatenus autem numerat, est numerus. termini namque illius rei tantummodo sunt cuius sūt termini. sed numerus qui est horū equorum, ut denarius, etiam alibi repetitur.

De diuersis Temporis attributis.

Tempus igitur esse numerum motus ratione prioris & posterioris, & esse continuum, quia est continui, perspicuum est. 2. Minimus autem numerus, qui simpliciter accipitur, est binarius: aliquis autem numerus partim est minimus, partim non est. ut lineæ minimus numerus multitudine quidem sunt duæ, aut vna: magnitudine verò non est minimus: semper enim omnis linea diuiditur. quare similiter etiam tempus: minimum enim numero est vnum, aut duo: magnitudine autem non est.

3 Perspicuum quoque est, cur non dicatur velox & tardum: sed multum & paucum, & longum & breue. nam quia est continuum, est longum & breue: qua verò est numerus, est multum & paucum. sed velox & tardum non est: quia nec vllus numerus quo numeramus, est velox & tardus. 4 Et idem tempus simul est vbi que. prius autem & posterius non est idem: quoniam & mutatio, præsens quidem vna est, præterita verò & futura est diuersa. tempus autem est numerus, non quo numeramus, sed qui numeratur. hoc autem euenit ratione prioris & posterioris semper diuersum: quia momenta sunt diuersa. numerus autem est vnus & idem, centum equorum, & centum hominum: sed quorum est numerus, ea sunt diuersa, nempe equi & homines.

I. Tom I

5 Præterea ut accidit motum esse v-
num & eundem iterum atque iterum,
ita & tempus idem esse accidit: ut an-
num, aut ver, vel autumnum.

6 Non solum autem metimur
motum tempore, sed etiam mo-
tu tempus: quia se inuicem definiunt.
tempus enim definit motum, cum sit
eius numerus: ac motus tempus. di-
cimúsque multum ac paucum tempus,
motu metientes, quemadmodum &
numerabili numerum: verbi gratiâ,
vno equo numerum equorum. etenim
numero cognoscimus multitudinem e-
quorum: rursúsque vno equo ipsum
numerum equorum: similiter autem
& in tempore, & in motu res ha-
bet. nam tempore motum, & motu
tempus metimur.

7 Atque hoc est rationi consenta-
neum: sequitur enim magnitudinem
motus, & motum tempus: quia sunt
& quanta, & continua, & diuidua.
nam propterea quod talis est magnitu-
do, motus ita est affectus: & pro-
pter motum tempus: metimúrque ma-
gnitudinem motu, & motum magni-
tudine. dicimus enim longam esse viam,
si sit longa profectio: & hanc longam,
si sit longa via: nec non tempus, si
motus: & motum, si tempus.

De iis qua sunt in tempore.

CVM autem tempus sit mensura mo-
tus & ipsius moueri: hoc autem
metiatur motum, eo quod definit a-
liquem motum, qui totum metietur:
(sicut & longitudinem vna, eo quod
definit aliquam magnitudinem, quæ
metietur totum: profectò & motum ef-
se in tempore, nihil aliud est quàm tem-
pus eum metiri, & eius essentiam: si-
mul enim motum & motus essentiam
metitur. & hoc est ipsi motui, esse in
tempore, nimirum tempus metiri eius ef-
sentiam. 2 Quin etiam aliis rebus con-
stat hoc conuenire, ut esse in tempore,
nihil aliud sit quàm tempus eorum essen-
tiam metiri. nam esse in tempore,
duorum alterum est: vnum quidem,
tunc esse quando est tempus: alte-
rum verò, ut quædam dicimus esse in
numero. quod quidem significat velut
partem numeri, & affectionem. &
omnino aliquid numeri: vel numerum
eius esse. Quia verò tempus est nume-
rus: certè momentum, & prius, & quæ-
cumque sunt eiusmodi, ita sunt in tempore,

Tom. I.

5 Επί, ὡς εἰδέχεται κίνησιν εἶ) πλὴν αὐτῶν
καὶ μίαν πάλιν καὶ πάλιν, ἔτω καὶ * χρόνος εἰδέ- κ. χεῖν
χέται, οἷ) εἰσαυτὸν, ἢ ἔαρ, ἢ μετόπωρον.

6 Οὐ μόνον δὲ πλὴν κίνησιν εἶ) χρόνον μετρί-
δμ, ἀλλὰ καὶ τῆ κινήσε) τ) χρόνον, διὰ τὸ οὐ-
ξεοται ἕω) ἀλλήλων. ὁ μὲν γὰρ χρόνος οὐ-
ξεῖ πλὴν κίνησιν, ἄριθμὸς ὡν αὐτῆς. ἢ) κίνη-
σις, τ) χρόνον. καὶ λέγουσιν πολλῶν ἢ ὀλίγων χρό-
νον, τῆ κινήσε) μετρίωτες. κατὰ τὰ εἶ) ἀ-
ριθμητὰ τ) ἄριθμὸν. οἷ), εἶ) ἐνὶ ἵππῳ, τ) τῶν
ἵππων ἀριθμὸν. εἶ) μὲν γὰρ ἀριθμὸς τ) τῶν ἵπ-
πων πλήθος γινώσκουσιν. πάλιν δὲ εἶ) ἐνὶ ἵπ-
πῳ, τ) τῶν ἵππων ἀριθμὸν αὐτὸν. ὁμοίως ἔχει
ἐπὶ τῶ χρόνῳ καὶ τῆς κινήσεως. τὰ μὲν γὰρ
χρόνον πλὴν κίνησιν, τῆ δὲ κινήσε) τ) χρόνον με-
τρίδμ. 7 Καὶ τῆ) διλόγως συμβέβηκεν
ἀκολουθεῖ γὰρ εἶ) μεγέθη) κινήσε)ς, τῆ δὲ κινή-
σε) ὁ χρόνος, εἶ) καὶ ποσὰ, καὶ σίμωχῆ), εἶ) δια-
ρετὰ εἶ). ἀλλὰ μὲν γὰρ τὸ μέγεθος εἶ) τοιοῦτον,
ἢ κινήσε)ς ταῦτα πέποιθε. διὰ δὲ πλὴν κίνησιν,
ὁ χρόνος. εἶ) μετρίδμ εἶ) τὸ μέγεθος τῆ κινήσε),
καὶ πλὴν κίνησιν εἶ) μεγέθη). πολλῶν γὰρ φα-
νερῶν εἶ) πλὴν ὁδῶν, αὐ) ἢ ἢ πορεία πολλή. καὶ
ταῦτῶν πολλῶν, αὐ) * ἢ ὁδὸς πολλή. * καὶ τ) γρ. ἢ ὁδὸς ὅ
χρόνον, ἀ) ἢ κινήσε)ς καὶ πλὴν κίνησιν, ἀ) ὁ χρό- π. vide
νος. Simplic.

Cap. XIX.

EΠΕΙ δὲ ὁ χρόνος μετρίδμ κινήσεως ἔστι, καὶ
τῆ κινήσε)ς * μετρεῖ δὲ εἶ) πλὴν κίνη-
σιν, εἶ) οὐείσαι ἢ κίνησιν, ἢ καταμετρήσει τ) Variè se-
quencia
verbale-
guntur, &
connectū-
tur ab in-
terpretib.
vide Sim-
plicium &
alios.
γρ. οὐείσαι
μεγ.
καταμετρή-
σει.

2 Δῆλον δ' ὅτι εἶ) τοῖς ἄλλοις τῆ) εἶ) τὸ
εἶ) χρόνον εἶ), τὸ μετρεῖομαι αὐτῶν τὸ εἶ) ὁ-
πὸ τῶ χρόνῳ. τὸ γὰρ εἶ) χρόνον εἶ), δύοιν
ἔστι) ἴσῳ, ἐν μὲν τὸ εἶ) εἶ) τὸτε, ὅτε ὁ χρό-
νος ἔστι) ἐν δὲ τὸ, ὡς τὰ εἶ) ἀριθμῶν, ὅτι εἶ)
ἄριθμῶν ἔστι. τὸ δὲ σημαίνει, ἢτοι ὡς
μέγεθος ἄριθμῶν, καὶ πάθος, καὶ ὅλως ὅτι τ)
ἀριθμῶν τῆ) ἢ ὅτι ἔστι) αὐτῶν ἀριθμῶν. ἐπὶ δὲ
ἄριθμῶν ὁ χρόνος, τὸ μὲν νῦν, καὶ τὸ ποτέ-
ρον, καὶ ὅσα ταῦτα, οὕτως εἶ) χρόνον.

Xx iij

ὡς ἐν ἀριθμῷ μονάς, καὶ τὸ περιττὸν, καὶ τὸ ἀρτιόν· τὰ μὲν γὰρ τῷ ἀριθμῷ τι, τὰ δὲ τῷ χρόνῳ τί ἐστι· τὰ δὲ περὶ ἀριθμῶν ὡς ἐν ἀριθμῷ, ὡς ἐν χρόνῳ τί ἐστιν. εἰ δὲ τῆτο, περιέχεται ὑπὸ ἀριθμῶν, ὡς ὑπὸ τῶν ἐν τόπῳ ὑπὸ τῶν τόπων. 3 Φανερόν δὲ καὶ ὅτι οὐκ ἔστι τὸ ἐν χρόνῳ εἶ, τὸ εἶ) ὅτε ὁ χρόνος ἐστίν· ὡς ὑπὸ οὐδὲ τὸ ἐν κινήσει εἶ, οὐδὲ τὸ ἐν τόπῳ, ὅτε ἐκίνησις, καὶ ὁ τόπος ἐστίν. εἰ γὰρ ἔσαι τὸ ἐν τινὶ οὐτως, πάντα τὰ περὶ ἀριθμῶν ἐστίν, ὡς ὁ ἕρως ἐν τῇ κέγχρω· ὅτε γὰρ ἐκίνησις ἐστίν, ὡς ὁ ἕρως ἐστίν. ἀλλὰ τῆτο μὲν συμβέβηκεν· ἐκίνησις δὲ ἀνάγκη περὶ ἀριθμῶν, καὶ τὰ ὄντι ἐν χρόνῳ εἶ) τίνα χρόνον, ὅτε κακείνῳ ἐστίν, καὶ τὰ ἐκίνησις ὄντι, εἶ) τότε κινήσις. 4 Ἐπεὶ δὲ ἐστίν ὡς ἐν ἀριθμῷ τὸ ἐν χρόνῳ, ἀναγκαῖον τίς πλείων χρόνος πλείους τῶν ἐν χρόνῳ ὄντων. 5 Διὸ ἀνάγκη πάντα τὰ ἐν χρόνῳ ὄντα, περιέχεται ὑπὸ τῷ χρόνῳ, ὡς ὑπὸ καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἐν τινὶ ἐστίν· οἷον τὰ ἐν τῷ τόπῳ ὑπὸ τῷ τόπῳ.

6 Καὶ παρὰ τὴν δὴ τὴν ὑπὸ τῷ χρόνῳ, καθάπερ καὶ λέγειν εἰώθαμεν, ὅτι κατατῆκε ὁ χρόνος, καὶ μετρίσκει πλείον· ὑπὸ τῷ χρόνῳ· καὶ ὅτι λαμβάνεται διὰ τὸν χρόνον· ἀλλ' οὐ μετρίσκειν, ὡς δὲ νεὸν γένηται, ὡς δὲ καλόν· φθορῆς γὰρ ἀλλοίωσις καὶ αὐτὸν μάλλον ὁ χρόνος· ἀριθμὸς γὰρ κινήσεως· ἢ δὲ κινήσις ἐξίτησις * τὸ ὑπάρχειν. 7 Ὡστε φανερόν ὅτι τὰ αἰεὶ ὄντα, ἢ αἰεὶ ὄντα, οὐκ ἔστιν ἐν χρόνῳ· οὐ γὰρ περιέχεται ὑπὸ τῷ χρόνῳ, ὡς δὲ μετρίσκει τὸ εἶ) αὐτῶν ὑπὸ τῷ χρόνῳ· σημεῖον δὲ τούτου, ὅτι ἢ παρὰ ὡς ἐν ὑπὸ τῷ χρόνῳ, ὡς οὐκ ὄντα ἐν τῷ χρόνῳ. 8 Ἐπεὶ δὲ ἐστίν ὁ χρόνος μέτρον κινήσεως, ἔστι καὶ ἡρεμίας μέτρον * καὶ συμβεβηκός· πάντα γὰρ ἡρεμία ἐν χρόνῳ.

9 Οὐ γὰρ ὡς ὑπὸ τῷ ἐκίνησις ὄν ἀνάγκη κινήσασθαι, ὅτι καὶ τὸ ἐν χρόνῳ· ἢ γὰρ κινήσις ὁ χρόνος, ἀλλ' ἀριθμὸς κινήσεως· ἐν ἀριθμῷ τῷ κινήσεως ἐνδέχεται εἶ) τὸ * ἡρεμῶν. οὐ γὰρ πᾶσι τὸ ἀκίνητον ἡρεμῶν, ἀλλὰ τὸ ἐστὲρμημένον κινήσεως, πεφυκός δὲ κινήσασθαι, καθάπερ εἰρησθαι ἐν τοῖς ἀστέροις.

10 Τὸ δὲ εἶ) ἐν ἀριθμῷ, ἔστι τὸ εἶ) τίνα ἀεικλήμον τῷ περὶ ἀριθμῶν, ὡς μετρίσκει τὸ εἶ) αὐτῶν ὑπὸ τῷ ἀριθμῷ ἐν ᾧ ἐστίν· ὡς τὸ εἶ) ἐν χρόνῳ, ὑπὸ χρόνῳ μετρίσκει δὲ ὁ χρόνος τὸ κινήσασθαι καὶ τὸ ἡρεμῶν, ἢ τὸ μὲν κινήσασθαι, τὸ δὲ ἡρεμῶν. πᾶσι γὰρ κινήσασθαι αὐτῶν μετρίσκει τὸ πᾶσι ἡρεμῶν, ὡς ἡρεμῶν.

A vt in numero vnitas, & impar & par, (nam hæc sunt aliquid numeri, illa verò aliquid temporis,) res autem sunt in tempore, vt in numero. quod si ita est, res continentur à numero, quemadmodum & ea quæ in loco sunt, à loco. 3 Perspicuum quoque est, quòd esse in tempore, non est, tunc esse cùm tempus est; quemadmodum nec esse in motu, nec esse in loco, significat tunc esse, cùm motus, & locus est. alioqui si ita sit esse in aliquo, omnes res in quauis re erunt, & cælum erit in milio. cùm enim milium est, etiam cælum est. sed hoc accidit: illud verò necessariò consequitur: id est, & ei quod est in tempore, esse aliquod tempus, quando illud est: & ei quod est in motu, esse tunc motum. 4 Quoniam autem quod est in tempore, est vt in numero; sumetur aliquod maius tempus omni re quæ est in tempore. 5 Idcirco necesse est, vt omnia quæ sunt in tempore, contineantur à tempore: quemadmodum & cætera, quæcumque in aliquo sunt: verbi gratia, quæ sunt in loco, continentur à loco. 6 Ergo & pati aliquid à tempore: quemadmodum & dicere

B C solemus, tempus omnia consumere, ac tempore omnia senescere, & obliuionem induci propter tempus: sed non didicit, neque iuuentutem aut pulchritudinem tempore nactum quidpiam est. tempus enim per se est potius causa interitus: quia est numerus motus: motus autem, id quod est, de statu suo dimouet. 7 Quocirca perspicuum est, ea quæ semper sunt, quatenus semper sunt, non esse in tempore: quia non continentur à tempore, nec tempus metitur eorum essentiam. huius rei argumentum est, quòd nihil patiuntur à tempore, vt pote quæ non sunt in tempore. 8 Quoniam autem tempus est mensura motus, est etiam quietis mensura ex accidenti. omnis enim quies in tempore est.

D 9 Non enim sicut necesse est, id quod est in motu, moueri, ita etiam quod est in tempore: quia tempus non est motus, sed est numerus motus: in numero autem motus potest esse etiam quod quiescit. non enim omne immobile quiescit, sed quod est priuatum motu, cùm natura sit aptum moueri, quemadmodum dictum fuit in superioribus.

10 Esse autem in numero, nihil aliud est, quàm esse aliquem numerum rei, & numerum, in quo ea res est, metiri eius rei essentiam. quare si est in tempore, eius rei essentiam metitur tempus. metietur autem tempus, id quod mouetur, & id quod quiescit, nam motionem eorum & quietem metietur, quòd sit, quocirca id quod mouetur, non simpliciter cadit sub mensuram temporis, quatenus est quantum quiddam, sed quatenus motio eius est tanta.

E

χ. π. περι-
παρχει.
Verba
συμβεβηκός,
inquit hi-
loponus,
neq; Ale-
xander a-
gnoscat,
neq; repe-
riuntur in
plerisque
codicib.
γρ. ἡρεμῶν,

εἰς τὸν χρόνον
ἐστὶν ὁ χρόνος

11 Quapropter quæcumque nec mouen-
 ur nec quiescunt, non sunt in tempore.
 nam esse in tempore *nihil aliud* est quàm
 comprehendi mensura temporis: tempus
 autem *est* mensura motus & quietis. 12 Pa-
 tet igitur, nec quidquid non est, in tempo-
 re esse: veluti, quæcumque non possunt a-
 liter *se habere*, vt dimetientem habere com-
 munem mensuram cum latere. 13 Omnino
 enim si tempus est motus mensura per se,
 cæterorum autem ex accidenti; manife-
 stum *est*, quorum essentiam *tempus* meti-
 tur, eorum omnium essentiam consistere in
 eo vt moueantur & quiescant. quæcumque
 igitur interitui & generationi sunt obno-
 xia, & omnino quandoque sunt, quando-
 que non sunt hæc, necesse *est* esse in tempo-
 re. est enim tempus quoddam maius, quod
 excedet eorum essentiam, ac tempus me-
 tiens eorum essentiam. sed inter ea que non
 sunt, quæcumque tempus continet, partim
 fuerunt, vt Homerus aliquando fuit, partim
 erunt, vt futurum aliquid in vtramvis par-
 tem *ea tempus* contineat. & si in vtramque
 partem *contineat*, & erant & erunt. Quæ ve-
 rò *tempus* nullo modo continet, hæc neque
 fuerunt, neque sunt, neque erunt. eiusmo-
 di autem sunt ea non entia, quorum oppo-
 sita semper sunt. verbi gratia, dimetientem
 non habere communem mensuram, semper
 est: atque hoc non erit in tempore: proinde
 nec habere communem mensuram. ideo
 semper non est, quia *est* contrarium ei quod
 semper est: quorum autem contrarium non
 semper *est*, hæc possunt esse & non esse: co-
 rúmque est ortus & interitus. 14 Porro
 Nunc, seu momentum, est continuatio tem-
 poris, sicuti dictum fuit: continet enim tem-
 pus præteritum & futurum: & omnino est
 terminus temporis. quoniam alterius est
 principium, alterius *est* finis. quamquam
 hoc non *est*, vt in puncto permanente, per-
 spicuum. diuidit autem potestate, & quate-
 nus *est* tale, semper *est* diuersum Nunc, qua-
 tenus verò connectit, semper *est* idem: vt in
 mathematicis lineis: non enim *est* semper
 vnum & idem punctum intellectu: quia di-
 uidentibus est aliud atque aliud. sed quate-
 nus *est* vna linea, idem punctum est omnino.
 ita etiam Nunc, partim est temporis diuisio
 secundum potestatem, partim terminus v-
 triusque & copula. est autem idem & secun-
 dum idem diuisio & copulatio: sed essentia
 nõ *est* eadẽ. Sic ergo dicitur aliquod Nunc.
 15 Aliud autem *est*, quando est tempus
 huic propinquum. veniet enim nunc, quia
 hodie veniet: aut venit nunc, quia venit ho-
 die. sed quæ *huius sunt gesta*, non sunt facta
 nunc, neque inundatio, nunc est facta, at-
 qui vsque ad ea tempus est continuum. sed
nihil magis dicuntur nunc facta, quia non sunt
 propinqua.

A 11 Ωστε τὸ κινῆμενον ἔχει πλάως ἕσαι με-
 τρητὸν ὑπὸ χρόνου, ἢ ποσὸν τί ἐστίν, ἀλλ' ἢ ἐν
 κινήσει αὐτῆ ποσῆ. ὡστε ὅσα μὴτε κινῆται, μὴ-
 τε ἡρεμεῖ, οὐκ ἔστιν ἐν χρόνῳ. τὸ μὲν γὰρ
 ἐν χρόνῳ ἐστίν, ἔστι τὸ μετρεῖσθαι χρόνῳ. ὁ δὲ
 χρόνος κινήσεως καὶ ἡρεμίας μέτρον.
 12 Φαμερὸν οὖν ὅτι οὐδὲ τὸ μὴ ἐν ἕσαι
 ποσῶ ἐν χρόνῳ. οἷον ὅσα μὴ εἰδέχεται ἄλλως,
 ὡς ὅτι τὸ πλεῖστον ἀμέτρον ἐστίν τῆ πλεῖστον σύμ-
 μετρον. 13 Ὀλως γὰρ, εἰ μέτρον μὲν ἐστίν
 κινήσεως ὁ χρόνος καὶ αὐτῶ, τῶν δὲ ἄλλων
 καὶ συμβεβηκὸς, δηλονότι ὡν τὸ ἐστίν μετρεῖ,
 τούτοις ἀπασιν ἕσαι τὸ ἐστίν ἐν τῶ ἡρεμῶν ἐν κί-
 νεῖσθαι. ὅσα μὲν οὖν φθαρτὰ καὶ γήνητὰ, καὶ
 ὄλως, ὅτε μὲν ὄνται, ὅτε ἴ μὴ, ἀνάγκη ἐν χρό-
 νῳ ἐστίν. ἔστι γὰρ χρόνος τίς πλείων, ὡς ὑπερέχει
 τῶ ἐστίν αὐτῶν, καὶ τῶ μετρώτος πλεῖστον ἕσαι τῶ
 ἴ μὴ ὄντων, ὅσα μὲν περὶ ἐστίν ὁ χρόνος, τὰ μὲν
 ἴ μὴ, οἷον Ομηροῦ ποτε ἴ μὴ. τὰ δὲ ἕσαι, οἷον τῶ
 μολόντων τί, ἐφ' ὅποτερα περὶ ἐστίν. ἔει ἐπὶ
 ἀμφῶ, ἀμφοτέρω καὶ ἴ μὴ, καὶ ἕσαι ὅσα ἴ μὴ
 περὶ ἐστίν μηδαμῆ, ἔτ' ἴ μὴ, ἔτ' ἐστίν, ἔτ' ἕσαι.
 ἔστι ἴ μὴ τῶ αὐτῶ τῶ μὴ ὄντων, ἕσαι τὰ ἀνυ-
 κείδμενα αἰεὶ ἐστίν. οἷον τὸ ἀσύμμετρον ἐστίν πλεῖ-
 στον ἀμέτρον, αἰεὶ ἐστίν, καὶ οὐκ ἕσαι τῶ ἐν χρό-
 νῳ. οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ σύμμετρον. διὸ αἰεὶ οὐκ
 ἕσαι, ὅτι εἰς ἀπὸ τῶ αἰεὶ ὄντι. ὅσων δὲ τὸ εἶναι
 πῶ μὴ αἰεὶ, ταῦτα διώσθαι καὶ ἐστίν καὶ μὴ, καὶ
 ἕσαι ἕσαι καὶ φθαρτὰ αὐτῶ.
 14 Τὸ ἴ μὴ ἐστίν σὺν ἐστίν χρόνος, ὡς ὅτι
 ἐλέγθη. σὺν ἐστίν γὰρ τὸ χρόνον τὸ πρὸ ἐλθόντα
 ἔσθ' ὁ χρόνος, καὶ ὄλως πέρας χρόνος ἐστίν. ἔστι γὰρ,
 τῶ μὲν ἕσαι, τῶ ἴ μὴ ἐστίν. ἀλλὰ τῶ τὸ οὐκ
 ὡς ὅτι τῶ τῶ στήθεος μὲν οὐσῶ φανερόν.
 διαμῆ δὲ δυνάμει, καὶ ἢ μὲν τοιοῦτον, αἰεὶ
 ἕσαι τὸ νῦν ἢ δὲ σὺν δέει, αἰεὶ τὸ αὐτῶ, ὡς ὅτι
 ὅτι τῶ μαθηματικῶν γραμμῶν. οὐ γὰρ ἕσαι
 αὐτῶ αἰεὶ καὶ μία στήθεος τῶ νοήσῶ. διαμερῶ-
 των γὰρ, ἕσαι ἄλλη. ἢ δὲ μία, ἕσαι αὐτῶ πῶ τῶ.
 οὐτῶ καὶ τὸ νῦν. τὸ μὲν, τῶ χρόνος διαμῆσι
 καὶ δυνάμει. τὸ δὲ, πέρας ἀμφοῖν καὶ ἐνόησι.
 ἕσαι δὲ τὸ αὐτῶ καὶ καὶ τὸ αὐτῶ ἕσαι διαμῆσι καὶ
 ἕσαι ἐνώσι. τὸ δὲ εἶναι οὐ τῶ τῶ. τὸ μὲν οὖν ἕ-
 τῶ λέγεσθαι τῶ νῦν.
 15 Ἄλλο δὲ, ὅτι ὁ χρόνος ὁ τούτου ἐγ-
 γῶς ἢ. ἕσαι νῦν, ὅτι τῶ μερῶν ἕσαι. ἢ καὶ
 νῦν, ὅτι ἢ ἢ τῶ μερῶν. τὰ δὲ ἐν Ἰλίῳ γέγ-
 κεν οὐ νῦν, οὐδὲ ὁ κατακλυσμὸς γέγονε νῦν.
 καίτοι σὺν ἐστίν χρόνος εἰς αὐτὰ, ἀλλ' ὅτι ἐκ
 ἐγγῶς.

γρ. χείρας & εἰς

Scrib. ἀρ. οὐκ ἔστι κίνησις; ἢ ἄν; vel ἀρ. οὐκ ἔστι κίνησις; ἢ ἄν; εἰπ.

κ. βαδίζεις.

Quidā πῶν βαδίζεις;

16 Τὸ δὲ ποτε, χρόνος ὠρισμένος πρὸς τὸ ἄνωγέρον νῦν οἷ, ποτὲ ἐλήθη ἢ Τροία· ἔ, ποτὲ ἔσται κατακλυσμός· δεῖ γὰρ περὶ ἀν-
 δε * χρόνος εἰς ὁρισμόν, καὶ ἡ εἰς τὸ πρὸ ἐλ-
 θόν. 17 Εἰ δὲ μὴ εἰς χρόνος, ὅς οὐ ποτε, πᾶς
 ἀν εἴη χρόνος πεπερασμένος. * 18 Ἀρ' οὐ
 ἔστι κίνησις, ἢ οὐ; εἴπερ αἰεὶ ἔστι κίνησις.
 19 Ἄλλος οὐκ, ἢ ὁ αὐτὸς πολλάκις; δὴ-
 λον οὐκ ὡς ἀν ἢ κίνησις, ἔστι καὶ ὁ χρόνος. Εἰ
 μὴ γὰρ ἢ αὐτὴ ἔστι μία γὰρ ποτε, ἔσται χρό- B
 νος εἰς καὶ αὐτὸς. Εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἔσται.
 20 Ἐπεὶ δὲ τὸ νῦν τελευτῆ καὶ ἀρχῆ τῶ
 χρόνου, ἀλλ' ἔστι αὐτὸ, ἀλλὰ τῶ μὴ πρῆ-
 κιντος τελευτῆ, ἀρχῆ δὲ τῶ μὴ ὄντος. ἔστι ἀν
 εἰς τὸ κύκλος ἐστὶ τὰ αὐτὰ πῶς τὸ κυρτὸν καὶ
 τὸ κοίλον, ἔστι καὶ χρόνος αἰεὶ ἐστὶ ἀρχῆ ἔ τε-
 λευτῆ. καὶ ἀπ' τῆ το δοκεῖ αἰεὶ ἔτερος, οὐ γὰρ
 τῶ αὐτὸ ἀρχῆ ἔ τελευτῆ τὸ νῦν. ἀμα γὰρ
 ἀν καὶ τὸ αὐτὸ, τὰ ἀντικείμενα εἴη, καὶ οὐχ
 ἔστι κίνησις δὴ αἰεὶ γὰρ ἐστὶ ἀρχῆ.
 21 Τὸ δ' ἤδη, τὸ ἐγγὺς ἔστι τῶ παρόντος
 νῦν ἀπομῶν, μέρος τῶ μέλλοντος χρόνου. πο-
 τε * βαδίζεις; ἤδη οὐκ ἐγγὺς ὁ χρόνος ἐστὶ
 μὴ εἰς τῶ πρὸ ἐλθόντος χρόνου τὸ μὴ πρῶ-
 ρῶ τῶ νῦν. * ποτε βαδίζεις; ἤδη βεβαδίζεις. τὸ
 δὲ Ἴλιον φάσαι ἤδη ἐαλωκέναι οὐ λέγειται,
 ὅτι πρῶτον λίαν τῶ νῦν.
 22 Καὶ τὸ ἀρτί, τὸ ἐγγὺς τῶ παρόντος
 νῦν, καὶ μέρος τῶ πρὸ ἐλθόντος. ποτε ἤλθεις;
 ἀρτί· ἐὰν ἢ ὁ χρόνος ἐγγὺς τῶ ἐνεστώτος νῦν.
 23 Πάλαι δὲ, τὸ πρῶτον.
 24 Τὸ δὲ ἄξαφνης, τὸ ἐκ ἀναμνηστῶν χρό-
 νῶ ἀπ' μικρότητος ἐκστάν.
 25 Μεταβολὴ δὲ πᾶσα φύσις ἐκστα-
 τὸν. ἐστὶ τὰ χρόνον πῶς γὰρ καὶ φθίρεται.
 ἔστι ἔ, οἱ μὴ ὁφθαλμῶν ἔλεγον. ὁ δὲ Πυθα-
 γόρας Πάριον, ἀμαρτέστων, ὅτι καὶ ὅπλα
 θάνονται ἐστὶ τῶ, λέγων ὀρθότερον. δὴλον οὐκ
 ὅτι φθορῆς μάλλον ἔσται κατὰ αὐτὸν ἀπὸς, ἢ
 ἡμέσεως, κατὰ τὸ ἐλέγη καὶ πρῶτον. ἐκ-
 στατικὸν γὰρ ἢ μεταβολὴ κατὰ αὐτὸν. ἡμέ-
 σεως δὲ καὶ τῶ εἴη, καὶ συμβεβηκός. σημεῖον E
 δὲ ἰσχυρὸν, ὅτι γὰρ μὴ μὴδὲν ἀπὸ τῶ κινῆ-
 σθαι πῶς αὐτὸ καὶ πρῶτον. φθίρεται δὲ καὶ
 μὴδὲν κινῆσθαι. ἔ τῶ μάλιστα λέγειν
 εἰσθαμν ἔ τῶ χρόνον φθορῆ. οὐ μὴ
 ἀλλ' ὅτι τῶ τῶ χρόνος ποιεῖ, ἀλλὰ συμ-
 βαίνει ἐστὶ χρόνον γίνεσθαι καὶ τῶ τῶ
 μεταβολῆ.

14 Aliquando autem, est tempus ter-
 minatum priori & posteriori Nunc: ve-
 luti, aliquando capta est Troia: & ali-
 quando erit inundatio. oportet enim
 esse terminatum ipso Nunc. erit igitur
 tempus certa quantitate præditum, ab
 hoc Nunc usque ad illud. & ita fuit in
 præteritum. 17 Si verò nullum est tem-
 pus, quod non sit aliquando, certè om-
 ne tempus finitum erit. 18 Nunquid er-
 go deficiet? an non? si quidem semper est
 motus. 19 Aliusne igitur, an idem sæ-
 pius? manifestum est, ut est motus, ita e-
 tiam esse tempus. nam si vnus & idem motus
 aliquando fit, erit vnum & idem tempus.
 sin minus, non erit. 20 Quia verò Nunc
 est finis & principium temporis, non ta-
 men eiusdem, sed finis præteriti, princi-
 pium autem futuri; utique sicut circulus in
 eodem quodammodo habet conuexum &
 concavum, ita etiam tempus semper est in
 principio & fine. ideòque semper aliud vi-
 detur esse: quia Nunc non est principium &
 finis eiusdem: alioqui simul & secundum
 idem essent opposita. non deficiet igitur
 C tempus, quia semper in principio est.
 21 Modò autem dicitur, quod est pro-
 pinquum præsentī Nunc indiuiduo, cum
 sit pars futuri temporis: veluti, quando am-
 bulabis? modò: quia propinquum est tem-
 pus, quo futurum est ut ambulet. & præteri-
 ti temporis illud, quod non procul distat à
 præsentī Nunc: veluti, quando ambulabis?
 modò ambulavi. Ilium autem modò ca-
 ptum esse non dicimus, quia est valde remo-
 tum à præsentī Nunc, 22 Et nuper dicitur,
 quod est propinquum præsentī Nunc, & est
 pars præteriti. veluti, quando venisti? nu-
 per: si sit tempus propinquum præsentī
 D Nunc.
 23 Olim autem, quod longè distat.
 24 Repentè verò dicitur, quod in tempo-
 re propter exiguitatem insensibili, de statu
 dimouetur. 25 Omnis autem mutatio na-
 turaliter vim habet de statu dimouendi.
 omnia verò in tempore fiunt, & intereunt:
 idcirco alii dixerunt tempus esse sapientissi-
 mum: Pythagoreus autem Paro rectius di-
 xit esse insipientissimum; quia & obliuiscun-
 tur in eo. manifestum igitur est, tempus per se
 fore potiùs causam interitus, quàm genera-
 tionis, quemadmodum & antea dictum
 fuit. nam mutatio per se vim habet de statu
 dimouendi: ex accidenti autem est causa
 generationis, & cur quidque sit: cuius rei ar-
 gumentum sufficiens est: quia nihil fit, quin
 aliquo modo ipsum moueatur & agat:
 interit autem, etiam quod nihil mouetur.
 atque hunc maximè interitum dicere sole-
 mus esse à tempore. at verò ne hunc quidem
 tempus facit: sed accidit, ut hæc quoque
 mutatio in tempore fiat.

26 Esse igitur tempus, & quid sit, & A quot modis dicimus Nunc, & quid sit Aliquando, & Nuper, & Modò, & Olim, & Repentè, dictum est.

26 Οὐ μὲν οὖν ἔστιν ὁ χρόνος, καὶ τί, καὶ πο- σαχῶς, λέγεται τὸ νῦν, ἔτι τὸ ποτε, καὶ τὸ ἄρτι, καὶ τὸ ἤδη, καὶ τὸ πάλαι, καὶ τὸ ἕξαιφνης, εἴρηται.

Reliqua de tempore.

His à nobis ita commemoratis, per-
spicuum est necesse esse, ut omnis
mutatio sit in tempore; & quicquid mo-
uetur, moueatur in tempore. celerius
enim ac tardius, est in omni mutatione:
quoniam in omnibus sic apparet. dico
autem celerius moveri, quod prius mu-
tatur in subiectum, cum moueatur in eo-
dem interuallo, & æquabili motu. ut
in latione si ambo moueantur per
circumferentiam, vel ambo per lineam
rectam. similiterque in aliis se res ha-
bet. at verò prius, in tempore est. prius
namque & posterius dicimus ratione di-
stantiæ à præsentis momento: præsens
autem momentum est terminus præteri-
ti & futuri. quare cum præsens momen-
tum sit in tempore, etiam prius & po-
sterius in tempore erunt: nam in quo
est præsens momentum, in eo est etiam
distantia à præsentis momento: sed con-
trario modo dicitur prius in tempore
præterito & in futuro. quoniam in præ-
terito prius dicimus, quod est remotius
à præsentis momento: posterius autem,
quod est propinquius. in futuro autem,
prius, quod est propius: posterius,
quod remotius. Quapropter cum prius
sit in tempore, omni autem motui
prius sit consequens: perspicuum est,
omnem mutationem & omnem mo-
tum esse in tempore.

2 Dignum porro est consideratione,
& quonam modo affectum sit tempus er-
ga animam: & cur in omni re videatur
esse tempus, & in terra, & in mari, &
in cælo. 3 An quia est motionis affectio
quædam, siue habitus, cum sit eius nu-
merus; hæc verò omnia mobilia sunt,
quia omnia sunt in loco: tempus autem
& motus simul sunt, tam potestate quàm
actu. 4 Vtrum autem nisi sit anima, erit
tempus, an non, dubitare quispiam pos-
sit: cum enim numerans esse nequit, im-
possibile est esse numerabile. quare mani-
festum est. ne quidem numerum esse pos-
se: numerus enim est vel quod est nume-
ratum, vel quod est numerabile. quod
si nihil aliud natura aptum est ad nume-
randum quàm anima, & quidem ea pars
animæ, quæ vocatur intellectus: impossibile
est, tempus esse, cum anima non sit, nisi hoc
ipsum quod re & subiecto est tempus:

Cap. X.

Τούτων δ' ἡμῖν ἔτω διειρημημένων,
φανερόν ὅτι ἀπασθι μεταβολῶν, καὶ
ἀπὸ τοῦ κινεῖσθαι ἀνάγκη κινεῖσθαι ἐν χρό-
νῳ. τὸ γὰρ ἴσῃ καὶ βραδύτερον, καὶ πᾶσι μὲν
ἔστι μεταβολῶν ἐν πᾶσι γὰρ ἔτω φαίνεται. λέ-
γεται δὲ ἴσῃ κινεῖσθαι τὸ πρῶτον μεταβολῶν
λοι εἰς τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ αὐτὸ ἀξίωμα,
καὶ ὁμοίως κινήσει κινούμενον. ὅτι τὸ φο-
ρεῖς εἰ ἀμφω καὶ πῶς περιφερῆ κινεῖται, ἢ ἀμ-
φω καὶ πῶς ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι τῶν ἀλ-
λων. ἀλλὰ μὲν τὸ γε πρῶτον ἐν χρόνῳ
ἔστι. πρῶτον γὰρ ἔστι ὑστερον λέγεται καὶ πῶς
πρὸς τὸ νῦν ἀπόστασιν. τὸ δὲ νῦν, ὅρος τῆς
πρῆχοντος, καὶ τῆς μελλόντος. ὥστε ἐπεὶ τὰ νῦν
ἐν χρόνῳ, καὶ τὸ πρῶτον καὶ ὑστερον ἐν χρό-
νῳ ἔσται. ἐν ᾧ γὰρ τὸ νῦν, καὶ ἐν τῆς νῦν ἀπό-
στασις. ἐν δὲ τῶν δὲ λέγεται τὸ πρῶτον κα-
τὰ τὸ πρῆληλυθὸτα χρόνον, ἔτι μέλλον-
τα. ἐν μὲν γὰρ τῶν πρῆληλυθὸτα πρῶτον
λέγεται, τὸ πρῶτον τῆς νῦν, ὑστερον δὲ,
τὸ ἐγγύτερον, ἐν δὲ τῶν μέλλοντι πρῶτον
μὲν τὸ ἐγγύτερον, ὑστερον δὲ τὸ πρῶτον.
ὥστε ἐπεὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐν χρόνῳ, πάση
δ' ἀκολουθεῖ κινήσει τὸ πρῶτον, φανερόν ὅτι
πᾶσα μεταβολὴ καὶ πᾶσα κίνησις ἐν χρόνῳ
ἔστιν.

2 Αξίον δὲ ὀπιοκέψως, ἔτι πῶς ποτε ἔχει
ὁ χρόνος πρὸς πῶς ψυχῆς, καὶ ἀφ' οὗ ἐν
πᾶσι εἰ δοκεῖ ὁ χρόνος, καὶ ἐν γῆ, ἔτι ἐν θα-
λάτῃ, καὶ ἐν οὐρανῷ.

3 Ἡ ὅτι κινήσεως τί πάθος, ἢ ἕξις, ἀριθ-
μὸς γε ὢν; ταῦτα δὲ κινητὰ πᾶντα. ἐν τῷ πο-
τὸ πᾶντα ὁ ὅ χρόνος καὶ ἡ κίνησις ἀμα, κα-
τὰ τὸ πῶς διδάμιν, ἔτι κατ' ἐνέργειαν.

4 Πότερον δὲ μὴ οὐσης τῆς ψυχῆς, εἴη
αἰὶ ὁ χρόνος, ἢ οὐ, ἀπορήσεν αἰὶ τίς. ἀδυ-
νάτου γὰρ ὄντος τῆς ἀριθμητικῆς, ἀδυ-
νάτου καὶ ἀριθμητικῆς τῆς ἀριθμητικῆς. ὥστε δῆλον ὅτι
ἔστι ἀειδήμιος ἀειδήμιος γὰρ ἢ τὸ κινημη-
μῶν, ἢ τὸ ἀειδήμιον. εἰ δὲ μηδὲν ἄλλο
πέφυκεν, ἢ ψυχῆ, ἀειδήμιον, καὶ ψυχῆς τοῖς,
ἀδύνατον εἶναι χρόνον, ψυχῆς μὴ οὐσης.
ἀλλ' ἢ τῆς ὅ ποτε ὢν ἔστιν ὁ χρόνος.

γρ. ἀειδήμιον
μῶν

ἢ εἰ ἐνδέχεται κινήσειν αἰὲν ψυχῆς εἶ). ὅ δὲ ἄ
πρότερον καὶ ὕστερον ἐν κινήσει ἔστι· χρόνος δὲ
ταῦτα ἔστιν ἢ ἀριθμητὰ ἔστιν.

Vetus, & fertur legit, & φησι πα. alii hec verba non agnoscunt.

5 Ἀπορήσει δὲ ἂν τις καὶ ποίας κινήσεως ὁ χρόνος ἀριθμὸς, ἢ ὁποιασοῦν. καὶ γὰρ ἴσως ἐν χρόνῳ, καὶ φθίρειν, καὶ αὐξάνειν, καὶ ἀλλοιοῦνται ἐν χρόνῳ, καὶ φέρεται· ἢ οὖν κινήσεως ἔστι, ταῦτα ἔστιν ἐκάστης κινήσεως ἀριθμὸς. δὲ κινήσεως ἀπλῶς ἀριθμὸς ἔστι συνέχους, ἀλλ' οὐ λινός.

γ. Nescio quid legit hic Arggyropyl. ita aberrat à sententia, & verbis Græcis.

6 Ἄλλ' ἐστὶν κινῆσθαι καὶ ἄλλα, ὧν ἑκατέρωθεν τῆς κινήσεως εἶη ἂν ἀριθμὸς· ἕτερος οὖν χρόνος ἔσται, καὶ ἅμα δύο ἴσοι χρόνοι αὐτοῖς εἶεν, ἢ ἕ; ὁ ἅπασ γὰρ χρόνος εἰς ὁμοίως καὶ ἅμα· εἶδ' δὲ καὶ οἱ μὴ ἅμα· εἰ γὰρ εἶεν [οἱ μὲν] κύνες, οἱ δ' ἵπποι, ἑκατέρωθεν δ' ἑσπία, ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς· ἔτι δὲ τῶν κινήσεων τῶν ἅμα περὶ ἀνομοίων, ὁ αὐτὸς χρόνος· ἀλλ' ἢ μὲν ταχέως ἴσως, ἢ δ' ἕ· καὶ ἢ μὲν φορᾶ, ἢ δ' ἀλλοιώσεως. * ὁ μὲντοι χρόνος, ὁ αὐτὸς, εἴωρ δὲ ὁ ἀριθμὸς ἴσος, καὶ ἅμα, τῆς τε ἀλλοιώσεως, καὶ τῆς φορᾶς· καὶ δὲ τῆς, αἱ μὲν κινήσεις ἕτεροι καὶ χωρὶς· ὁ δὲ χρόνος πᾶντα χρόνῳ ὁ αὐτὸς, ὁ δὲ ἀριθμὸς εἰς, καὶ πᾶντα χρόνῳ ὁ αὐτὸς, ὁ τῶν ἴσων καὶ ἅμα.

7 Ἐπεὶ δ' ἔστι φορὰ καὶ ταύτης ἢ κύκλου, ἀριθμῆται δ' ἕκαστον ἐν τίνι συγγρηῖ, μονάδες μονάδι, ἵπποι δὲ ἵππῳ· ἔτι δὲ ὁ χρόνος, χρόνῳ τινὶ ὠρισμένῳ μετρεῖται δὲ, ὡς ἔωρ εἴπομεν, ὅ, τε χρόνος κινήσεως, ἢ ἢ κινήσεως χρόνῳ. τῆς δ' ἔστιν, ὅτι ὑπὸ τῆς ὠρισμένης κινήσεως χρόνῳ μετρεῖται τῆς τε κινήσεως ὅ ποσόν, καὶ τῆς χρόνῳ.

χ. γινωσκόμενοι.

8 Εἰ οὖν ὅ ὡς ἔωρ μέτρον πᾶντων τῶν συγγρηῶν, ἢ κυκλοφορία ἢ ὁμαλῆς, μέτρον μάλιστα, ὅτι ὁ ἀριθμὸς ὁ ταύτης * γινωσκόμενους. ἀλλοιώσεως μὲν οὖν, ὅσδε αὐξήσεως, ὅσδε ἰσμεσεως, ὅσδε εἰσὶν ὁμαλῆς. φορᾶ δὲ ἔστι.

9 Διὸ καὶ δοκεῖ ὁ χρόνος εἶ) ἢ τῆς σφαιρῆς κινήσεως, ὅτι ταύτη μετρεῖται αἱ ἀλλὰ κινήσεως, ἢ ὁ χρόνος ταύτη τῆ κινήσεως.

10 Διὰ δὲ τῆς, καὶ εἰώως λέγεσθαι συμβαίνει· φασὶ γὰρ κύκλον εἶ) τὰ ἀνθρώπινα ὡς ἔωρ, καὶ τῶν ἄλλων τῶν κινήσειν ἐξόντων φυσικῶν, καὶ ἰσμεσεως, καὶ φθορᾶν· τῆς δὲ, ὅτι ταῦτα πᾶντα τῶν χρόνῳ κρίνεται, καὶ λαμβάνει πελάτιον καὶ ἀρχὴν, ὡς ἔωρ δὲ εἰ κατὰ τῆς ὡς ἔωρ. καὶ γὰρ ὁ χρόνος αὐτὸς εἶ) δοκεῖ κύκλος τις. τῆς δὲ πάλιν δοκεῖ, ὅτι τῆς φορᾶς ἔστι μέτρον,

veluti, si potest esse motus sine anima: prius autem ac posterius in motu est: ac tempus hæc est, quatenus sunt numerabilia.

5 Sed & dubitare aliquis possit, cuius motionis numerus sit tempus. an est cuiusvis? quoniam & fit in tempore, & interit, & augetur, & variatur in tempore, & fertur. quatenus igitur est motus, eatenus est cuiusque motionis numerus. ideoque est continuæ motionis simpliciter numerus, non cuiusdam.

6 Verum fieri potest, ut nunc aliud quoque motum sit, quorum utriusque motionis erit numerus. ergo diuersum tempus erit & simul duo æqualia tempora erunt? an non? omne enim tempus est vnum, similiter & simul. specie vero vnum sunt etiam ea quæ non sunt simul. etenim si sint hi quidem canes: illi vero, equi: utrique autem, septem: numerus est idem: sic etiam motuum, qui simul perficiuntur, idem est tempus. sed alter fortasse est velox, alter minimè. & alter, latius alter, variatio. tempus tamen est idem, si quidem & numerus æqualis, ac simul est tam variationis quàm lationis. ideoque motus quidem diuersi & separati sunt: tempus vero vbiq; est idem: quia etiam numerus est vnus & vbiq; idem, qui æqualium & simul est.

7 Quoniam autem est latio, & huius species conuersio: numeratur autem vnumquodque vno aliquo eiusdem generis, ut vanitates vnitatem, equi equo, ita etiam tempus tempore aliquo definito: metitur autem, (ut diximus,) tempus motio, & motionem tempus: (quod quidem ideo est, quia motio tempore definita metitur & motionis quantitatem & temporis.)

8 Si igitur quod est primum, est mensura eorum omnium quæ sunt eiusdem generis; certe conuersio æquabilis maximè est mensura: quia numerus eius est notissimus. ergo variatio quidem & accretio & generatio non sunt æquabiles: latio vero est æquabilis. 9 Ideoque tempus videtur esse motus sphaeræ: quia & alios motus, & ipsum tempus hic motus metitur.

10 Sed & propterea accidit quod dici consuevit. inquirunt enim res humanas esse circulum, & cæterarum quoque rerum, quæ motum naturalem & ortum & interitum habent, circulum esse. hoc autem ideo, quia hæc omnia tempore iudicantur, & accipiunt finem & principium, quasi circuitione quadam. etenim ipsum quoque tempus videtur esse circulus quidam. & hoc rursus ideo videtur, quia est huiusmodi lationis mensura,

& ipsum metitur huiusmodi *latio*. quocirca dicere, eas res quæ fiunt, esse circum, *nihil aliud est quam dicere*, temporis esse quendam circum. hoc autem *ideo*, quia ipsum metitur conuersio. nam præter id quod metitur, nihil aliud esse videtur totum illud quod mensura definitur, quàm plures mensuræ.

11 Rectè etiam dicitur eundem esse numerum, ouium & canum, si vterque sit æqualis. non esse tamen eundem denarium, nec eadem decem. sicuti nec trianguli iidem sunt æquilaterus, & scalenus: quanquam figura est eadem, quia sunt ambo trianguli. idem quippe dicitur, cuius differentia non differt, non id cuius differentia differt. vtpurà triangulus, trianguli differentia differt: sunt igitur diuersi trianguli. figura verò, figuræ differentia non differt, sed est, in vna & eadem diuisione. figura enim quæ est talis, est circum: quæ verò talis, est triangulus. horum autem, is qui est talis, est æquilaterus: qui verò talis, scalenus. ergo & hæc est eadem figura quia est triangulus: sed triangulus non idem est. Quare & numerus est idem: quia numerus ipsorum non differt numeri differentia. sed denarius non est idem: quoniam ea, de quibus dicitur, differunt, cum alia sint canes, alia equi.

12 Ac de tempore quidem, tum ipso tum iis quæ ad ipsum pertinent, & huius considerationis propria sunt, dictum est.

A καὶ μετρεῖται αὐτὸς ὑπὸ τῆς αὐτῆς. ὡς τε ὁ λέγων εἶ) τὰ γινόμενα τῶν παραγμάτων κύκλον, τὸ λέγειν ὅτι τὸ χεῖνος εἶ) πῖνα κύκλον. πῦτο ὅ, ὅτι μετρεῖται τῇ κυκλοφορίᾳ. ὡς τε γὰρ τὸ * μέτρον, ὡς δὲν ἄλλο προεμφαίνεται τὸ μέτρον. κ. μετρεῖται, ἀλλ' ἢ πλείω μέτρα, τὸ ὅλον.

11 Λέγεται δὲ ὁρθῶς, καὶ ὅτι ὁ ἀριθμὸς μὲν ὁ αὐτὸς ὁ τῶν παραβάτων ἔ τῶν κινῶν, εἰ ἴσος ἐκείνου. δεχθὲν δὲ ὅτι ἡ αὐτὴ, ὡς δὲ δέκα τὰ αὐτὰ. ὡς τε ὡς δὲ τριγωνα τὰ αὐτὰ, τὸ ἰσὸπλευρον, καὶ τὸ σκαλιῶν. καίτοι γῆμα γὰρ τὸ αὐτὸ, ὅτι τριγωνα ἀμφω. αὐτὸν γὰρ λέγεται, ὅ μὴ ἀφαιρῆται ἀφαροσ, ἀλλ' ὅτι ἔ ἀφαιρῆται. ὅτι τριγωνον τριγωνῶν ἀφαροσ, ἀφαιρῆται. τριγωνοῦ ἔτερον τριγωνα. * γῆμα καὶ γῆματος, ὅ. ἀλλ' ὅτι αὐτῇ διαφέρεται καὶ δὲ, ὅ. γῆμα γὰρ τὸ μὲν τριγόνδε, κύκλος. τὸ ὅ τριγόνδε, τριγωνον. τούτου δὲ τὸ μὲν τριγόνδε ἰσὸπλευρον, τὸ ὅ τριγόνδε σκαλιῶν. γῆμα μὲν οὖν τὸ αὐτὸ καὶ τῶτο τριγωνον γὰρ τριγωνον δ' ὅ τὸ αὐτὸ. καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ ὁ αὐτὸς. ὅ γὰρ ἀφαιρῆται ἀριθμοῦ ἀφαροσ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. δεχθὲν δὲ οὐχ ἢ αὐτῇ. ἐφ' ὧν γὰρ λέγεται, ἀφαιρῆται. τὰ μὲν γὰρ κινῶν, τὰ δὲ ἵπποι.

12 Καὶ ὡς μὲν χεῖνος καὶ αὐτὸ, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν οἰκείων τῇ σκέψῃ εἶρηται.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ,
ἐπὶ φυσικῶν ὑποθέσεων, τὸ Ε΄.

ARISTOTELIS NATURALIS AVSCVLATIONIS
SEV,
DE NATURALIBVS PRINCIPIIS,
LIBER V.

DE MOTV.

TRACTATVS I.

Diuisio motuum & mutationum.

Cap. I.

ΜΕΤΑΒΑΛΛΕΙ ὃ δ' ἄ
μεταβάλλον πᾶν, ὃ μὲν
ἔστι συμβεβηκός· οἷον ὅταν
λέγωμεν ὃ μουσικὸν βαδί-
ζειν, ὅτι ᾧ συμβέβηκε μου-
σικῶ ἔστι, τὸ το βαδίζει· ὃ δὲ, πᾶν τούτου πὶ
μεταβάλλειν, ἀπλῶς λέγεσθαι μεταβάλλειν·
οἷον ὅσα λέγεσθαι ἔστι μέρη· ὑμᾶς γὰρ ὃ
σῶμα, ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς, ἢ ὁ θώραξ. ταῦτα
δὲ μέρη τῆ ὅλου ὄψεως. ἔστι δὲ δὴ πῖ, ὃ οὔτε
ἔστι συμβεβηκός κινεῖται, ἔτε πᾶν ἄλλο πὶ τῶ
αὐτῶ, ἀλλὰ πᾶν αὐτῶ κινεῖσθαι ὡρεῖται. καὶ
τὸ ὅτι ὃ καὶ αὐτὸ κινεῖται.

2 Κατ' ἄλλω δὲ κινήσιν, ἔτερον· οἷον ἀλ-
λαιωτὸν, καὶ ἀλλοιώσεως ὑμᾶν, ἢ θερμαν-
τὸν, ἔτερον.

3 Ἐστὶ δὲ δὴ καὶ ὅτι τῶ κινήσιν ὡσαύτως·
ὃ μὲν γὰρ, ἔστι συμβεβηκός κινεῖται· ὃ δὲ, ἔστι
μέρος, ὃ τῶ τούτου πὶ· ὃ δὲ, καὶ αὐτὸ ὡρεῖ-
ται, οἷον, ὃ μὲν ἰατρὸς ἰάται, ἢ δὲ χεὶρ πλήτ-
τει. 4 Ἐπεὶ δ' ὅτι μὲν πῖ ὃ κινήσιν ὡρεῖ-
ται, ἔστι δὲ πῖ ὃ κινήσιν· ἐπὶ, ἐν ᾧ ὃ χρό-
νος· καὶ ὡρεῖται ταῦτα, ὅτι οὐ, καὶ εἰς ὃ· (πᾶ-
σα γὰρ κινήσιν ἐκ πῖνος, ἔστι εἰς πῖ· ἔτερον γὰρ
ὃ ὡρεῖται κινήσιν, καὶ εἰς ὃ κινεῖται, ἔστι ὅτι
ἔστι ὃ ξύλον, καὶ τὸ θερμὸν, καὶ τὸ ψυχρὸν.

MUTATUR autem,
quicquid mutatur, par-
tim ex accidenti : (vt
cum dicimus musicum
ambulare, quia id am-
bulat, cui accedit esse
musicum :) partim, quia
eius aliquid mutatur, simpliciter dicitur
mutari : (vt quæcumque dicuntur mu-
tari ratione partium : sanatur enim cor-
pus, quia sanatur oculus, vel pectus :
hæc verò sunt partes totius corporis :) est
autem aliquid, quod nec ex accidenti
mouetur, nec quia aliquid aliud ipsius
mouetur, sed quia ipsum mouetur pri-
mum. atque hoc est quod est per se mo-
bile. 2 Sed in alia mutatione aliud est :
vt variabile. sed & variationis subiectum,
quod sanari vel calefieri potest, diuer-
sum est. 3 Est igitur & in eo quod mo-
uet; eodem modo. nam aliud ex acci-
denti mouet; aliud ratione partis, quo-
niam aliqua eius partium mouet : aliud
per se primum, vt medicus medetur, &
manus percutit.

4 Quoniam autem est aliquid quod
primum mouet, & est aliquid quod moue-
tur: præterea tempus, quo mouetur : & præ-
ter hæc id ex quo, & in quo : (omnis enim
motus est ex aliquo, & in aliquid : nã aliud
est quod primum mouet, & in quod moue-
tur, & ex quo: vt lignũ, & calidũ, & frigidũ:
horum

horum autem aliud est quod: aliud, in quo: aliud ex quo.) Patet igitur motum esse in ligno, non in forma: quia forma, vel locus, vel tantum, non mouet, nec mouetur. sed est mouens, & quod mouetur, & in quod mouetur. magis enim ab eo in quod, quam ab eo ex quo mouetur, nominatur mutatio. ideoque interitus est mutatio in non ens, quamvis etiam ex ente mutetur id quod interit. & generatio est mutatio in ens, quamvis sit ex non ente.

5 Quid igitur sit motus, antea dictum fuit. 6 Formæ verò, & affectiones, & locus, in quæ mouentur ea quæ mouentur, sunt res immobiles: vt scientia & calor.

7 Atqui dubitare quispiam possit, si affectiones sint motus, albor autem sit affectio: erit enim mutatio in motu.

8 Sed fortasse non albor, sed dealbatio est motus.

9 Sed in illis quoque est & ex accidenti, & ratione partis, ac per aliud, & primò non per aliud. vtputà quod dealbatur, in id quod intelligitur, mutatur ex accedente, quia colori accidit vt intelligatur: in colorem autem, quia album est pars coloris: & in Europam, quia Athenæ sunt pars Europæ: in album autem colorem per se.

10 Quomodo igitur per se mouetur, & quomodo ex accidenti, & quomodo secundum aliquid aliud: & quomodo idem primum est tam in eo quod mouet, quam in eo quod mouetur, manifestum est, ac motum & actu est mobile. 11 Quæ igitur ex accidenti mutatio est, missa fiat: quippe quæ est in omnibus, & semper, & omnium. quæ verò non est ex accidenti, non est in omnibus, sed in contrariis, & in mediis interiectis, & in contradictione. cuius rei fidem facit inductio. 12 Ex eo autem quod est interiectum, mutatur tamquam ex contratio: nam ipso vtitur, tamquam eo quod vtriq; extremo est contrarium quòdenim est interiectum, quodammodo est extrema. proinde & hoc cum illis & illa cum hoc collata, dicuntur quodammodo contraria: vt media chorda ad neten comparata, est grauis: & ad hypaten comparata, est acuta, & fuscum comparatum ad nigrum, est album: & comparatum ad album, est nigrum.

A τούτων δὲ, ὅ μὴ ὁ, ὅ δ' εἰς ὁ, ὅ δ' ἐξ ὁ) ἢ δὴ κίνησις δηλονότι ἐν ὧ ξύλω, ὅτι ἐν ὧ εἶδη· ἔτε γὰρ κινῆται, ἔτε κινῆται ὁ εἶδος, ἢ ὁ τόπος, ἢ ὁ πόντος· ἀλλ' ἐστὶ κινουῦν, καὶ κινῆμενον, ὅ εἰς ὁ κινῆται. μάλλον γὰρ εἰς ὁ, ἢ ἐξ ὁ κινεῖται, ὀνομάζεται ἢ μεταβολή· διὸ ὅτι φθόρα, εἰς ὁ μὴ ὄν, μεταβολή ἐστὶ. καίτοι ὅτι ἐξ ὄντος μεταβολή ὁ φθέρμενον· ὅτι ἡ γένεσις εἰς ὄν, καίτοι ἐκ μὴ ὄντος. 5 Τί μὴ οὖν ἐστὶν ἡ κίνησις, εἰρησάτω ῥέτερον. 6 Τὰ δὲ εἶδη, καὶ τὰ πάθη, καὶ ὁ τόπος, εἰς ἃ κινουῦνται τὰ κινῆμενα, ἀκίνητά ἐστιν· οἷον, ἡ ὀπίσθημη, καὶ ἡ θερμότης. 7 Καίτοι ἀπορήσειεν αὐτίς, εἰ τὰ πάθη κινήσεως, ἢ δὲ λυχνότης πάθος· ἐστὶ γὰρ εἰς κίνησιν μεταβολή. 8 Ἀλλ' ἴσως ἔτι ἡ λυχνότης κίνησις, ἀλλὰ ἡ λυχνότης. 9 Ἐστὶ δὲ καὶ ἐν ἐκείνοις καὶ ὁ χεῖ συμβεβηκὸς ὅτι τὸ χεῖ μέρους, καὶ ὁ κατ' ἄλλο, καὶ ὁ πρὸς τῶς, ὅτι μὴ κατ' ἀλλο. οἷον, ὁ λυχνότης μέρους, εἰς μὴ ὁ νοσήμενον μεταβολή καὶ συμβεβηκὸς· ὅτι γὰρ χεῖματι συμβεβηκε νοσήσθαι· εἰς δὲ χεῖμα, ὅτι μέρος ὁ λυχνότης τῶ χεῖματος. καὶ εἰς πλεῖν Εὐρώπῃ, ὅτι μέρος αἰ Αθηνῶν τῆς Εὐρώπης· εἰς δὲ ὁ λυχνότης χεῖμα κατ' αὐτό. 10 Γὰρ μὴ οὖν κατ' αὐτό* κινῆται, ὅτι πῶς καὶ συμβεβηκὸς, καὶ πῶς κατ' ἄλλοι, καὶ* πῶς τὸ αὐτὸ πρὸς τὸν, ὅτι κινουῦντος, καὶ ὅτι κινουμένου, δηλονότι καὶ ὅτι ἡ κίνησις ὅτι ἐν ὧ εἶδη, ἀλλ' ἐν ὧ κινῆμενον, ὅτι κινῆται κατ' ἐνέργειαν. 11 Ἡ μὴ οὖν καὶ συμβεβηκὸς μεταβολή, ἀφείδω· ἐν ἀπασί τε γὰρ ἐστὶ, καὶ αἰεὶ, καὶ πῶς τῶν· ἢ δὲ μὴ καὶ συμβεβηκὸς, ὅτι ἐν ἀπασιν, ἀλλ' ἐν τῶς ἐνδυνάτοις καὶ τοῖς μεταξὺ, καὶ ἐν ἀντιφάσει· τούτου ὅτι πῶς ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. 12 Ἐκ ὅτι τῶ μεταξὺ μεταβολῆς, ὡς ἐναντίον· χεῖμα γὰρ αὐτὰ ὡς ἐναντίον ἐν τῶ πρὸς ἐκάτερον. ἐστὶ γὰρ πῶς ὁ μεταξὺ, τὰ ἀκρα. διὸ καὶ τῶ πρὸς ἐκείνα, καὶ ἐκείνα πρὸς τῶ πρὸς λέγεται πῶς ἐναντία· οἷον, ἡ μέση βαρεῖα πρὸς πλεῖν νήπιον, καὶ ὀξεία πρὸς πλεῖν ὑπάτιον· καὶ ὁ φαιὸν λυχνότης πρὸς ὁ μέλαν, καὶ μέλαν πρὸς ὁ λυχνότης.

καὶ τοῖται, γρ. πρὸς τὸ πρὸς τὸν, sublata voce αὐτῶ.

Diuisio mutationum per se.

Cap. II.

CVm autem omnis mutatio sit ex quopiam in quidpiam: (id autem declarat Græcum nomen μεταβολή. est enim μετ' ἄλλο, ἢ, id est, post aliud, aliquid: & alterum quidē significat prius: alterum verò posterius:)

ΕΓεῖ δὲ πᾶσα μεταβολή ἐστὶν ἐκ τίνος εἰς τὴν· δηλοῖ δὲ καὶ τοῦτομα· μετ' ἄλλο γὰρ ἢ· καὶ ὁ μὴ, πρὸς τῶν δηλοῖ, τὸ δ, ὕστερον.

